

Monitor Aanvullend Onderwijs 2025

Carly van Mensvoort
Joris Cuppen
Isis Derks
Janneke Lommertzen
Bianca Leest

Monitor Aanvullend Onderwijs 2025

Carly van Mensvoort (ResearchNed), Joris Cuppen (ResearchNed), Isis Derks (KBA Nijmegen), Janneke Lommertzen (ResearchNed), Bianca Leest (KBA Nijmegen)

Met medewerking van: Daniëlle van Helvoirt (KBA Nijmegen), Tessa Termorshuizen (ResearchNed)

November 2025

Projectnummer: K2024.103

© 2025 KBA Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van KBA Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

1	Managementsamenvatting	2
1.1	Aanvullend onderwijs gezien vanuit scholen	2
1.2	De vraag naar aanvullend onderwijs vanuit ouders	4
1.3	De rol van gemeenten	5
2	Inleiding	6
2.1	Achtergrond	6
2.2	Onderzoeksvragen	7
2.3	Methoden	9
2.4	Leeswijzer	11
3	Aanbod van aanvullend onderwijs	12
3.1	Aanbod, vormen en organisatie van aanvullend onderwijs op schoollocatie	12
3.1.1	Deelname aan aanvullend onderwijs	14
3.1.2	Zicht op de kwaliteit van aanvullend onderwijs	19
3.1.3	Organisatie van aanvullend onderwijs	20
3.1.4	Samenwerking met externe partijen op school	22
3.1.5	Kostendragers	23
3.1.6	Invloed van het Nationaal Programma Onderwijs	27
3.2	Samenwerking met externe partijen buiten school	28
3.3	Schoolbeleid	29
3.3.1	Informeren van ouders over het aanbod van aanvullend onderwijs	29
3.3.2	Stimuleren van gebruik	30
3.3.3	Beleid om toegankelijkheid te waarborgen	31
3.3.4	Invloed van de wet vrijwillige ouderbijdrage	32
3.3.5	Overleg met de medezeggenschapsraad	33
3.3.6	Mogelijkheden en belemmeringen aanvullend onderwijs	33
3.3.7	Invloed van aanvullend onderwijs op regulier onderwijs	35
3.4	Marktomvang	36
3.4.1	Aantal bedrijven	36
3.4.2	Omzet	37
3.4.3	Bedrijfsgrootte	39
3.5	Gesprekken met externen	40
4	Gebruik van aanvullend onderwijs	41
4.1	Deelname	41
4.1.1	Deelname per vorm van aanvullend onderwijs	41
4.1.2	Deelname naar achtergrondkenmerken	44
4.2	Motieven	49
4.3	Typering van het gebruik	57
4.4	Uitgaven	66
4.5	Communicatie over aanbod met ouders	68
4.6	Redenen om niet deel te nemen	69
5	Rol van gemeenten bij aanvullend onderwijs	71
5.1	Gemeenten zonder beleid op aanvullend onderwijs	71
5.2	Gemeenten met beleid op aanvullend onderwijs	72
	Bijlage A	78

1 Managementsamenvatting

In deze monitor staan het gebruik en aanbod in schooljaar 2024/2025 van aanvullend onderwijs in het primair onderwijs (po) en voortgezet onderwijs (vo) centraal. Aanvullend onderwijs is gedefinieerd als *“Onderwijs-ondersteuning buiten de reguliere schooltijd (onderwijstijd), georganiseerd door scholen, bedrijven, maar ook door bekenden (zoals familie, vrienden of burens), gratis of betaald, om de schoolloopbaan van kinderen te ondersteunen”*. Vergelijkbaar met de vorige monitor over 2022/2023 zijn diverse vormen onderscheiden. In po gaat het om bijles of basisschoolbegeleiding, studievoordigheidstraining, toetstraining, extra ondersteuning bij speciale onderwijsbehoeften, of een eventuele andere vorm. In vo gaat het om bijles, huiswerkbegeleiding, examentraining, extra ondersteuning bij speciale onderwijsbehoeften, lente- of zomerscholen, of wederom een andere vorm van aanvullend onderwijs.

De gegevens voor dit rapport zijn verzameld met online vragenlijsten onder schoolleiders, ouders en gemeenten. Daarnaast zijn KvK- en CBS-gegevens geanalyseerd van bedrijven die zich bezighouden met aanvullend onderwijs en zijn er tien interviews gehouden met schoolleiders en twee interviews met vertegenwoordigers van aanbieders.

1.1 Aanvullend onderwijs gezien vanuit scholen

Aanbod • Aanvullend onderwijs wordt vooral aangeboden in het voortgezet onderwijs (vo). In het primair onderwijs (po) biedt 29 procent van de scholen aanvullend onderwijs buiten onderwijstijd op de eigen schoollocatie aan. In het vo ligt dit aandeel aanzienlijk hoger, namelijk op 72 procent. Ten opzichte van de vorige monitor (2022/2023) is dit een lichte stijging in het po (van 26% naar 29%), terwijl het aanbod in het vo is gedaald (van 81% naar 72%). De meerderheid van de po-scholen (64 procent) is geheel niet betrokken bij aanvullend onderwijs, noch op de eigen schoollocatie, noch via samenwerking met externe aanbieders buiten de schoollocatie (in het vo is dit 28 procent).

Vorm • In het po richt aanvullend onderwijs zich vooral op bijles (12% van alle scholen), ondersteuning bij speciale onderwijsbehoeften (12%) en studievoordigheden (5%). Toetstraining komt nauwelijks voor (1%). Daarnaast biedt 13 procent andere vormen aan, zoals culturele, creatieve of talentontwikkelingsactiviteiten. In het vo komen ondersteuning bij onderwijsbehoeften (46%), huiswerkbegeleiding (45%) en examentraining (39%) het meest voor. Bijles wordt door 34% aangeboden. Ook hier noemt 14 procent van de scholen andere vormen, zoals sport, extra kernvakken en praktijkgerichte trajecten.

Deelnemerspercentage • Bij de meerderheid van de scholen wordt ingeschat dat minder dan tien procent van de leerlingen deelneemt aan één van de specifieke vormen van aanvullend onderwijs. Het deelnemerspercentage wordt het hoogst ingeschat voor examentraining in het vo.

Zicht op kwaliteit • Po-scholen monitoren de kwaliteit van aanvullend onderwijs vooral via externe partijen, leerlingresultaten en docenten. Vo-scholen doen dit vooral via leerlingen en resultaten en minder vaak via externe partijen. Ouders worden in beide sectoren minder betrokken.

Organisatie • In het po varieert de organisatie per vorm: bijles wordt vaker door de school zelf georganiseerd, extra ondersteuning vaker met en door externen en studievoordigheidstraining vaker zelf of door externen. In het vo organiseren scholen aanvullend onderwijs meestal zelf, met uitzondering van examentraining. In de vorige monitor, over schooljaar 2022/2023, was het aandeel scholen dat aanvullend onderwijs op de eigen locatie geheel zelf organiseert aanmerkelijk kleiner. In het po werkten toen meer scholen samen met externe partijen, terwijl in het vo dit vaker was uitbesteed aan externe partijen.

Samenwerking op school • Bij samenwerking met externen stellen scholen doorgaans ruimte beschikbaar voor diverse vormen van aanvullend onderwijs (>75%) en wisselen ze ook de (leer)opbrengsten bij leerlingen uit met externe aanbieders (variërend per vorm, po: 53% tot 87%; vo: 63% tot 94%). De inhoud wordt

vaak gezamenlijk bepaald. Bijles, ondersteuning en huiswerkbegeleiding (vo) worden meestal het hele jaar aangeboden; andere vormen korter. Maatwerk is het meest gebruikelijk bij bijles, ondersteuning en huiswerkbegeleiding (vo).

Financiering • Vo-scholen dragen meestal zelf de kosten (>66% van de scholen); in het po is financiering vaker gedeeld met, of overgenomen door een derde partij. In bijna alle gevallen gaat het om minder dan tien procent van het schoolbudget dat besteed wordt aan aanvullend onderwijs. Inhuur van externen kost gemiddeld negen procent (po) en drie procent (vo) van het schoolbudget. Veertig procent van de po-scholen en 74 procent van de vo-scholen met aanvullend onderwijs zetten NPO-middelen hiervoor in. Dit maakte uitbreiding van het aanbod mogelijk bij bijna de helft van de po-scholen en bij twee derde van de vo-scholen; zonder NPO-middelen had een aanzienlijk deel van de scholen geen aanbod kunnen realiseren.

Samenwerking buiten school • Een kleiner deel van de scholen werkt samen met externe partijen voor betaald aanvullend onderwijs buiten de schoollocatie: 13 procent van de po-scholen en 7 procent van de vo-scholen (een daling t.o.v. 2022/2023). In het po richt deze samenwerking zich vooral op extra ondersteuning bij specifieke leerbehoeften (69%) en bijles (35%). In het vo gaat het voornamelijk om bijles, huiswerkbegeleiding en examentraining (42–45%).

De groep scholen die samenwerkt is kleiner geworden t.o.v. schooljaar 2022/2023. Wel wordt binnen de kleiner geworden groep scholen die samenwerkt, iets vaker reclame gemaakt voor externe partijen t.o.v. schooljaar 2022/2023; al maken de meeste scholen geen reclame (po: 50%; vo: 58%). Als er wel reclame gemaakt wordt, gebeurt dat in het po via docentgesprekken, oudergesprekken en nieuwsbrieven en in het vo vooral via oudergesprekken en nieuwsbrieven. Scholen benoemen vaker dat het niet echt om 'reclame' gaat, maar om verwijzing of informatieverstrekking in het belang van de leerling.

Schoolbeleid • Scholen in het vo informeren ouders over aanvullend onderwijs vooral via ouderavonden en nieuwsbrieven (vo: 59% en 51%). In het po worden ouders voornamelijk geïnformeerd via het ouderportaal, nieuwsbrieven gebruikt (32% en 38%) en op eigen aanvraag (33%). De actieve stimulering van deelname aan aanvullend onderwijs door scholen is beperkt (4-13% doet dit regelmatig), maar op vier van de vijf po-scholen en de helft van de vo-scholen wordt het oefenen van lesmateriaal thuis wel gestimuleerd. Een minderheid van de scholen heeft beleid om de toegankelijkheid van aanvullend onderwijs te borgen (po: 15%; vo: 40%). Vaak komt beleid in het vo voort uit het NPO of de wet vrijwillige ouderbijdrage, al geven de meeste scholen aan dat de wet vrijwillige ouderbijdrage weinig effect heeft gehad op de toegankelijkheid. Ook wordt de MR weinig betrokken bij overleg over thema's rondom aanvullend onderwijs, namelijk bij minder dan twintig procent van de po-scholen en 24-31 procent van de vo-scholen. Dit is minder dan in het schooljaar 2022/2023.

Effecten en belemmeringen • Een minderheid van de scholen in het po vindt aanvullend onderwijs echt toegankelijk voor alle leerlingen (po: 22%). In het vo is dit ook geen grote meerderheid (54%). Financiële en organisatorische belemmeringen worden het vaakst genoemd als redenen. In het po worden ook zorgen over belasting en welzijn van leerlingen aangekaart, net als zorgen over kansenongelijkheid (zowel in po als vo). Ook vindt de helft tot driekwart van de schoolleiders dat ouders steeds hogere eisen stellen en dat effecten van aanvullend onderwijs op leraren niet al te positief zijn, vooral wat betreft werkdruk en professionele autonomie (mogelijk vraagt aanvullend onderwijs extra tijd en organisatie van leraren en ervaren docenten minder zeggenschap over wat en hoe leerlingen leren). Over de effecten van aanvullend onderwijs op leerlingen zijn schoolleiders, vooral in het vo, wel positief: het gaat hierbij om schoolprestaties, welzijn en motivatie.

Marktomvang • Op basis van bedrijfsomschrijvingen wordt voor het jaar 2024 het aantal bedrijven dat zich bezighoudt met aanvullend onderwijs ingeschat op 6.098. Voor een groot deel van deze bedrijven is de omzet niet bekend, omdat bedrijven in veel gevallen geen btw-aangifte hoeven te doen (het geven van bijles is vrijgesteld van btw). Voor 38 procent is dit wel het geval. De totale omzet van deze bedrijven in 2024 is 101 miljoen euro. Dit bedrag ligt lager dan de schatting uit de vorige Monitor Aanvullend Onderwijs over 2022-2023, die tussen 125 en 254 miljoen euro lag. Doordat de gebruikte methode dit jaar anders is, is het

niet mogelijk om deze uitkomsten te vergelijken. Het verschil kan mogelijk een gevolg zijn van de verandering in gebruikte methode. Wanneer we kijken naar de totale omzet volgens het nultarief btw, is dat in 2024 29 miljoen euro. Deze omzet is erg scheef verdeeld; het aandeel bedrijven met een omzet - belast met 0 procent btw – hoger dan 50.000 euro is jaarlijks 3 tot 4 procent.

Omdat de omzet-gegevens beperkt zijn, kijken we ook naar het aantal werknemers. Bij 92 procent van de bedrijven gaat het om éénmanszaken. Er zijn enkele bedrijven die in 2024 meer dan 5 mensen in dienst hadden (1,3%); verhoudingsgewijs verandert dit nauwelijks over de jaren 2021 t/m 2024.

1.2 De vraag naar aanvullend onderwijs vanuit ouders

Gebruik • In schooljaar 2024/2025 heeft 27 procent van de ouders met (een) kind(eren) in het primair onderwijs een kind dat gebruik maakt van (betaald en onbetaald) aanvullend onderwijs. In het vo is dit 36 procent. In beide gevallen een stijging t.o.v. het schooljaar 2022/2023 (vorige monitor: 17% respectievelijk 29%). Dit ligt dus hoger dan het ingeschatte gebruik door de scholen. In het po is extra oefenmateriaal het meest gebruikt (10%), gevolgd door extra ondersteuning bij speciale onderwijsbehoeften (7%). In het vo is bijles het populairst (12%), gevolgd door huiswerkbegeleiding (8%). Bij specifiek onbetaald aanvullend onderwijs is, zowel in po als vo, extra ondersteuning bij speciale onderwijsbehoeften de meest voorkomende vorm.

Of er deelgenomen wordt aan aanvullend onderwijs kan verschillen tussen groepen. Zo maken kinderen van bijvoorbeeld ouders zonder hoger onderwijsdiploma minder gebruik van betaald aanvullend onderwijs. Bij onbetaald aanvullend onderwijs geldt dit verschil niet, of omgedraaid (vo).

Typering • Aanvullend onderwijs kent een brede variatie in locatie, organisatie, vorm en duur. Onbetaald aanvullend onderwijs vindt in zowel po als vo voornamelijk op de eigen school of thuis bij de leerling plaats. Bij betaald aanvullend onderwijs is een bedrijfslocatie het vaakst voorkomend, al komt ondersteuning thuis ook regelmatig voor. Oefenmaterialen worden voornamelijk thuis of online ingezet. Betaald onderwijs wordt meestal georganiseerd door externe bedrijven, terwijl onbetaald onderwijs grotendeels door school wordt aangeboden. Ook de organisatie van aanvullend onderwijs door een bekende komt met enige regelmaat voor. Het gaat bij aanvullend onderwijs het vaakst om 1-op-1 begeleiding, vooral bij bijles en extra ondersteuning; of kleine groepen, met name bij huiswerkbegeleiding of examentraining (vo). Oefenmateriaal wordt vaak online aangeboden, vooral bij betaalde varianten. Daarbij wordt aanvullend onderwijs doorgaans langdurig (voor meerdere maanden tot het volledige schooljaar) gevolgd, zeker de betaalde variant. Examen- of toetstraining is hierop een uitzondering: dit vindt meestal enkele keren per jaar plaats. Onbetaalde bijles wordt in diverse frequenties gevolgd, van incidenteel tot een jaar lang. Een beperkt deel van de ouders maakt hiervoor gebruik van een financiële tegemoetkoming, maar dit gebeurt vaker in het po (tot 20%) dan in het vo (tot 8%).

Uitgave • In hogere-inkomensgroepen wordt er meer uitgegeven aan aanvullend onderwijs (mediaan po: €180 versus €120 in lagere inkomensgroep; mediaan vo: €500 versus €240 in lagere inkomensgroep). Bij de uitgaven voor oefenmaterialen zijn er minder verschillen (po).

Motieven • Ouders die hun kind(eren) gebruik laten maken van aanvullend onderwijs kiezen hier vooral voor vanuit het gevoel dat die ondersteuning thuis of op school niet geboden wordt of kan worden. Dit geldt zowel in po als vo. Bij niet-gebruik wordt voornamelijk aangekaart dat de schoolprestaties van hun kinderen daar geen aanleiding toe geven. De meeste ouders zouden gebruik maken van onbetaald aanvullend onderwijs op school als dit aangeboden zou worden (po: 77-91%; vo: 81-95%) en ze zijn over het algemeen positief over de effectiviteit van (betaald) aanvullend onderwijs. De ouders waarvan kinderen betaald aanvullend onderwijs volgen zijn het minst positief over de algehele onderwijskwaliteit op school, terwijl ouders met kinderen die geen aanvullend onderwijs volgen het meest positief zijn. Vooral de aandacht voor leerlingen met problemen, de aansluiting van het onderwijsaanbod en de mate waarin ouders gehoord worden zijn negatiever geëvalueerd door ouders van kinderen die gebruik maken van aanvullend onderwijs.

Communicatie • De meeste ouders, in zowel po als vo, hebben geen advies van de school ontvangen over het volgen van aanvullend onderwijs buiten de school (po: 84%; vo: 86%). Als er wel advies wordt gegeven, gaat het in po meestal om onbetaald aanvullend onderwijs, terwijl in het vo vaker naar betaalde vormen wordt verwezen. Een minderheid onder de ouders geeft aan dat de school actief reclame maakt voor externe aanbieders, al weten ouders vaak niet of het dan gaat om een betaalde of onbetaalde aanbieder (zeker in po).

1.3 De rol van gemeenten

Tot slot is gekeken naar de rol van gemeenten. In het schooljaar 2024/2025 voert ongeveer een kwart van de gemeenten actief beleid (24%) op het gebied van aanvullend onderwijs. Een groep van zo'n zeven procent overweegt of ontwikkelt dit nog. De meerderheid van de gemeenten voert geen beleid. Deze groeiende groep (68% t.o.v. 61% in 2022/2023, vorige monitor) geeft vaak aan dat ze op andere manieren gelijke kansen bevorderen, of dat ze het de (financiële) verantwoordelijkheid van scholen vinden. Vooral kleinere gemeenten noemen ook gebrek aan financiële middelen of lage prioriteit als reden.

De gemeenten die wel beleid ontwikkelen doen dit vooral om gelijke kansen te bevorderen, brede talentontwikkeling te stimuleren en een gelijk en toegankelijk aanbod voor alle leerlingen te creëren. Het merendeel van deze gemeenten bevindt zich in de uitvoerende fase van het beleid, vaak met een structureel karakter.

De meeste van deze gemeenten vervullen een faciliterende rol, bijvoorbeeld door het verstrekken van subsidies. Stimulerende of regisserende rollen worden ook aangenomen, maar minder vaak. Gemeentelijk beleid richt zich voornamelijk op het primair onderwijs (58%) of het gehele funderend onderwijs (31%). Er zijn gemeenten die gaan voor alleen een algemene aanpak (22%), alsook gemeenten die alleen een doelgroepgerichte aanpak (29%) hanteren. De inhoudelijke nadruk ligt op bijles of lente-/zomerscholen, extra leerondersteuning en (online) huiswerkbegeleiding.

Po-scholen zijn, gevolgd door vo-scholen en not-for-profit organisaties de belangrijke samenwerkingspartners voor gemeenten. Voor de gemeenten die samenwerken geldt dat er vaak financiële ondersteuning is (85%), maar ook, in mindere mate, wordt samengewerkt via inzet van personeel of ruimtes.

2 Inleiding

In deze rapportage worden de resultaten van de Monitor Aanvullend Onderwijs 2025 gepresenteerd. Hierin staat centraal hoe het gebruik en aanbod van aanvullend onderwijs zich hebben ontwikkeld in de laatste jaren. Dit rapport biedt een overzicht van de cijfers over aanvullend onderwijs in het funderend onderwijs voor schooljaar 2024/2025. Deze monitor heeft drie keer eerder plaatsgevonden: in 2018, 2019 en 2023.

2.1 Achtergrond

Aanvullend onderwijs krijgt nadrukkelijk aandacht van beleidsmakers, scholen en ouders. In 2021 waarschuwde de Onderwijsraad¹ voor verwatering van het publieke karakter van het onderwijs, door de groei en verstrengeling van het private onderwijsaanbod (waaronder aanvullend onderwijs). De zorgen zitten met name op het vlak van kansgelijkheid (privaat onderwijsaanbod kan minder toegankelijk zijn), onderwijskwaliteit en de toenemende rol van commerciële bedrijven in publiek onderwijs. In juni 2023 uitte toenmalig minister Wiersma in een Kamerbrief zijn zorgen over de groeiende rol van particuliere partijen in het aanvullend onderwijs. In samenwerking met de PO- en VO-raad zijn er richtlijnen opgesteld voor schoolleiders en -bestuurders om de verantwoordelijkheid bij scholen te behouden. Deze richtlijnen schrijven bijvoorbeeld voor dat een school (indien nodig) alleen aanvullend onderwijs aanbiedt dat op én van school is; de school de MR om advies vraagt over het beleid voor aanvullend onderwijs; de school dit in het schoolplan verwerkt; en het aanvullend onderwijs zoveel mogelijk samen organiseert met non-profit partijen (bijvoorbeeld StudentinzetopSchool). Ook wordt er op school geen reclame gemaakt voor betaald aanvullend onderwijs. Het bevoegd gezag draagt uiteindelijk zorg voor het waarborgen van een goede kwaliteit van aanvullend onderwijs, en als aanvullend onderwijs op school plaatsvindt is het bevoegd gezag verantwoordelijk voor een veilige omgeving. De verantwoordelijkheid en zeggenschap over het onderwijsproces blijft ten alle tijden liggen bij het onderwijspersoneel.

Uit een recente peiling van EenVandaag en Ouders & Onderwijs blijkt dat veel scholen samenwerken met particuliere aanbieders zoals bijlesbureaus, en deze ook aanraden aan ouders.² De inzet van dergelijke externe partijen verloopt bijvoorbeeld via programma's zoals het Nationaal Programma Onderwijs (NP Onderwijs) en de subsidieregeling School en Omgeving. Zo blijkt uit de vijfde voortgangsmonitoring NPO³ bijvoorbeeld dat bijna vier op de vijf scholen in het po en het (v)so externe partijen inzetten bij de uitvoering van het NP Onderwijs. Hierbij gaat het om publieke partijen zoals culturele instellingen en sportverenigingen, maar ook om adviesbureaus, opleidingen voor onderwijspersoneel en huiswerkbegeleiders.

Echter blijkt, uit de eerdere jaargangen van dit monitoronderzoek naar aanvullend onderwijs, dat steeds minder middelbare scholieren gebruik maken van aanvullend onderwijs. Ook is te zien dat het aanbod van aanvullend onderwijs op zowel po- als vo-scholen licht is gedaald sinds schooljaar 2018/2019. De meeste vo-scholen dragen de kosten voor aanvullend onderwijs zelf, die ze vaak bekostigden met middelen vanuit het NP Onderwijs. Daarnaast laat de monitor van voorgaand jaar zien dat het gebruik van aanvullend onderwijs groter is in het voortgezet onderwijs dan in het primair onderwijs, maar dat deelname aan betaalde vormen van aanvullend onderwijs voor leerlingen in zowel het primair als voortgezet onderwijs is gedaald. Wel blijkt dat het opleidingsniveau en inkomen van ouders nog steeds verklarende factoren zijn voor het deelnemen aan aanvullend onderwijs door leerlingen. Het aantal bedrijven voor aanvullend onderwijs lijkt wel toe te nemen, wat zich vertaalt in een groei van de omzet in deze sector. Tegelijkertijd is door de grote onzekerheidsmarge hier geen eenduidig beeld over te vormen. De monitor(en) laten tot slot zien dat de rol van gemeenten beperkt is.

1 Onderwijsraad (2021). Publiek karakter voorop. Den Haag: Onderwijsraad.

2 Zie ook: <https://eenvandaag.avrotros.nl/panels/opiniepanel/alle-uitslagen/item/van-de-minister-mag-het-niet-maar-kwart-van-ouders-zegt-dat-middelbare-school-commerciele-bijlessen-aanraadt/>

3 Berg, E. van den, Broek, A. van den, Pritsch, D. & Wel, J. van der (2022). Implementatiemonitor Nationaal Programma Onderwijs. Vijfde meting in het funderend onderwijs. Amsterdam/Nijmegen: Regioplan/ResearchNed/SEO.

2.2 Onderzoeksvragen

In deze monitor wordt dezelfde definitie van aanvullend onderwijs gehanteerd als in de voorgaande monitoren, namelijk *“Onderwijsondersteuning buiten de reguliere schooltijd (onderwijstijd), georganiseerd door scholen, bedrijven, maar ook door bekenden (zoals familie, vrienden of burens), gratis of betaald, om de schoolloopbaan van kind(eren) te ondersteunen”*. Opnieuw zijn dezelfde zes vormen van aanvullend onderwijs onderscheiden:

PO

- Bijles of basisschoolbegeleiding
- Studievoorbereidingstraining
- Toetstraining
- Extra ondersteuning bij speciale onderwijsbehoeften, bijvoorbeeld bij dyslexie, faalangst, hoogbegaafdheid of lage weerbaarheid
- Anders

VO

- Bijles
- Huiswerkbegeleiding
- Examentraining
- Extra ondersteuning bij speciale onderwijsbehoeften, bijvoorbeeld bij dyslexie, faalangst, hoogbegaafdheid of lage weerbaarheid
- Lente- of zomerscholen
- Anders

Ook de onderzoeksvragen, met een onderverdeling in zeven thema's (aanvullende programma's, motieven voor deelname, toegankelijkheid en kansengelijkheid, samenwerking onderwijs en aanvullend onderwijs, goede voorbeelden, neveneffecten en gemeenten) sluiten aan bij voorgaand onderzoek. In onderstaande tabel zijn de onderzoeksvragen opgenomen en is per vraag aangegeven waar de resultaten te vinden zijn.

#	Centrale onderzoeksvraag	Sectie
	Hoe heeft de omvang van het aanvullend onderwijs zich de afgelopen jaren, zowel in deelname als in kosten, ontwikkeld?	-
1.	Aanvullende programma's	
1.i	Wat is de marktomvang van deze vormen van aanvullend onderwijs? En welke groei is er doorgemaakt?	3.4
1.ii	In hoeverre verschilt deze met marktomvang in 2023?	3.4
1.iii	In hoeverre draagt beleid (bijv. middelen van het NP Onderwijs of OCW-richtlijnen) eraan bij dat scholen, indien dit nodig is, huiswerkbegeleiding of bijlessen vrij toegankelijk voor alle leerlingen kunnen bieden?	3.3.3/3.3.4
1.iv	Wat geven scholen en ouders uit aan diverse vormen van aanvullend onderwijs (wat is de prijs ervan)?	3.1.5/4.4
1.v	Hoeveel onderwijsbudget stroomt er naar externe onderwijsbureaus door?	3.1.5/3.4
2.	Motieven voor deelname	
2.i	Wat zijn motieven van betrokkenen voor deelname aan aanvullend onderwijs in po/vo? Denk bijv. aan de volgende vijf motieven: remediërend, compenserend, specifieke leerbehoeften, competitief en uitbesteden ouderlijke taken.	4.2/4.6
2.ii	Welke motieven komen het meest voor?	4.2
2.iii	In hoeverre is sprake van tijdelijke deelname (leren plannen, examentraining) en in hoeverre is er sprake van meer structurele vormen van begeleiding?	4.3
2.iv	Wat zijn de redenen van ouders om te kiezen voor extra begeleiding buiten de school?	4.2
2.v	In hoeverre spelen kwaliteitspercepties een rol in de keuze van ouders voor aanvullend onderwijs?	4.2

#	Centrale onderzoeksvraag	Sectie
2.vi	Waarom geven ouders ofwel de voorkeur aan aanvullend onderwijs ofwel aan ondersteuning van de school (als de school die zou bieden)?	4.2
3.	Toegankelijkheid aanvullend onderwijs en kansengelijkheid	
3.i	In hoeverre zijn aanvullende programma's als bijles door de wet vob toegankelijk geworden voor alle leerlingen?	3.3.4
3.ii	Welke (toegangs)belemmeringen worden ervaren bij aanvullend onderwijs, zowel binnen de school als in privésfeer?	3.3.6/4.2/4.6
3.iii	Is indicatief aan te geven hoeveel leerlingen deelnemen aan betaald respectievelijk onbetaald aanvullend onderwijs?	3.1.1 (onbetaald)/4.1.1
3.iv	Wat is de omvang van vormen van onderwijsondersteuning aangeboden door po/vo-scholen zelf, in nauwe samenwerking met huiswerkinstituten op de school of buiten de school?	3.1/3.2
3.v	Hoeveel scholen gebruik(t)en NPO-middelen voor deze ondersteuning?	3.1.6
3.vi	In hoeverre maken scholen reclame voor betaald aanvullend onderwijs door bijlesbureaus en huiswerkinstituten, dat geheel buiten de school plaatsvindt? Wat zijn de redenen van scholen hiervoor?	3.2/4.5
3.vii	Welke verschillende soorten reclame zijn te onderscheiden?	3.2/4.5
3.viii	Worden leerlingen door de school of individuele leraren doorverwezen naar bijlesbureaus en huiswerkinstituten?	3.2/4.5
3.ix	In hoeverre is dit veranderd ten opzichte van het vorige onderzoek in 2023?	Doorlopend
4.	Samenwerking onderwijs en aanvullend onderwijs	
4.i	Op welke scholen zitten relatief veel leerlingen die gebruik maken van aanvullend onderwijs? (incl. schoolkenmerken)	3.1.1/4.1.2
4.ii	In hoeverre zorgen scholen voor maatwerk aan de hand van samenwerking met aanvullend onderwijs?	3.1.3/3.1.4/3.3.6
4.iii	Wat is het aanbod aan ondersteunende onderwijsactiviteiten van school?	3.1
4.iv	Hoe houdt de school zicht op de kwaliteit van het aanvullend onderwijs?	3.1.2
4.v	Hoe werken scholen samen met externe aanbieders van aanvullend onderwijs?	3.1.3/3.1.4/3.2
4.vi	Hoe communiceren scholen met ouders over het aanbod?	3.3
4.vii	In hoeverre initiëren scholen de doorverwijzing van leerlingen naar externe aanbieders?	3.2/3.3.2
4.viii	Hoeveel scholen stellen een ruimte beschikbaar aan externe aanbieders van aanvullend onderwijs?	3.1.4
5.	Goede voorbeelden.	
5.i	Voorbeelden van goed werkende samenwerking tussen school, ouders en externe aanbieders	H3
5.ii	Voorbeelden van de wijze waarop scholen aanvullend onderwijs organiseren in lijn met de OCW-richtlijnen	H3
6.	Neveneffecten	
6.i	Welke effecten ervaren scholen door gebruik van aanvullend onderwijs? Bijv. op eigen praktijken, gedrag van leerlingen (minder opletten in de les, of juist meer zelfvertrouwen krijgen) en van leraren (meer individuele begeleiding proberen te bieden in reguliere lessen, of juist minder omdat leerlingen dit al bij een huiswerkinstituut krijgen).	3.3.7

#	Centrale onderzoeksvraag	Sectie
6.ii	In hoeverre hebben leraren het gevoel dat zij hun professionele zeggenschap over lessen verliezen door aanvullend onderwijs? Bijv. door andere methodes, contact met bijlesdocenten of gedrag van leerlingen.	3.3.7
6.iii	In hoeverre vindt er een gesprek plaats in de medezeggenschapsraad over de samenwerking met aanbieders van aanvullend onderwijs en eventuele effecten op de school, leraren en leerlingen?	3.3.5
7.	Gemeenten	
7.i	In hoeverre faciliteren gemeenten aanbieders van aanvullend onderwijs, bijv. bij verlenen van bijles of huiswerkbegeleiding? Het gaat zowel om aanbieders met, als zonder winstoogmerk (bijv. in natura (zoals beschikbaar stellen ruimte) of financieel).	5

2.3 Methoden

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden zijn op verschillende manieren gegevens verzameld. In de periode maart – augustus 2025 zijn online vragenlijsten uitgezet onder schoolleiders, en in de periode juli-augustus zijn online vragenlijsten uitgezet onder ouders. De vragenlijst voor ouders is deels gecombineerd voor dit onderzoek, voor het rapport ‘Wetsevaluatie Vrijwillige Ouderbijdrage’, en voor het Schoolkostenmonitor-onderzoek. Daarnaast zijn er vragenlijsten onder alle gemeenten verspreid. Naast de afname van deze drie vragenlijsten bij verschillende doelgroepen zijn er interviews gehouden met scholen/schoolleiders en met vertegenwoordigers van aanbieders. Deze interviews dienen om extra context te geven aan kwantitatieve bevindingen. Ook is er een marktomvang-onderzoek uitgevoerd op basis van KvK- en CBS-gegevens.

Schoolleiders zijn aangeschreven op de e-mailadressen van de school (zoals beschikbaar in DUO open onderwijsdata). Er zijn drie reminders gestuurd. Voor scholen in het po is een steekproef getrokken (waarbij is gestratificeerd naar regio en stedelijkheid).

Voor de ouders van schoolgaande kinderen is een steekproef getrokken onder kinderen in de relevante schoolsoorten. Binnen het primair onderwijs is gestratificeerd naar onder- en bovenbouw.⁴ In het voortgezet onderwijs is gestratificeerd naar een combinatie van onderwijssoort en onder-/bovenbouw: voor de onderbouw kijken we naar leerlingen met registratie ‘brugjaar’; voor de bovenbouw zijn leerlingen gestratificeerd naar pro, vmbo-b, vmbo-k, vmbo-g/t, havo en vwo.⁵ Ouders hebben een brief ontvangen met daarin de uitnodiging voor de online vragenlijst. Zij hebben geen reminder ontvangen.

Om inzicht te krijgen in de rol van gemeenten op het gebied van aanvullend onderwijs is er ook een vragenlijst verspreid onder alle 342 gemeenten in Nederland via een brief en e-mail. Via e-mail is één reminder gestuurd.

Respons

In onderstaande tabel is de respons weergegeven per doelgroep en onderwijstype. Te zien is dat de respons onder ouders voor po en vo ieder 12 procent is. In totaal hebben 4.530 ouders met een kind in po en 4.626 ouders met een kind in vo de eerste inhoudelijke vraag over het gebruiken van aanvullend onderwijs ingevuld (=ouderniveau). Wanneer ouders eerder hebben aangegeven meer dan één kind in de desbetreffende onderwijssoort (po of vo) te hebben, beantwoorden ze een aantal vragen over deelname aan bepaalde vormen van aanvullend onderwijs twee keer, namelijk één keer voor het kind dat in de brief wordt genoemd en één keer voor de oudste van de overige kinderen. In totaal is er informatie verzameld over 7.366 kinderen in po en 6.772 kinderen in vo (=kindniveau).

⁴ Op basis van de mediaan van de leeftijd van po-leerlingen is de groep po-leerlingen in 2-en gesplitst; dus jongere en oudere leerlingen.

⁵ Leerlingen op internationale scholen, vavo-leerlingen en leerlingen in isk zijn uitgesloten van de steekproef.

Voor schoolleiders varieert de respons tussen negen procent (po) en twintig procent (po). Het aanzienlijke verschil in respons tussen po- en vo-scholen wordt mogelijk verklaard doordat het in het vo een meer urgent thema is (omdat het vaker voorkomt).

In totaal hebben 180 gemeenten (respons 53%)⁶ de vragenlijst ingevuld, waarvan 169 gemeenten (respons 49%) de vragenlijst volledig hebben ingevuld. Vergeleken met vorige monitor van schooljaar 2022/2023, waarin de respons 34 procent bedroeg, is er sprake van een substantiële stijging in deelname.

Tabel 2.1: Respons en populatie, naar doelgroep

		Populatie	Steekproef	Respons		Respons 2022/2023
Doelgroep	Onderwijstype	n	n	n	%	%
Ouders	Po	1.353.489	38.500	4.530	12%	-
	Vo	897.848	38.500	4.626	12%	-
Totaal		2.251.337	77.000	9.156	12%	10%
Schoolleiders	Po	6.138	3.685	321	9%	8%
	Vo	1.622	1.622	328	20%	10%
Totaal		7.760	5.307	649	12%	-
Gemeenten	-	343	343	180	53%	34%

Aan het einde van de scholenvragenlijst konden schoolleiders aangeven of zij eventueel benaderd zouden willen worden voor een verdiepend gesprek. Uit alle scholen die zich op deze manier hebben aangemeld is een selectie gemaakt van scholen waarmee (online)interviews zijn afgenomen voor een kwalitatieve verdieping bij de kwantitatieve resultaten uit de enquêtes. Bij het benaderen van de scholen is er bewust gezorgd voor een diverse selectie van scholen en achterstandsscore. Er zijn met tien scholen verdiepende gesprekken over aanvullend onderwijs (2 in po, 8 in vo) gevoerd. In dezelfde periode zijn er naast de semigestructureerde interviews met scholen diepte-interviews gehouden met relevante experts: (vertegenwoordigers van) aanbieders Lyceo en LVS*i*. Deze gesprekken vonden online plaats. Alle gesprekken werden gevoerd door twee onderzoekers: een gespreksleider en een notulist.

Representativiteit en responsbeschrijving

Voor scholen geldt dat er enige ondervertegenwoordiging is in de gegevens voor scholen uit minder stedelijke gebieden (zie ook bijlage A voor de verdeling van de respons naar diverse schoolkenmerken). Daarom is een weegfactor aangemaakt om hiervoor te corrigeren. Tabel A-7 in de bijlage toont de respons vo-scholen naar het aanbod van onderwijstypen.

De resultaten in het hoofdstuk met betrekking tot de ouderenquête, zijn in deze jaargang gewogen naar kenmerk achterstandsscore (po) en de combinatie achterstandsscore-onderwijssoort (vo) om te corrigeren voor de ondervertegenwoordiging van scholen met een lagere achterstandsscore. De verdeling voor de respons, naar meerdere kenmerken, staat in de bijlage (tabel A-2).

⁶ Waarvan drie G4/gemeenten (75%) en twintig G40/gemeenten (49%).

Marktonderzoek

Voor het marktonderzoek zijn allereerst data uit het KvK-register opgevraagd. Bedrijven staan bij elk KvK-nummer geregistreerd met een SBI-code, een categorisering van bedrijven op basis van de (Hoofd)activiteiten. Bedrijven die zich bezighouden met aanvullend onderwijs staan in principe geregistreerd onder SBI-code 85599. Deze omschrijving bevat echter méér activiteiten dan alleen aanvullend onderwijsactiviteiten, zo vallen ook zaken als *life coaching*, naailessen, zwangerschapscursussen, etc. hieronder. Om deze lijst verder af te bakenen is daarom op basis van de bedrijfsomschrijving bepaald of het aannemelijk is dat het om (voornamelijk) aanvullend onderwijs gaat of niet. Hierbij is gebruik gemaakt van software, AS Review, waarmee het classificeren van (in dit geval) bedrijven efficiënter gaat. Onderzoekers hebben op basis van de bedrijfsomschrijvingen bedrijven gelabeld als wel/niet bedrijven in aanvullend onderwijs. Op basis van *machine learning* worden bedrijfsomschrijvingen die lijken op bedrijven die als zodanig zijn gelabeld, eerder getoond. Minder-relevant lijkende omschrijvingen (zoals '*life coaching*' worden dan later getoond. Op het moment dat de vijftig laatst getoonde bedrijven geen relevante bedrijven meer bevatten, is opgehouden met labelen (de kans dat er dan nog relevante bedrijven niet zijn geselecteerd is dan verwaarloosbaar klein). Op deze manier zijn er 6.727 bedrijven (van de 46.086 bedrijven met SBI-code 85599) als relevant gelabeld (zie ook tabel A-8 voor gebruikte termen).

Als tweede stap is voor deze bedrijven gekeken naar de omzet en de bedrijfsomvang (aantal werknemers), door ze te koppelen aan CBS *remote access-gegevens*. Van de 6.727 bedrijven waren 484 bedrijven niet koppelbaar. Voor een gedeelte gaat het hier om bedrijven binnen dezelfde bedrijfsgroep, van de 6.243 (koppelbare) bedrijven volgens de KvK-gegevens, zijn er binnen het Algemeen Bedrijven Register (ABR) 6.098 unieke bedrijven. Voor deze bedrijven is de omzet en de bedrijfsgrootte (in aantal werknemers) bepaald. Voor omzet is gebruik gemaakt van de btw-aangiften. Hierin zijn twee bedragen gebruikt: 1) de totale netto omzet, en 2) de omzet met 0 procent btw-tarief. Aanvullend onderwijsactiviteiten zijn veelal niet belast met btw. Bedrijven kunnen daardoor ook volledig vrijgesteld worden van btw-aangiften. Sommige diensten zijn wel belast (niet-vakinhoudelijke huiswerk- en studiebegeleiding en remedial teaching), maar mogen ook vrijgesteld worden geleverd. Beide gegevens hebben dus nadelen en laten een overschatting (voor de gehele omzet), of een onderschatting (van de 0% btw omzet) van de werkelijke omzet zien.

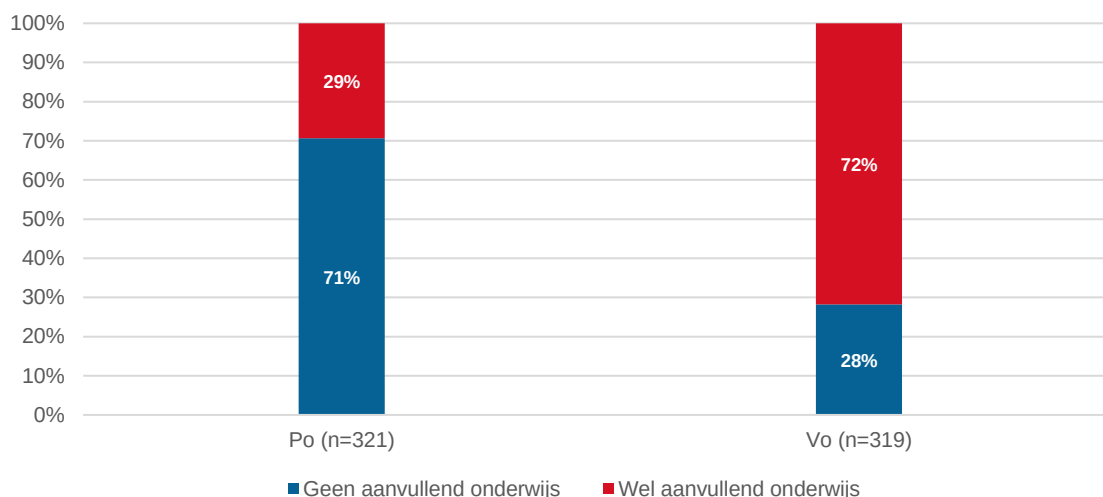
2.4 Leeswijzer

In het eerstvolgende hoofdstuk, hoofdstuk 3, presenteren we de resultaten uit de scholenenquête. Hierbij wordt voornamelijk ingegaan op het aanbod van aanvullend onderwijs. Hierbij worden ook de resultaten uit het marktonderzoek gepresenteerd. Ook worden in dit hoofdstuk inzichten vanuit de interviews met scholen en organisaties LVSi en Lyceo opgenomen. In het daaropvolgende hoofdstuk (4) wordt met de resultaten uit de ouderenquête ingegaan op de vraag naar aanvullend onderwijs. Het laatste hoofdstuk (5) richt zich op de rol van gemeenten, waarvoor een enquête is verspreid onder gemeentes.

3 Aanbod van aanvullend onderwijs

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het aanbod van aanvullend onderwijs vanuit scholen. Aanvullend onderwijs wordt met name aangeboden in het voortgezet onderwijs. In het po biedt 29 procent van de ondervraagde scholen aanvullend onderwijs buiten onderwijstijd op de eigen schoollocatie aan. In het vo geldt dit voor zeven op de tien ondervraagde scholen (72%). In het schooljaar 2022/2023 (vorige monitor) was dit 26 procent in het po en 81 procent in het vo.

Figuur 3.1: Het aanbod van aanvullend onderwijs op scholen in het funderend onderwijs

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Behalve dat zij op de eigen schoollocatie geen aanvullend onderwijs aanbieden, blijkt een substantiële groep scholen ook geen samenwerking aan te gaan met externe aanbieders voor een aanbod buiten de schoollocatie (waarvoor ouders betalen). Deze scholen zijn dus geheel niet betrokken bij aanvullend onderwijs. Zoals tabel 3.1 laat zien gaat het binnen het po om de meerderheid, namelijk 64 procent (van 314 scholen). Bij het vo gaat het om bijna drie op de tien scholen (29% van 302 scholen).

Tabel 3.1: Betrokken bij aanvullend onderwijs

		Po-scholen (n=314)	Vo-scholen (n=302)
Biedt aanvullend onderwijs (ao) aan op eigen schoollocatie	Werkt samen met externen voor ao buiten schoollocatie	6%	6%
	Werkt niet samen (geen aanbod)	23%	64%
Biedt geen aanvullend onderwijs (ao) aan op eigen schoollocatie	Werkt wel samen met externen voor ao buiten schoollocatie	7%	1%
	Werkt niet samen (geen aanbod)	64%	29%

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

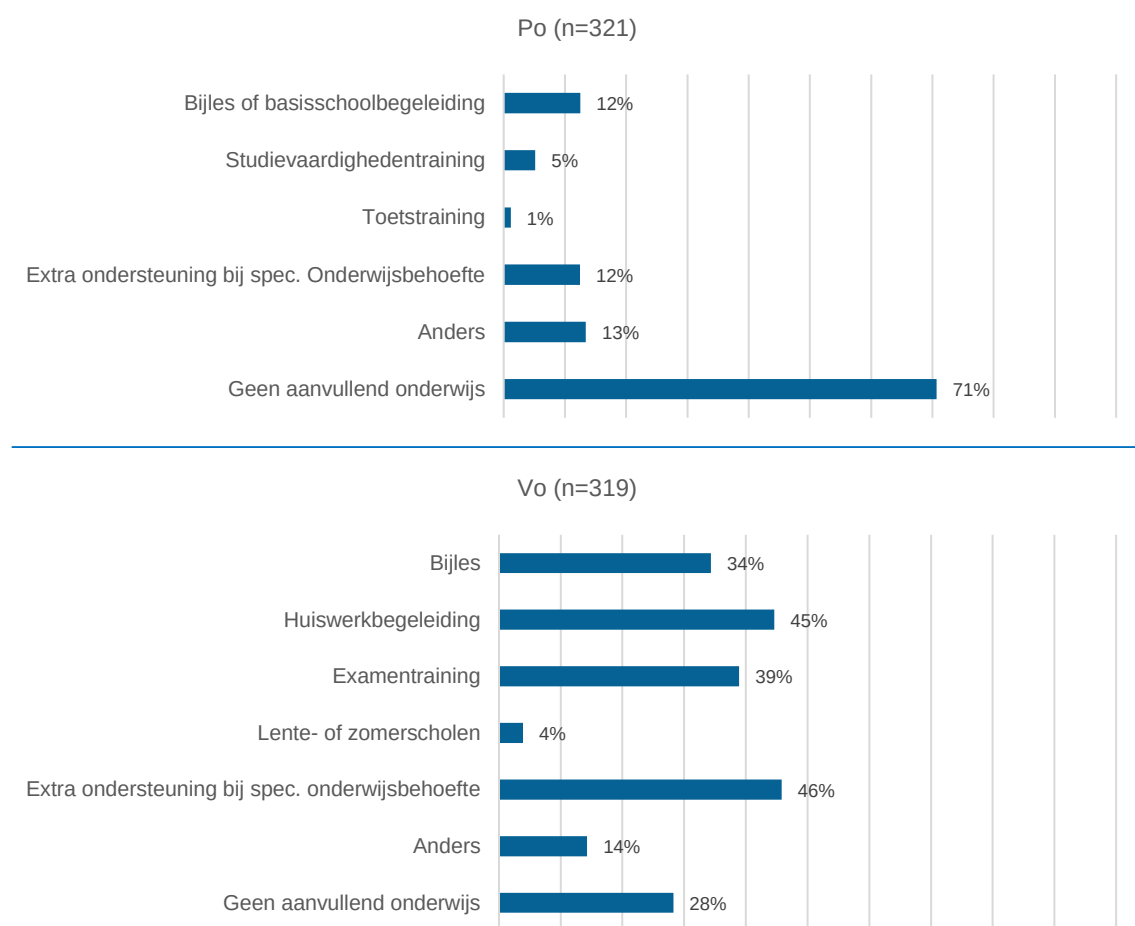
3.1 Aanbod, vormen en organisatie van aanvullend onderwijs op schoollocatie

In het po betreft aanvullend onderwijs op de eigen school voornamelijk bijles/basisschoolbegeleiding (12%) en extra ondersteuning bij speciale onderwijsbehoeften, bijvoorbeeld bij dyslexie, faalangst, hoogbegaafdheid of lage weerbaarheid (12%; zie ook figuur 3.2). Zo'n vijf procent van de po-scholen biedt studievvaardigheidstraining aan. Toetstraining komt nauwelijks voor in het po (1%). Dit zijn iets hogere percentages dan in de voorgaande monitor (schooljaar 2022/2023). Een substantiële groep po-scholleiders geeft verder aan een andere vorm van aanvullend onderwijs aan te bieden (13%). Ze noemen uiteenlopende activiteiten

op het gebied van uitbreiding van onderwijstijd, huiswerkbegeleiding, cultuur en creativiteit, beweging, techniek, digitale vaardigheden, taalontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling en talentontwikkeling.

In het vo zijn extra ondersteuning bij specifieke onderwijsbehoeften (46%), huiswerkbegeleiding (45%) en examentraining (39%) de meest voorkomende vormen van aanvullend onderwijs. Ongeveer één op de drie vo-scholen verzorgt ook bijles (34%) en een kleinere groep organiseert een lente- of zomerschool (4%). De percentages vallen lager uit dan gerapporteerd in de voorgaande monitor (schooljaar 2022/2023), behalve voor de vorm extra ondersteuning bij specifieke onderwijsbehoeften (toen 44%, nu 46%). Net zoals in het po worden er ook door vo-schoolleiders andere vormen van aanvullend onderwijs aangedragen (door 14%). Het gaat hierbij om zaken als sport, cultuur en creatieve activiteiten, huiswerkondersteuning, extra lessen in kernvakken, sociaal-emotionele ontwikkeling, talentontwikkeling en praktijkgerichte trajecten. Ook worden er modules aangeboden voor verbreding en verdieping, zoals workshops, interessegroepen, verrijkingsprogramma's en programma's gericht op executieve vaardigheden. Sommige scholen bieden daarnaast ondersteuning bij basisvaardigheden, maatwerktrajecten, stage-ervaringen, en begeleiding rondom vrije tijd en welzijn.

Figuur 3.2: Vormen van aanvullend onderwijs georganiseerd op school

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

De interviews met de tien schoolleiders laten zien hoe gevarieerd en school-specifiek aanvullend onderwijs is. De opzet en uitvoering van de diverse vormen verschillen per school: bijvoorbeeld in frequentie, wie het organiseert, voor wie het (vrijwillig) wordt georganiseerd, groepsomvang, of op welk moment het wordt georganiseerd.

Zo organiseert een school *'Remedial Teaching en Studiesteun (RTS)'* waarbij een bevoegde docent met een groep van twaalf tot dertig leerlingen met dezelfde problemen wekelijks gaat zitten voor minimaal een maand. Ter aanvulling kan *'extra leertijd'*, een specifieke bijles ter voorbereiding op een toets (vaak 1-op-1) gevolgd worden. Dit is beschikbaar voor alle leerlingen. Een tweede school biedt standaard een uur huiswerkbegeleiding per dag met vakdocenten en onderwijsassistenten voor ondersteuning bij leerstrategieën. Tot aan de kerstvakantie is dit voor leerlingen verplicht; daarna wordt in overleg bepaald wie er met extra hulp of extra uitdaging mee door kan en wil.

Een andere school biedt tijdelijk huiswerkbegeleiding, examentraining en training van executieve functies aan. Deze extra inzet is bedoeld om leerlingen *'bij te trekken'*, na een negatief oordeel van de Inspectie van het Onderwijs. Het wordt nog ervaren als *'roeien tegen de stroming in af en toe'* wegens stroeve samenwerking met de externe partijen.

Eén school geeft aan graag zelf bijlessen en huiswerkbegeleiding aan te bieden, vanwege de (betere) communicatie, en vanwege een mindere focus op geld/financiën. Een andere school geeft aan dat ze kijken naar de verbinding tussen welzijn en onderwijs. Zo gaat er straks een *'Kind en Buurt Welzijn'* open waarmee naschools aanbod wordt georganiseerd met onderwijs vanuit school en het welzijn-aspect vanuit een andere organisatie. Daarnaast organiseren ze, in samenwerking met anderen (bijv. welzijnsorganisaties), op vaste dagen in de week aanvullend onderwijs (zoals sportaanbod of thematische onderwerpen).

Keuzes voor het aanbod zijn veelal gebaseerd op leerlingen *"het extra zetje"* geven, niet alleen voor cognitieve ontwikkeling en leerresultaten, maar ook voor *"de verbinding/cohesie van de leerlingen en de wijk"* en *"om te kijken welk niveau het beste bij hen past"*, zo geven verschillende schoolleiders aan. Ook kunnen er specifieke externe factoren meespelen. Zo heeft een school veel contact met oud-leerlingen met interesse om iets voor hun oude school te doen: *"Het is via-via, mond-tot-mond reclame"*.

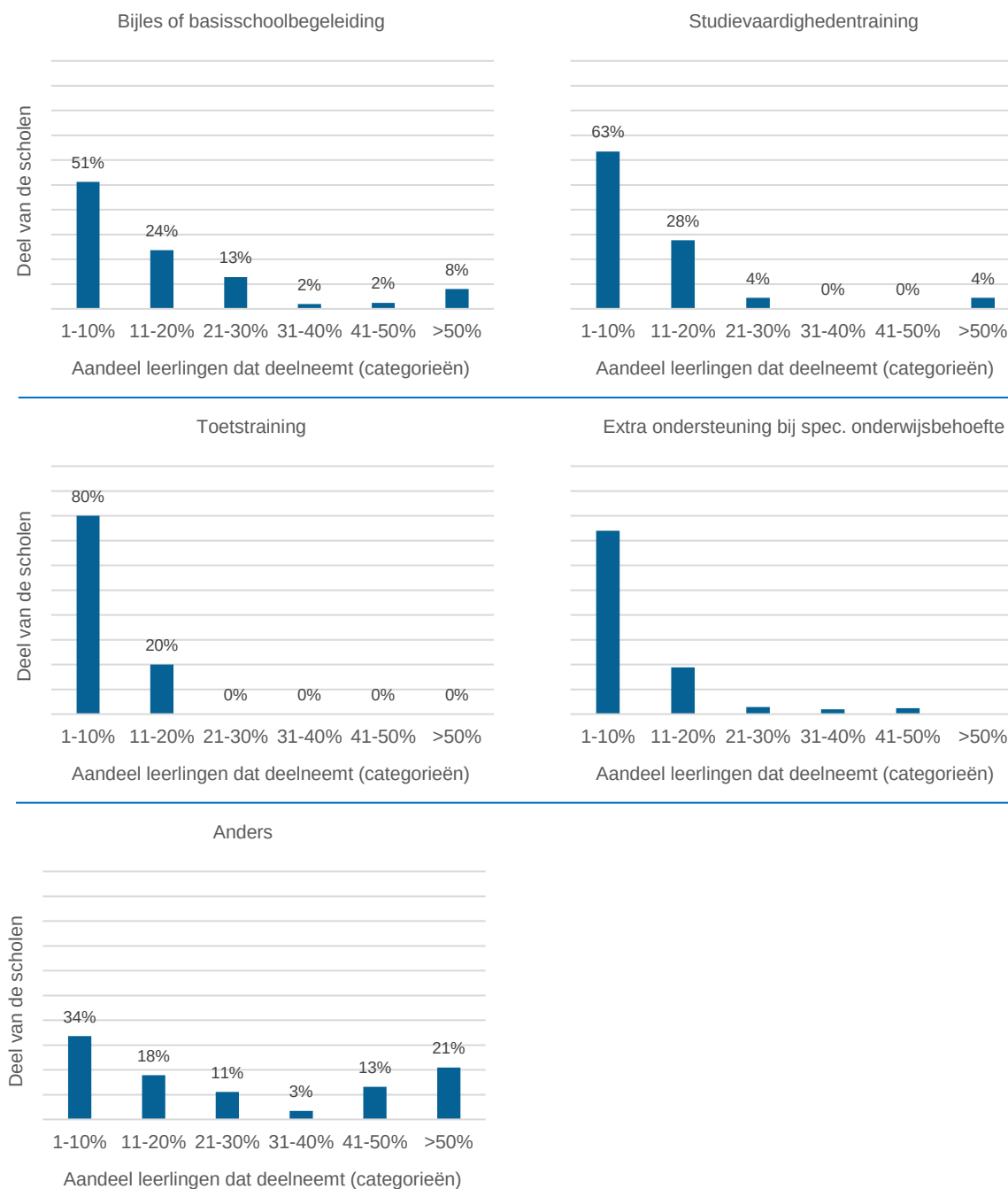
3.1.1 Deelname aan aanvullend onderwijs

Aan schoolleiders is, mits ze de vorm aanbieden, gevraagd het aandeel leerlingen dat deelneemt aan een bepaalde vorm van aanvullend onderwijs op hun schoollocatie in te schatten.⁷ Uit de antwoorden van schoolleiders volgt dat een minderheid onder de leerlingen gebruik maakt van bepaalde vormen van aanvullend onderwijs. Volgens po-schoolleiders neemt, gemiddeld genomen, bijna twintig procent van de leerlingen deel aan bijles of basisschooltraining (18%), 14 procent aan studievaardigheidstraining, negen procent aan extra ondersteuning bij speciale onderwijsbehoeften en negen procent aan toetstraining.⁸ In het vo schatten schoolleiders in dat, gemiddeld genomen, zo'n 34 procent van de leerlingen deelneemt aan examentraining. Bij de overige vier vormen neemt tussen de 11 en 13 procent van de leerlingen deel volgens de schoolleiders. In onderstaande figuren presenteren we het aandeel leerlingen dat deelneemt, ingedeeld in categorieën.

⁷ Cijfers gebaseerd op een selectie van scholen (namelijk scholen die de specifieke vorm aanbieden): bij po tussen de 4 en 38 scholen, bij vo tussen de 11 en 137 scholen.

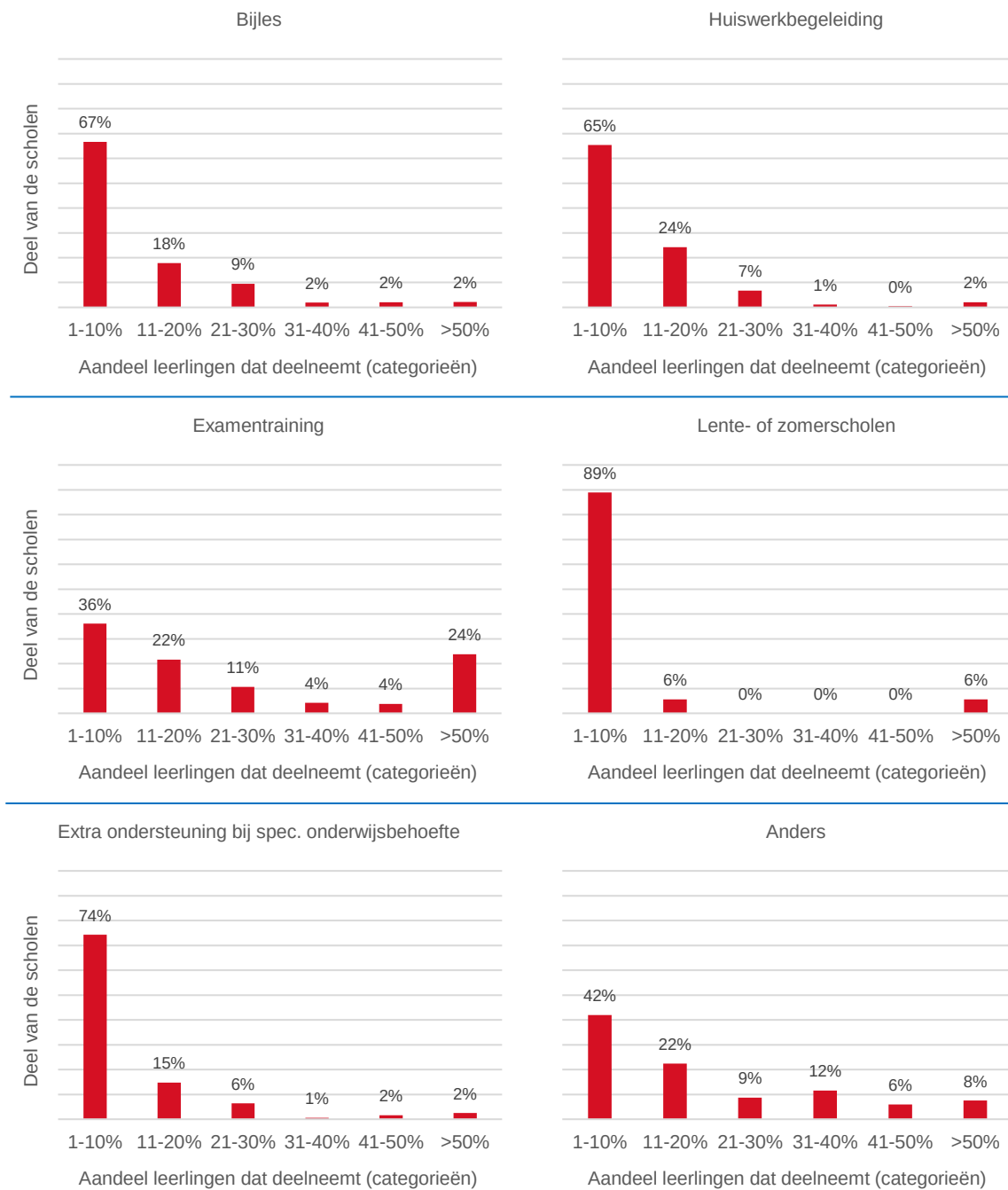
⁸ Toetstraining: N < tien scholen.

Figuur 3.3: Aandeel leerlingen dat deelneemt aan aanvullend onderwijs in po¹

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025). 1: Bijles, n=39; Studievaardigheden, n=17; Toetstraining, n=4; Extra ondersteuning, n=38; Anders, n=43.

Figuur 3.4: Aandeel leerlingen dat deelneemt aan aanvullend onderwijs in vo

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025). 1: Bijles, n=108; Huiswerkbegeleiding, n=137; Examentraining, n=119; Lente of zomerschool, n=11; Extra ondersteuning, n=141; Anders, n=44.

Met onderstaande tabellen, tabel 3.2 voor po en tabel 3.3 voor vo, wordt het aandeel leerlingen dat deelneemt aan een bepaalde vorm van aanvullend onderwijs, volgens schoolleiders, verder uitgediept door naar diverse schoolkenmerken te kijken.⁹ Het lijkt dat op scholen met een hogere achterstandsscore of hogere stedelijkheidsgraad relatief meer po-leerlingen aanvullend onderwijs volgen. Zo volgt gemiddeld bijna één op de vier leerlingen (22%) bijles op scholen met de hoogste achterstandsscore tegenover gemiddeld één op de twintig scholen met de laagste achterstandsscore. Verder wijzen de resultaten er ook op dat het volgen van aanvullend onderwijs veelal achterblijft bij kleine scholen (tot 200 leerlingen) en in de regio Zuid-Nederland.

In het vo volgt relatief de grootste groep leerlingen bijles op scholen met de middelste achterstandsscore. Op grotere vo-scholen wordt relatief minder vaak aanvullend onderwijs gevolgd, met uitzondering van examentraining. Verder zijn er ook enkele verschillen naar regio. Zo blijkt bijvoorbeeld dat in Noord-Nederland er vaker wordt deelgenomen aan huiswerkbegeleiding op scholen dan in andere delen, terwijl in Zuid-Nederland eerder gebruik lijkt te worden gemaakt van examentraining.

9 Let wel, het gaat, zeker bij het po, om een klein aantal scholen waardoor het gaat om een indicatie van verschillen.

Tabel 3.2: Aandeel leerlingen dat deelneemt aan aanvullend onderwijs, naar schoolkenmerken. Po.

PO	Bijles of basisschoolbegeleiding	Studievaardigheidentraining	Toetstraining	Extra ondersteuning bij spec. onderwijsbehoeften	Anders
Achterstandsscore					
Eerste kwintiel	5% ¹			7% ¹	20% ¹
Tweede kwintiel	7% ¹			6% ¹	16% ¹
Derde kwintiel	8% ¹	11% ¹		8% ¹	17% ¹
Vierde kwintiel	18% ¹	13% ¹	8% ¹	14% ¹	36% ¹
Vijfde kwintiel	22%	16%	9% ¹	9%	41%
Leerlingen					
1-200 leerlingen	3% ¹	10% ¹	10% ¹	2% ¹	15% ¹
201-500 leerlingen	20%	14% ¹	8% ¹	13%	46%
501-1000 leerlingen	13% ¹	8% ¹		7% ¹	33%
1000 of meer leerlingen	20%	22% ¹	9% ¹	8%	28%
Stedelijkheid					
Zeer sterk stedelijk	25%	17% ¹	9% ¹	9%	45%
Sterk stedelijk	18%	13% ¹		13% ¹	34%
Matig stedelijk	12% ¹	8% ¹		6% ¹	18% ¹
Weinig stedelijk	2% ¹	15% ¹		10%	29% ¹
Niet stedelijk	1% ¹			3% ¹	
Landsdeel					
Noord-Nederland	18% ¹	20% ¹		11% ¹	38% ¹
Oost-Nederland	18% ¹	20% ¹		10%	27%
West-Nederland	22%	15%	9% ¹	10%	41%
Zuid-Nederland	9% ¹	8% ¹		8% ¹	25% ¹

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025) Open DUO-data, bewerkingen door KBA Nijmegen (2025)

1: N<tien scholen.

Tabel 3.3: Aandeel leerlingen dat deelneemt aan aanvullend onderwijs, naar schoolkenmerken. Voortgezet onderwijs.

Vo	Bijles	Huiswerkbegeleiding	Examentraining	Lente- of zomerscholen	Extra ondersteuning bij spec. onderwijsbehoeften	Anders
Achterstandsscore						
Eerste kwartiel	23%	13%	31%	6% ¹	14%	34%
Tweede kwartiel	8%	14%	38%		11%	18% ¹
Derde kwartiel	11%	13%	46%		16%	36% ¹
Vierde kwartiel	12%	12%	31%	8% ¹	10%	7% ¹
Vijfde kwartiel	13%	11%	29%	13% ¹	11%	20%
Leerlingen						
1-200 leerlingen	22% ¹	20% ¹	34% ¹	10% ¹	34%	43%
201-500 leerlingen	18%	19%	31%	10% ¹	17%	23% ¹
501-1000 leerlingen	13%	13%	37%	8% ¹	10%	18%
1000 of meer leerlingen	10%	7%	30%	15% ¹	9%	13%
Stedelijkheid						
Zeer sterk stedelijk	16%	15%	36%	19% ¹	9%	22%
Sterk stedelijk	11%	9%	27%	4% ¹	10%	18%
Matig stedelijk	19%	15%	32%	2% ¹	16%	29% ¹
Weinig stedelijk	11%	12%	43%	8% ¹	13%	31% ¹
Niet stedelijk	9% ¹	11%	1% ¹		15%	
Landsdeel						
Noord-Nederland	13%	19%	28%		11%	32% ¹
Oost-Nederland	14%	10%	36%	2% ¹	14%	21% ¹
West-Nederland	14%	12%	28%	14% ¹	11%	17%
Zuid-Nederland	11%	10%	46%	1% ¹	12%	33%

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025) Open DUO-data, bewerkingen door KBA Nijmegen (2025)

1: N<tien scholen.

3.1.2 Zicht op de kwaliteit van aanvullend onderwijs

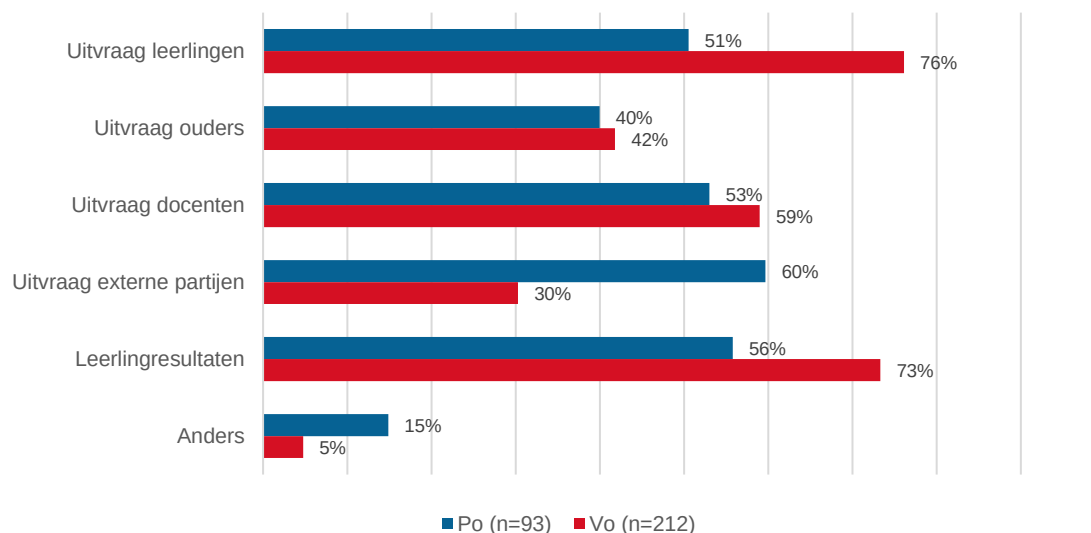
Onder scholen die op de eigen locatie aanvullend onderwijs aanbieden, is aan schoolleiders gevraagd hoe ze zicht houden op de kwaliteit hiervan. Een (kleine) meerderheid van de po-schoolleiders controleert de kwaliteit van aanvullend onderwijs aan de hand van een uitvraag onder externe partijen waarmee wordt samengewerkt (60%), leerling resultaten (56%), een uitvraag onder docenten (53%) en een uitvraag onder leerlingen (51%). Ouders worden iets minder vaak betrokken, namelijk bij veertig procent van de scholen.

Vo-schoolleiders controleren de kwaliteit van aanvullend onderwijs minder vaak via een uitvraag onder externe partijen waarmee wordt samengewerkt. In het vo gaat het om dertig procent van de vo-schoolleiders. Er wordt door vo-schoolleiders vooral gebruik gemaakt van een uitvraag onder leerlingen (76%) en leerling

resultaten (73%). Ook wordt een uitvraag onder docenten door de meerderheid gehanteerd (59%). Net zoals in het po worden ouders ook in het vo minder vaak betrokken (42%).

Andere manieren die door schoolleiders worden aangedragen (via een open antwoord) richten zich op eigen observatie (bijv. lesbezoek) en eigen personeel (intern aanbod). Ook worden gesprekken met leerlingen, ouders en aanbieders genoemd. Een enkeling benoemt monitoring door bijvoorbeeld een kwaliteitsmedewerker of gebruik van gegevens (systemen, onderzoeken, evaluaties, etc.).

Figuur 3.5: Hoe houden scholen zicht op de kwaliteit van aanvullend onderwijs?

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Uit de antwoorden van schoolleiders tijdens de interviews komt naar voren dat zicht op de kwaliteit van aanvullend onderwijs sterk varieert, maar over het algemeen meer gericht is op uitkomsten dan op het leerproces zelf. Zo beoordelen een aantal scholen de kwaliteit vooral op basis van leerresultaten, cijfers of slagingspercentages. *“We kijken naar cijfers en ook slagingspercentage, die verbeteren we nog steeds. Op die manier houden we er grip op”*. Het inhoudelijke proces van de begeleiding is vaker onbekend: *“zicht op resultaat, geen zicht op proces.”*, *“Je ziet niet wat ze doen, maar je ziet wel dat er wordt gewerkt, er hangt een goede sfeer, [er wordt] niet gekletst”*. Ook wordt het vertrouwen in uitvoerders (zowel eigen personeel als extern) aangehaald: *“ik vertrouw de mensen die het organiseren”*. De samenwerking met externen wordt niet standaard als succesvol ervaren *“door gesprek te voeren met [externe partij] controleerden wij de kwaliteit, maar dat kwam niet overeen met de dingen die wij van leerlingen hoorden”*.

Enkel en halen een meer systematische aanpak voor kwaliteitscontrole aan, zoals werken met *“een soort datateams”* en *“overzichten bij begin en eind”*. Maar tevredenheid van leerlingen en ouders wordt als een belangrijke indicator genoemd. In enkele gevallen wordt dit vastgesteld met tevredenheidsformulieren of evaluaties. *“Leerlingen vinden het leuk, dat zegt ook al veel”*, *“We krijgen feedback van leerlingen en ouders via een tevredenheidsformulier”*, *“[krijgen] ook positieve reacties vanuit zowel leerling als ouder”*.

3.1.3 Organisatie van aanvullend onderwijs

Schoolleiders van scholen waar aanvullend onderwijs op de schoollocatie wordt verzorgd hebben aangegeven wie dit organiseert, zie tabel 3.4. In het po verschilt het duidelijk per vorm. Zo wordt bijles of basisschoolbegeleiding in bijna de helft van de gevallen exclusief door de school zelf georganiseerd (door 47%), waar studievaardigheidstraining het vaakst in samenwerking met een externe partij wordt georganiseerd (door 44%) en extra ondersteuning bij speciale onderwijsbehoeften het vaakst exclusief door externe partij(en) wordt georganiseerd (bij 40% van de scholen). Maar voor alle vormen van aanvullend onderwijs komen zowel de organisatie door exclusief scholen of externe partijen alsook de samenwerking ertussen voor. In het vo ligt dit anders. Aanvullend onderwijs, ongeacht vorm, wordt het vaakst door de school zelf

georganiseerd. De grootste variëteit in door wie aanvullend onderwijs is opgezet geldt voor examentraining. Die wordt het vaakst (gedeeltelijk) door een externe partij georganiseerd. In de vorige monitor, over schooljaar 2022/2023, was het aandeel scholen dat aanvullend onderwijs op de eigen locatie geheel zelf organiseert aanmerkelijk kleiner. In het vo werkten toen meer scholen hierin samen met externe partijen, terwijl in het vo dit vaker geheel was uitbesteed aan externe partijen.

Tabel 3.4: Hoe wordt het aanvullend onderwijs buiten onderwijstijd op uw school georganiseerd?

	Onze school organiseert dit zelf	Onze school organiseert dit zelf en werkt hiervoor samen met één of meerdere externe partij(en)	Eén of meerdere externe partij(en) organiseren dit
Po			
Bijles of basisschoolbegeleiding (n=40)	47%	29%	24%
Studievaardigheidstraining (n=17)	38%	44%	18%
Toetstraining (n=4)	20%	20%	60%
Extra ondersteuning bij spec. onderwijsbehoeften (n=40)	22%	38%	40%
Anders (n=41)	18%	42%	40%
Vo			
Bijles (n=107)	76%	15%	9%
Huiswerkbegeleiding (n=137)	68%	15%	17%
Examentraining (n=117)	41%	38%	21%
Lente- of zomerscholen (n=12)	49%	35%	16%
Extra ondersteuning bij spec. onderwijsbehoeften (n=137)	75%	22%	3%
Anders (n=43)	52%	39%	9%

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Schoolleiders in het vo gaven ook aan wat onder hun aanbod van huiswerkbegeleiding valt. Onderstaande tabel laat zien dat het veelal gaat om het organiseren van structuur, namelijk met het aanbieden van een plek (met toezicht) en begeleiding in het plannen en maken (> 80%). Ondersteunen door het aanbieden van huiswerkstrategieën, extra uitleg, en overhoringen komen ook voor, maar minder vaak.

Tabel 3.5: Welke aspecten vallen onder de huiswerkbegeleiding die buiten het reguliere onderwijsprogramma door uw school wordt georganiseerd?

	Vo-scholen (n=93)
Er is een lokaal beschikbaar waar leerlingen huiswerk kunnen maken	86%
De school helpt bij het plannen van huiswerk	85%
De school begeleidt leerlingen die huiswerk maken	83%
De school houdt toezicht op leerlingen die huiswerk maken	82%
De school leert leerlingen handige huiswerkstrategieën	63%
De school geeft extra uitleg aan leerlingen die huiswerk maken	63%
De school overhoort leerlingen die huiswerk maken	22%
Anders	4%

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Er worden diverse motieven benoemd waarom scholen samenwerken met externe partijen voor het aanbieden van aanvullend onderwijs op de eigen locatie. In het po haalt de meerderheid aan dat externe partijen meer expertise hebben op het gebied van maatwerk (64%; in vo 32%). In het vo is het meest voorkomende motief voor samenwerking om de eigen leraren te kunnen ontlasten (61%; in po 47%). Andere motieven zijn dat de school er dan regie op houdt (po: 42%; vo: 30%), dat er dan een integrale aanpak mogelijk is (po: 42%; vo: 30%) en dat zelf organiseren financieel niet haalbaar is (po: 24%; vo: 27%). Een kleiner aandeel geeft aan dat het een bron van inkomsten is (po: 4%; vo: 1%). Ook geven enkelen aan dat er een ander motief speelt (po: 11%; vo: 9%), waarbij in het vo ook een enkele keer wordt aangegeven dat het een voorwaarde is voor bepaalde subsidies (open antwoord).

3.1.4 Samenwerking met externe partijen op school

Wanneer een externe partij betrokken is bij het aanbieden van de vorm van aanvullend onderwijs is er ook aangegeven hoe die samenwerking er uit ziet. Zo bieden bijna alle scholen, zowel in het po als vo, voor de diverse vormen van aanvullend onderwijs een ruimte aan. Ook geeft de meerderheid van de schoolleiders aan dat er uitwisseling over de opbrengsten plaatsvindt, maar het meest bij extra onderwijsondersteuning (po: 87%; vo: 94%).

In het po is de inhoudelijke invulling zelden volledig door de school bepaald. Alleen voor bijles bepaalt meer dan een kwart van de scholen de inhoud zonder inmenging van de externe partij. In het vo komt dit iets vaker voor: zo is 26 procent respectievelijk 30 procent en 36 procent van de scholen geheel zelf bepalend in de inhoud voor bijles, huiswerkbegeleiding en lente- of zomerscholen. De inhoud bij extra ondersteuning bij speciale onderwijsbehoeften wordt in veruit de meeste gevallen gezamenlijk met de externe partijen verzorgd (72%); in het po wordt dit vaker geheel overgelaten aan de externe partij (57%).

Zowel in het po als vo wordt bijles veelal het gehele jaar door georganiseerd (bij 69% en 78% van de scholen). In het vo kunnen leerlingen ook het hele jaar door huiswerkbegeleiding en extra ondersteuning volgen (bij 75% en 68% van de vo-scholen). Examentrainingen en lente/zomerscholen worden vaker een enkele keer tot enkele weken georganiseerd. ‘

Of er sprake is van maatwerk hangt af van de vorm van aanvullend onderwijs. Zo wordt er in het po alsook in het vo in bijna alle gevallen maatwerk toegepast bij bijles en extra ondersteuning bij speciale behoefte (>90%). Ook voor huiswerkbegeleiding in het vo geldt maatwerk. In andere gevallen, zoals studievastigheden training (po), toets/examentraining en lente/zomerscholen (vo) komt het aanmerkelijk minder vaak voor.

Tabel 3.6: Vormgeving aanvullend onderwijs

	Po					Vo				
	Bijles of basisschool- Begeleiding (n=18)	Studievaardigheden- Training (n=8)	Toetstraining (n=3)	Extra ondersteuning spec. onderwijsbehoeften (n=28)	Anders (n=34)	Bijles (n=25)	Huiswerkbegeleiding (n=42)	Examentraining (n=66)	Lente- of zomerscholen (n=6)	Extra ondersteuning spec. onderwijsbehoeften (n=33)
Inhoudelijke invulling										
<i>School</i>	27%	11%	0%	10%	13%	26%	30%	6%	36%	16%
<i>Externe partij</i>	10%	36%	75%	57%	51%	36%	40%	58%	32%	12%
<i>Gezamenlijk</i>	62%	53%	25%	33%	37%	38%	30%	35%	32%	72%
Frequentie										
<i>Eén of een paar keer</i>	14%	0%	25%	22%	6%	12%	15%	69%	68%	18%
<i>Enkele weken</i>	4%	31%	25%	20%	16%	2%	2%	28%	22%	9%
<i>Enkele maanden</i>	13%	31%	50%	26%	15%	7%	8%	2%	0%	5%
<i>Het hele schooljaar</i>	69%	38%	0%	32%	63%	78%	75%	1%	10%	68%
Maatwerk	91%	22%	50%	94%	47%	98%	100%	58%	42%	100%
Uitwisseling over opbrengsten	72%	53%	75%	87%	56%	91%	83%	63%	75%	94%
Ruimte beschikbaar stellen	100%	87%	75%	82%	91%	98%	94%	87%	87%	96%

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

3.1.5 Kostendragers

De kosten voor aanvullend onderwijs worden vaak volledig door de school gedragen, zeker in het vo. Ongeacht vorm, betaalt meer dan zeven op de tien vo-scholen de gehele rekening. In het po is dit minder vaak het geval, echter vaker dan in het schooljaar 2022/2023 (vorige monitor), en worden de kosten ook vaker geheel door een externe (non-profit) partij gedragen (zie tabel 3.7).

Tabel 3.7: Wie draagt de kosten voor het aanvullend onderwijs dat buiten onderwijstijd plaatsvindt?

	De school draagt de kosten volledig	De ouders/ verzorgers dragen de kosten volledig	Een derde partij draagt de kosten volledig	De school, de ouders/ verzorgers en/of derde partij dragen de kosten gezamenlijk
Po				
Bijles of basisschoolbegeleiding (n=40)	67%	7%	22%	4%
Studievaardigheidstraining (n=17)	78%	0%	18%	4%
Toetstraining (n=4)	40%	20%	40%	0%
Extra ondersteuning bij spec. onderwijsbehoeften (n=40)	31%	13%	37%	20%
Anders (n=42)	46%	11%	36%	7%
Vo				
Bijles (n=106)	81%	12%	2%	5%
Huiswerkbegeleiding (n=134)	76%	9%	5%	10%
Examentraining (n=115)	71%	5%	4%	20%
Lente- of zomerscholen (n=12)	75%	0%	18%	6%
Extra ondersteuning bij spec. onderwijsbehoeften (n=138)	83%	1%	4%	13%
Anders (n=42)	66%	4%	14%	15%

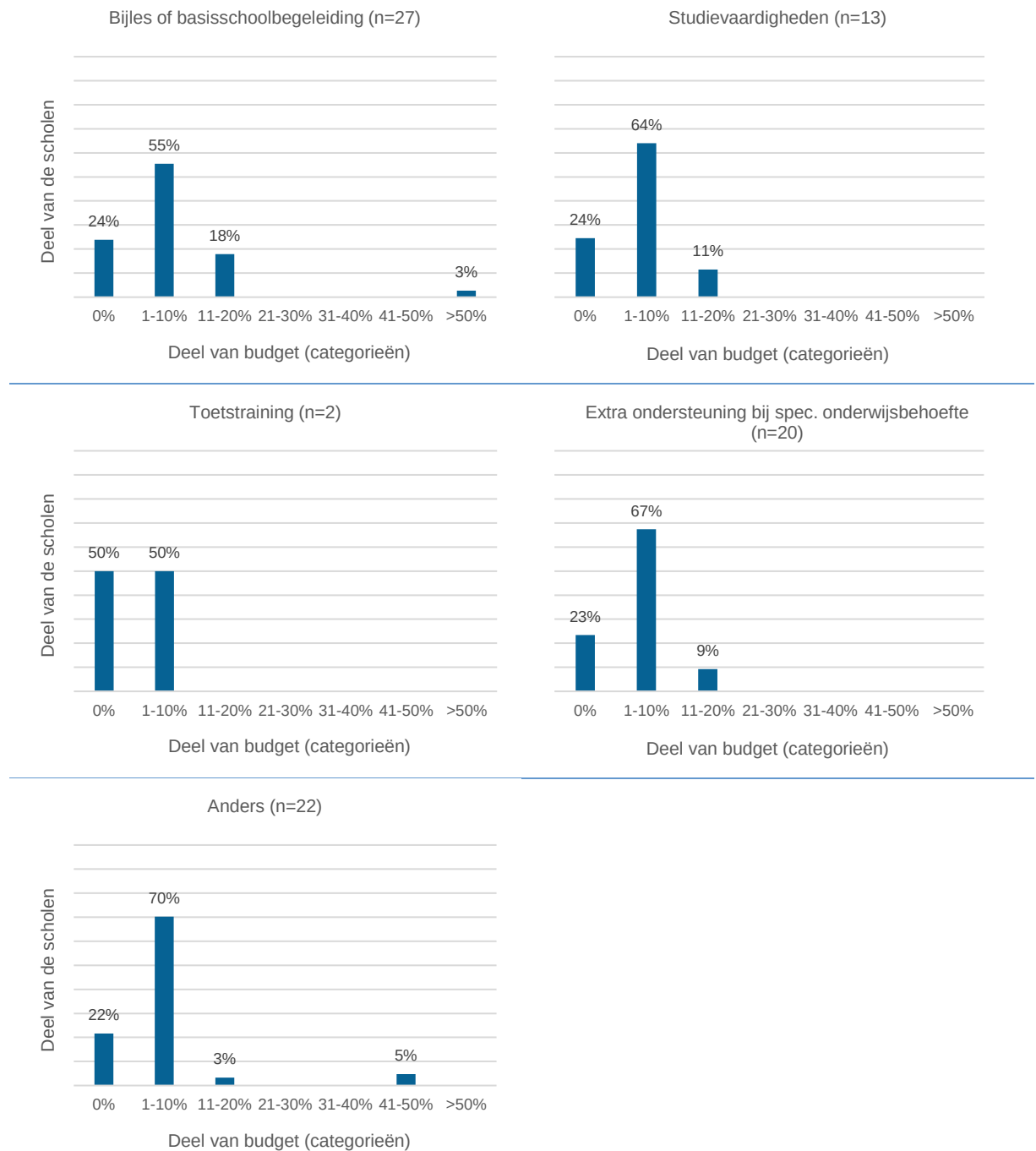
Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Schoolleiders noemen bij de interviews verschillende financieringsbronnen: NPO (voorheen), onderwijspakket, basisvaardighedensubsidie, onderwijskansenbudget, jeugd en innovatiefonds, gelijke kansen alliantie, school en omgeving/rijke schooldag, financiële educatie. Naast tijdelijke subsidies benoemen ze ook vaste bijdragen, staande begroting, taakbeleid, of aanvullende bedragen zoals achterstandsgelden. Zo meldt een school *“Programma’s kunnen doorgaan als deze subsidies er niet meer zijn, maar zullen misschien wel moeten krimpen. Door subsidies kunnen we dit uitbreiden”*.

Indien (gedeeltelijk) kostendrager, is aan schoolleiders gevraagd een inschatting te geven, in percentages, over hoeveel van het schoolbudget ze besteden aan een bepaalde vorm. Scholen besteden overwegend minder dan tien procent van het onderwijsbudget aan een specifieke vorm van aanvullend onderwijs (in onderstaande figuren, figuur 3.7 voor po en figuur 3.8 voor vo, in categorieën weergegeven). Met gemiddeld zeven procent van het budget wordt het meest besteed aan bijles in het po. Bij studievaardigheidstraining, bij extra ondersteuning voor specifieke onderwijsbehoeften en bij overige vormen wordt gemiddeld vijf procent van het schoolbudget besteed door po-scholen. In het vo wordt gemiddeld twee à drie procent van het budget van de school besteed aan een specifieke vorm. Voor extra ondersteuning bij specifieke behoefte is het iets meer, namelijk gemiddeld vier procent. Er zijn enkele po- en vo-scholen waarbij er tussen de tien en twintig procent van het schoolbudget aan een vorm van aanvullend onderwijs wordt gespendeerd.

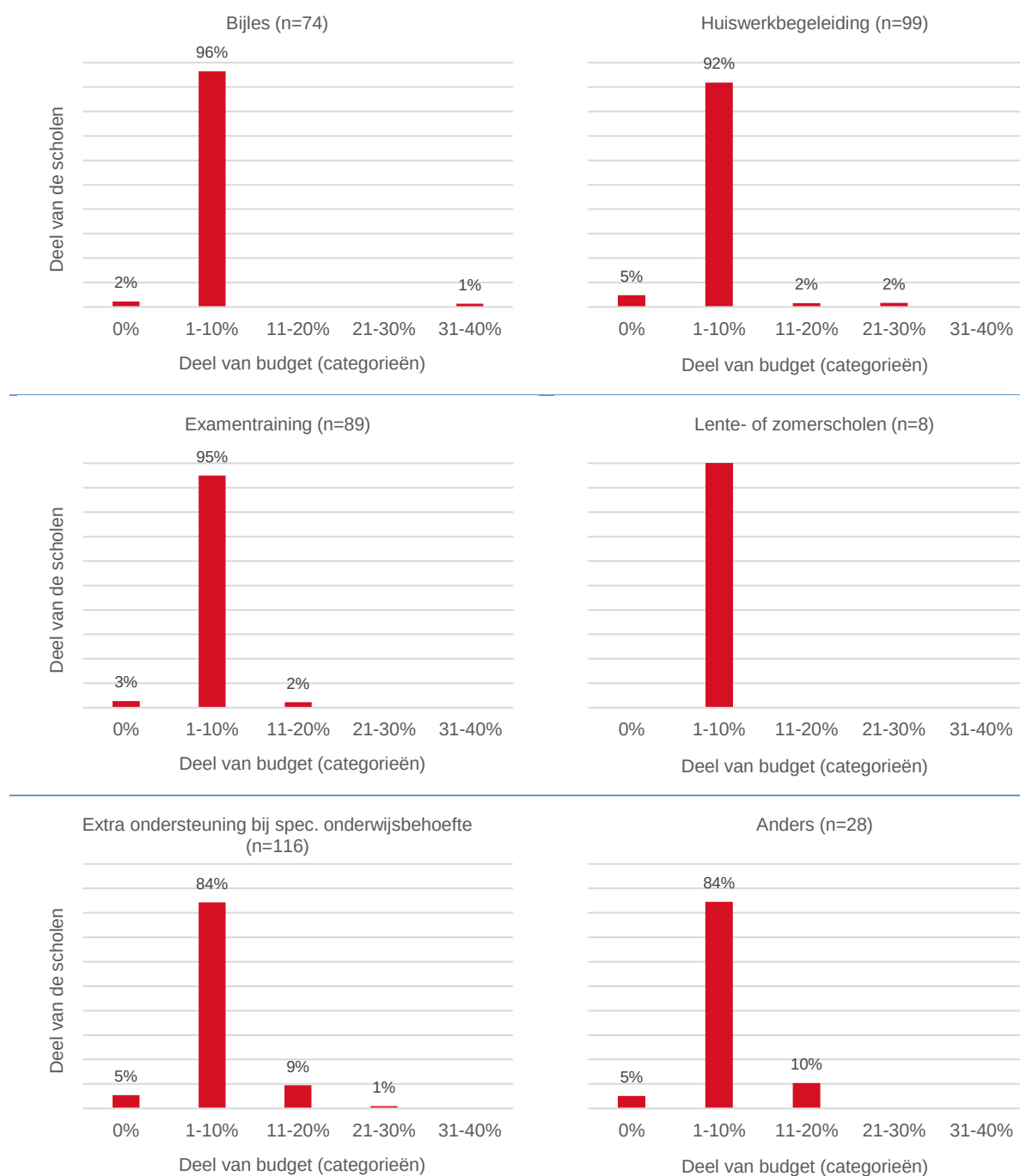
Ook aan het inhuren van externe partijen voor aanvullend onderwijs, zie ook tabel 3.7, wordt minder dan tien procent van het schoolbudget besteed (po: gemiddeld 9% van budget; vo: gemiddeld 3% van budget).

Figuur 3.6: Onderwijsbudget per vorm aanvullend onderwijs in het po

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Figuur 3.7: Onderwijsbudget per vorm aanvullend onderwijs in het vo

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Tabel 3.7: Welk deel van uw totale schoolbudget heeft u dit schooljaar besteed aan de inhuur van externe partijen t.b.v. het aanbod van aanvullend onderwijs buiten onderwijstijd?

	Po (n=49)	Vo (n=73)
0%	53%	35%
1-10%	33%	63%
>10%	13%	2%

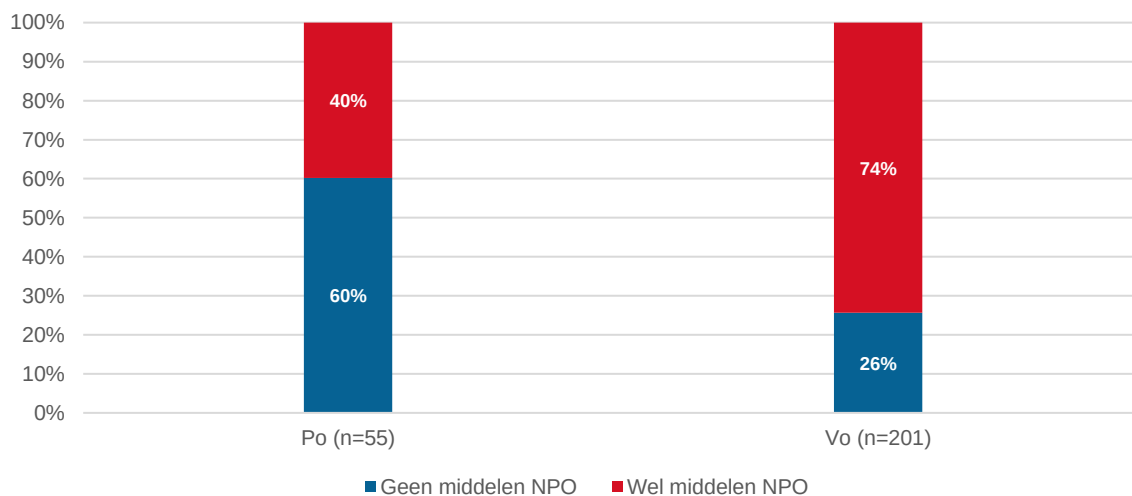
Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

3.1.6 Invloed van het Nationaal Programma Onderwijs

Door veertig procent van de po-scholen en 74 procent van de vo-scholen die (deels) kostendrager zijn worden middelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs ingezet, wat voor het aanbod van aanvullend onderwijs buiten onderwijstijd kon tot het einde van schooljaar 2024/2025. In het schooljaar 2022/2023 was dit aandeel nog iets groter (47% respectievelijk 90%).

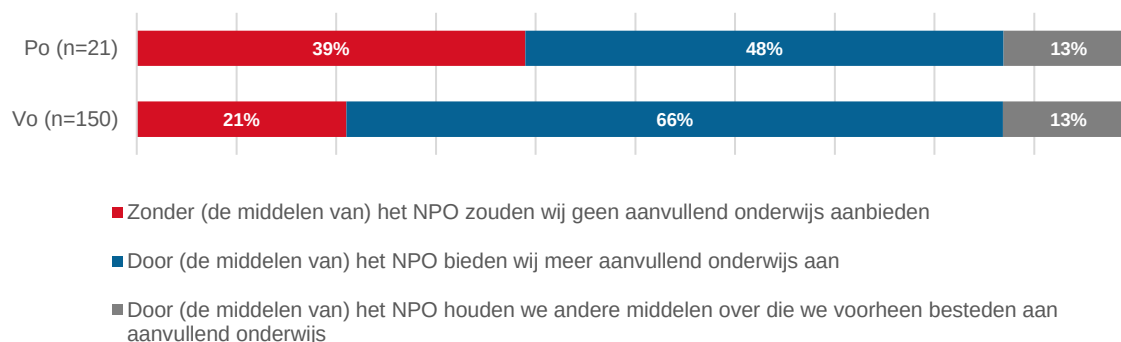
Door het kunnen inzetten van NPO-middelen bieden 48 procent (po) en 66 procent (vo) van de scholen meer aanvullend onderwijs aan (zie ook figuur 3.8). Een kleinere groep scholen geeft aan dat ze zonder de NPO-middelen zelfs geen aanvullend onderwijs hadden kunnen aanbieden, namelijk zo'n 39 procent (po) en 21 procent (vo). De overige scholen die NPO-middelen hebben gebruikt, hebben deze middelen ingezet om andere middelen over te houden.

Figuur 3.8: Heeft uw school middelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs ingezet voor het aanbod van aanvullend onderwijs buiten onderwijstijd?

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Figuur 3.9: Wat is de relatie tussen het aanbod van aanvullend onderwijs op uw school en het Nationaal Programma Onderwijs?

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

3.2 Samenwerking met externe partijen buiten school

Naast dat scholen aanvullend onderwijs kunnen aanbieden op de eigen schoollocatie, werken sommige scholen ook samen met externe partijen voor aanvullend onderwijs *buiten* de schoollocatie. Ouders betalen hiervoor. Dit gebeurt bij 13 procent van de po-scholen en 7 procent van de vo-scholen. In het schooljaar 2022/2023 was dit een hoger percentage, namelijk respectievelijk 20 en 13 procent. Van deze po-scholen werkt 69 procent samen in het kader van extra ondersteuning bij specifieke leerbehoeften en 35 procent (ook) in het kader van bijles. Onder vo-scholen met een samenwerking voor aanvullend onderwijs buiten schooltijd werkt tussen de 42 en 45 procent van de scholen samen voor aanbod voor bijles, huiswerkbegeleiding en examentraining.

Tabel 3.8: Om welke vorm(en) van aanvullend onderwijs gaat de samenwerking met externen voor aanvullend onderwijs buiten de schoollocatie en waarvoor ouders betalen?

Po (n=41)		Vo (n=19)	
Bijles of basisschoolbegeleiding	35%	Bijles	42%
Studievaardigheidstraining	12%	Huiswerkbegeleiding	43%
Toetstraining	4%	Examentraining	45%
		Lente- of zomerscholen	0%
Extra ondersteuning bij spec. onderwijsbehoeften	69%	Extra ondersteuning bij spec. onderwijsbehoeften	20%
Anders	19%	Anders	9%

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Ook is vervolgens gevraagd hoe vaak de school dan samenwerkt met deze externe partij(en) voor aanvullend onderwijs en hoe scholen ouders/leerlingen hierop wijzen (bijvoorbeeld door aanmelding, doorverwijzing of aanraden). Deze cijfers worden niet gepresenteerd, omdat het hierbij gaat om een zeer kleine groep (po- en vo-) scholen per vorm van aanvullend onderwijs.

Bij scholen die samenwerken met externe partijen voor aanvullend onderwijs buiten school, ongeacht vorm, hebben schoolleiders verder aangegeven of en hoe ze reclame maken voor deze partijen. Zie hiervoor ook tabel 3.9. De meeste scholen maken geen reclame (in po: 50%; in vo: 58%); deze groep lijkt echter iets in omvang afgenomen in het po ten opzichte van schooljaar 2022/2023 (70% respectievelijk 58%, vorige monitor). Meer scholen met een samenwerking maken dit schooljaar dus reclame. Eerder is aangegeven dat

er minder werd samengewerkt, mogelijk zijn de samenwerkingen waarvoor reclame werd gemaakt langer aangehouden.

Als er wel reclame gemaakt wordt, gebeurt dit in het po voornamelijk via één-op-één gesprekken met docenten (21%), via ouderavonden/gesprekken (16%) en nieuwsbrieven (13%). Nieuwsbrieven en ouderavonden/gesprekken zijn de meest voorkomende manieren om reclame te maken binnen het vo (33% respectievelijk 35%). Enkele schoolleiders geven inzicht in een mogelijk motief voor samenwerking via een open antwoord. Er wordt gewezen op dat het niet echt reclame maken is, maar meer een verwijzing, advies of ter kennisgeving en dat deelname vrijwillig is. Ook wordt benoemd dat het in belang van de leerlingen is, de partijen kwalitatief goede samenwerkingen leveren en dat ouders erom vragen.

Tabel 3.9: Maakt uw school reclame voor deze partijen?

	Po (n=41)	Vo (n=19)
Verspreiden van reclamefolders	7%	0%
Schoolwebsite	4%	5%
Nieuwsbrief	13%	33%
Website/intranet/digitale leeromgeving	2%	5%
Ouderavonden/oudergesprekken	16%	35%
Voorlichtingsbijeenkomsten	0%	5%
Eén-op-één gesprekken met docenten	21%	3%
Andere manier	8%	0%
Nee	50%	58%

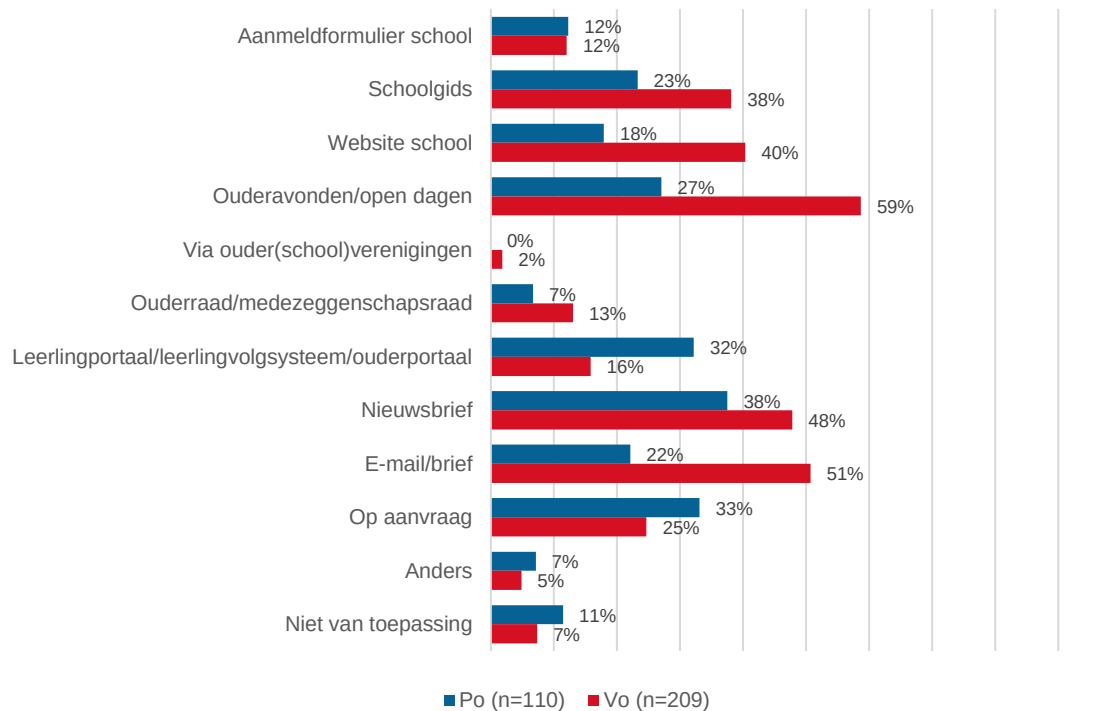
Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

3.3 Schoolbeleid

3.3.1 Informeren van ouders over het aanbod van aanvullend onderwijs

Schoolleiders hebben aangegeven op welke wijze ze met ouders communiceren over aanvullend onderwijs. Hieronder worden alleen de cijfers gepresenteerd voor scholen die daadwerkelijk aanvullend onderwijs aanbieden op de eigen schoollocatie en/of samenwerken met externe partijen voor aanvullend onderwijs buiten school (waarvoor ouders betalen). De communicatie hierover loopt in het vo met name via ouderavonden en open dagen en via e-mail/nieuwsbrieven (in vo respectievelijk 59%, 51%). In het primair onderwijs gebeurt dit ook regelmatig via het leerling/ouder-portaal (32%), naast nieuwsbrieven (38%). Onder de schoolleiders die een andere wijze aangeven worden onder andere de mentor (vo) en persoonlijke gesprekken met ouders of via een ouderapp benoemd.

Figuur 3.10: Op welke wijze communiceert uw school met ouders over het aanbod van aanvullend onderwijs buiten onderwijstijd op uw school?

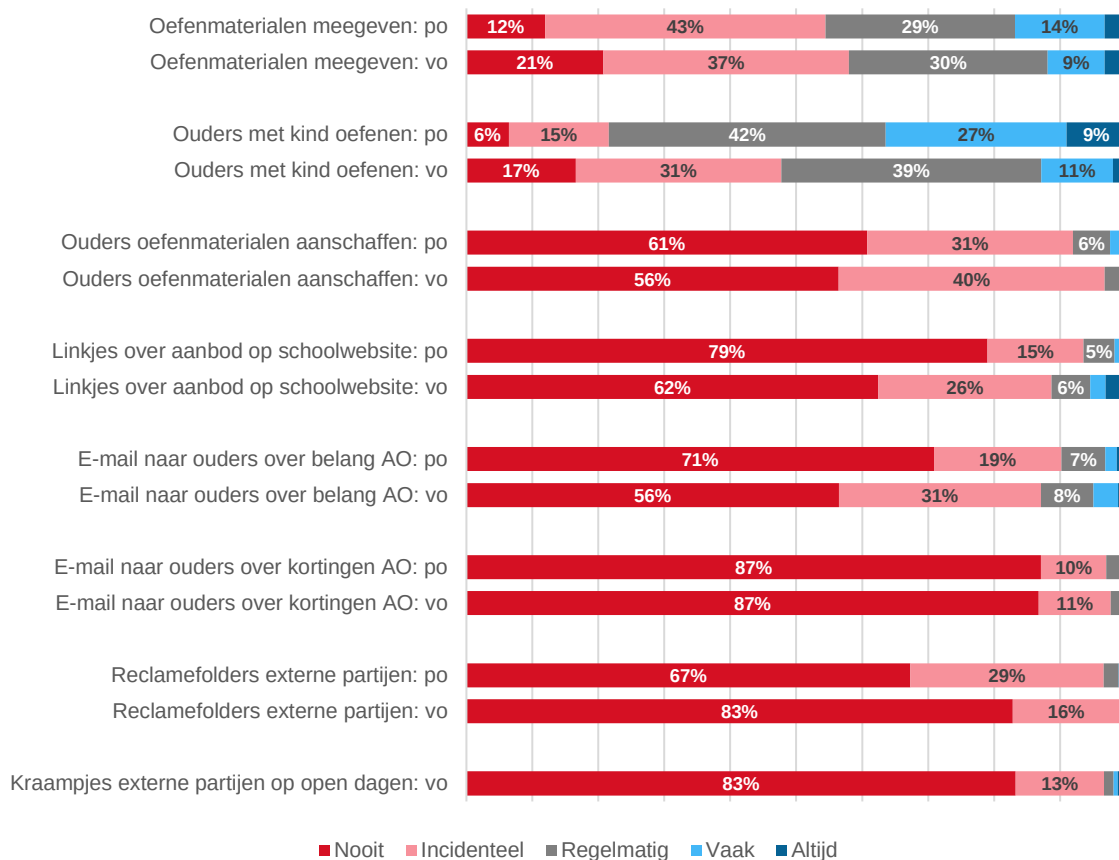

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

3.3.2 Stimuleren van gebruik

Op het merendeel van de scholen wordt gestimuleerd dat ouders lesmateriaal met hun kind oefenen en ontvangen leerlingen ook oefenmateriaal voor thuis. Dit gebeurt op zo'n vier op de vijf scholen in het po. In het vo is dit ongeveer de helft (zie onderstaande figuur). Scholen die ouders/leerlingen stimuleren om deel te nemen aan (georganiseerd) aanvullend onderwijs gebeurt echter aanmerkelijk minder. Gedeelde links over het aanbod op de schoolwebsite of via e-mail ouders wijzen over het belang of kortingen van/bij aanvullend onderwijs komen weinig voor: dat dit 'regelmatig' of vaker gebeurt komt bij 4 tot 13 procent van de scholen voor.

Figuur 3.11: In welke mate stimuleert uw school ouders/leerlingen om gebruik te maken van aanvullend onderwijs buiten onderwijstijd door...?

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

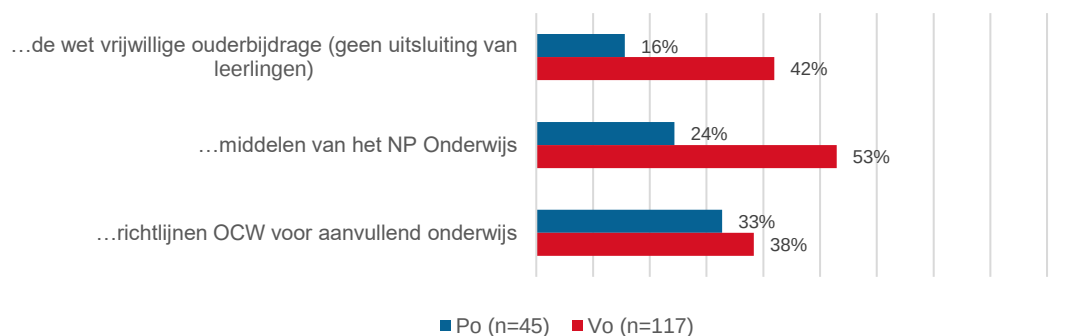
3.3.3 Beleid om toegankelijkheid te waarborgen

Onder de scholen in het po wordt door 15 procent van deze scholen aangegeven dat er beleid is om de toegankelijkheid van aanvullend onderwijs voor alle leerlingen te borgen. In het voortgezet onderwijs gaat het om veertig procent van de scholen.

Voor scholen waar dit het geval is, geldt voor één derde van de po-scholen dat dit beleid (mede) tot stand is gekomen op basis van richtlijnen van het Ministerie van OCW (zie figuur 3.12). In het vo worden (de middelen vanuit) het NPO en de wet vrijwillige ouderbijdrage vaker genoemd (resp. 53 en 42%). Deels gaat het dus om stimulerende (zachte) maatregelen vanuit de overheid (richtlijnen), deels om feitelijke beperkingen/voorwaarden (WOB) en stimulerende financiële maatregelen (waarvan dit per huidig studiejaar uit de lumpsum-financiering zou moeten komen). Voor de grootste groep scholen geldt dit dus echter niet, daar is geen beleid over de toegankelijkheid van aanvullend onderwijs.

Bij de (open) vraag welk beleid er dan gehanteerd wordt, wordt door schoolleiders vaak expliciet benoemd dat aanvullend onderwijs gratis is of moet zijn voor alle leerlingen, bijvoorbeeld via verlengde leertijd. Zo springt de school bij via subsidies, een eigen begroting of herverdeling van taakbeleid, en solidariteitsfondsen. Ook wordt genoemd dat alle leerlingen in staat moeten zijn om deel te nemen, maar dat deelname voor specifieke leerlingen, in afstemming met ouders, school en eventuele externe partijen, extra kan worden gestimuleerd. Kansengelijkheid, talent, (sociaal-emotionele) ontwikkelingsondersteuning, en het mogelijk maken van aanvullend voor kinderen met ouders met minder financiële draagkracht zijn achterliggende redenen.

Figuur 3.12: Als er beleid is, komt dit beleid tot stand o.a. door de WVO, NPO of richtlijnen OCW voor aanvullend onderwijs?

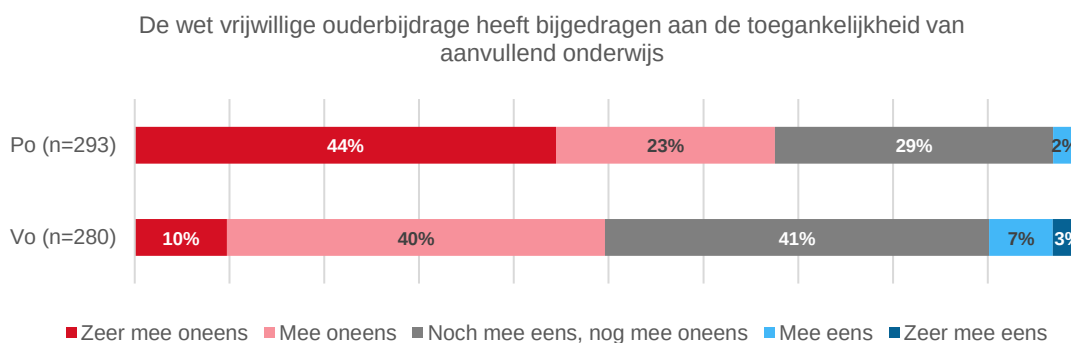
Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Bij de vraag of de OCW-richtlijnen behulpzaam of juist belemmerend zijn, gaven drie schoolleiders bij het interview aan niet van het bestaan te weten. De meeste scholen benoemen het als een drijfveer om het intern op te pakken, of als een ondersteuning van het gedachtegoed dat er al heerste binnen de school. Één school ziet het wel expliciet als een belemmering; “*Ik begrijp dat we geen kosten willen doorsluizen aan ouders, maar we hebben ook veel dingen met externe inhuur kunnen doen vanuit de lumpsum of subsidie, omdat we die voorzieningen zelf niet in huis hebben*”.

3.3.4 Invloed van de wet vrijwillige ouderbijdrage

Wanneer wordt gevraagd in hoeverre scholen het eens zijn met de stelling dat de Wet vrijwillige ouderbijdrage heeft bijgedragen aan de toegankelijkheid van aanvullend onderwijs, blijkt slechts een klein deel van hen het hier (zeer) mee eens te zijn (resp. 3 en 10% voor po/vo). Een deel van de scholen is het er noch mee eens, noch mee eens (resp. 29 en 41% voor po/vo). Vanuit de schoolleiders is het beeld dus vooral dat de wetswijziging niet heeft bijgedragen aan toegankelijker aanvullend onderwijs.

Figuur 3.13: Bijdrage wet vrijwillige ouderbijdrage aan aanvullend onderwijs

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Tijdens de interviews is aan schoolleiders gevraagd wat de gevolgen van de wetswijziging vrijwillige ouderbijdrage zijn voor het aanbod van aanvullend onderwijs. Één school noemt als gevolg dat ze veel dingen niet meer kunnen aanbieden. Dat vinden ze niet erg, want het maakt hen creatiever. Ze zijn nu veel bezig met het binnenhalen van subsidies. Ook andere scholen kaarten meer subsidieaanvragen aan, alsook “*extra interne potten*” en voegen toe dat ze voldoende middelen vanuit de VOB moeten krijgen, anders moeten ze “*gaan snijden*” (met oog op gelijke kansen behouden). Een andere school meldt dat de “*betaalingsbereidheid echt is afgenomen*”, terwijl de vrijwillige ouderbijdrage het “*onderwijs veel beter zou maken*”. Een aantal melden dat de VOB nadrukkelijk niet wordt gebruikt voor aanvullend onderwijs.

3.3.5 Overleg met de medezeggenschapsraad

In het primair onderwijs heeft minder dan twintig procent van alle ondervraagde scholen met de medezeggenschapsraad overleg gehad per voorgelegd thema over aanvullend onderwijs. In het voortgezet onderwijs gebeurt dit iets vaker, namelijk tussen de 24 en 31 procent van alle ondervraagde scholen. Voornamelijk binnen het vo (maar ook binnen het po) wordt de MR dit schooljaar aanzienlijk minder vaak betrokken bij thema's over aanvullend onderwijs dan in het schooljaar 2022/2023 toen nog ongeveer de helft van de vo-scholen overlegde met de MR.

Tabel 3.10: Is er met de medezeggenschapsraad (MR) voorafgaand aan/in dit schooljaar gesproken over...?

	Alle scholen		Scholen die aanvullend onderwijs (ao) aanbieden en/of samenwerken met externe partijen voor ao buiten school	
	Po (n=293)	Vo (n=280)	Po (n=105)	Vo (n=205)
De samenwerking met aanbieders van aanvullend onderwijs	15%	24%	37%	31%
De eventuele effecten van aanvullend onderwijs op de school	16%	28%	38%	36%
De eventuele effecten van aanvullend onderwijs op de docenten	14%	24%	34%	32%
De eventuele effecten van aanvullend onderwijs op de leerlingen	18%	31%	43%	40%

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Tijdens de interviews geven scholen aan dat de betrokkenheid van de MR bij aanvullend onderwijs verschilt. In sommige gevallen is de MR betrokken bij de besluitvorming, evaluaties en/of begrotingskwesties, in andere gevallen is de betrokkenheid beperkt tot informatievoorziening, of is er geen betrokkenheid.

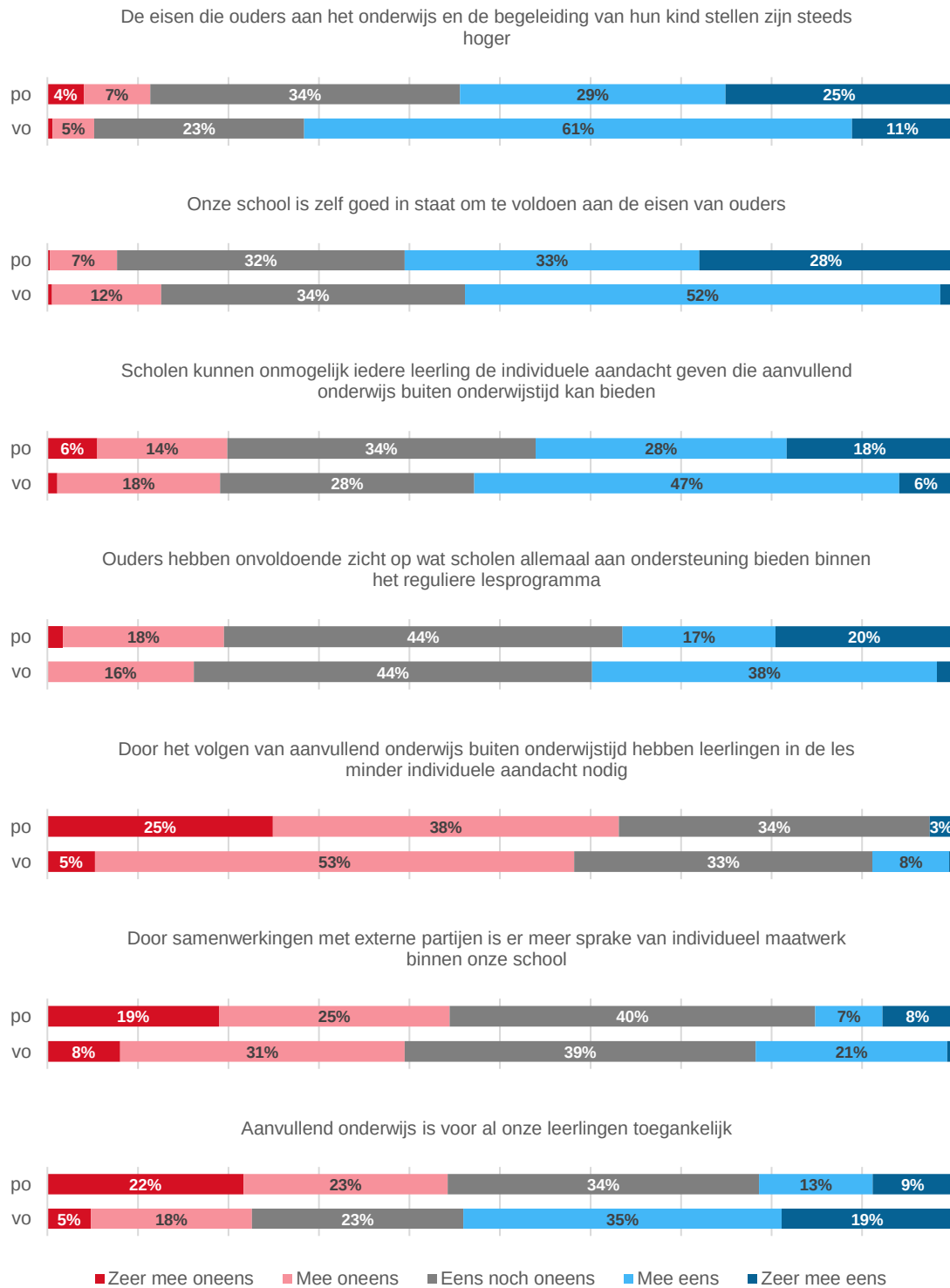
3.3.6 Mogelijkheden en belemmeringen aanvullend onderwijs

De meerderheid van de schoolleiders is het (zeer) eens met dat ouders steeds hogere eisen stellen aan het onderwijs/begeleiding van hun kind (po: 51%; vo: 72%). Ook is de meerderheid het vervolgens eens dat ze goed in staat zijn aan de eisen van ouders te voldoen (po: 61%; vo: 55%). Minder schoolleiders bevestigen dat ouders onvoldoende zicht hebben op wat scholen allemaal aan ondersteuning bieden binnen het reguliere programma (po: 37%; vo: 40%).

Verder vindt ongeveer de helft van de schoolleiders dat scholen onmogelijk de individuele aandacht aan leerlingen kan bieden die aanvullend onderwijs buiten onderwijstijd kan bieden (po: 46%; vo: 53%). Bijna niemand is het echter eens met de stelling dat door aanvullend onderwijs buiten onderwijstijd leerlingen minder individuele aandacht nodig hebben binnen de schoolles. Ook is slechts een kleine groep het eens met de stelling dat meer individueel maatwerk komt door samenwerking met externe partijen.

Dat aanvullend onderwijs toegankelijk is voor alle leerlingen wordt minder vaak bevestigd onder de schoolleiders, vooral in het po (22% is het eens met de stelling, t.o.v. 54% in het vo).

Figuur 3.14: Stellingen (po: n = 293; vo: n = 280)

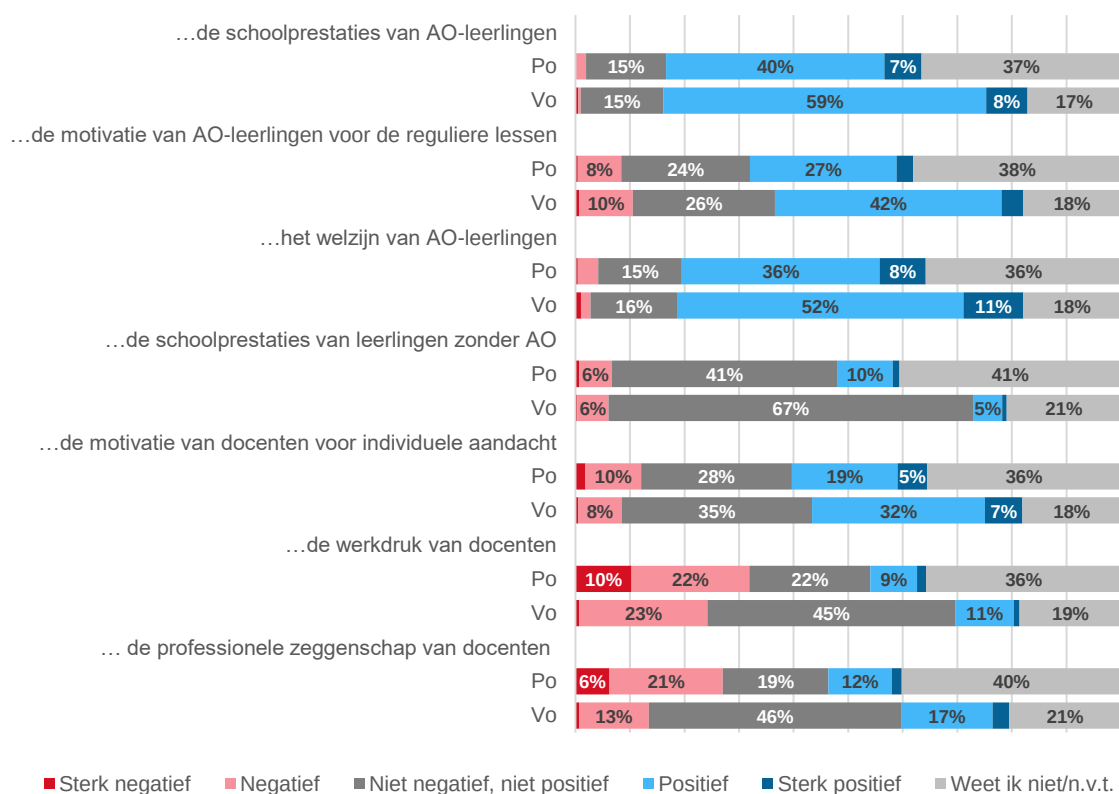
Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Vervolgens is er, als afsluitende inhoudelijke vraag, naar de (toegangs)belemmeringen bij aanvullend onderwijs gevraagd, waarbij schoolleiders een open tekstveld konden invullen. Door schoolleiders werd er het vaakst gerefereerd aan financiële belemmeringen voor zowel scholen, zoals de afwezigheid van structurele bekostiging, als voor ouders. Hieraan worden ook principiële bezwaren gekoppeld: het zou kansongelijkheid versterken omdat alleen “financieel draagkrachtige ouders” toegang hebben, en er bestaat de opvatting dat alles wat onder “onderwijs” valt binnen het reguliere aanbod moet passen. Verder worden er organisatorische knelpunten (o.a. tekort aan personeel, drukke roosters, andere activiteiten van leerlingen en afstemming externe partijen) benoemd en problemen met leerlingmotivatie en ouderbetrokkenheid. In het po worden ook zorgen om welzijn en om de belasting van leerlingen uitgesproken.

3.3.7 Invloed van aanvullend onderwijs op regulier onderwijs

Alle schoolleiders, ongeacht of ze aanvullend onderwijs aanbieden, hebben aan het begin van de inhoudelijke enquête hun inschatting over de effecten van aanvullend onderwijs op verschillende aspecten bij leerlingen gegeven, evenals over de impact op leraren. Ruim één op de drie schoolleiders in het po geeft aan dit niet te weten of dat dit niet van toepassing is (tussen de 36 en 41%). Schoolleiders in het vo hebben minder vaak aangegeven het niet te weten (zo’n 17 tot 21%).

Figuur 3.15: Wat is uw inschatting van de gevolgen voor uw leerlingen en docenten van deelname aan aanvullend onderwijs buiten onderwijstijd voor ...? (Po n=321, vo n=328)

Bron: Scholenenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Een aanzienlijk deel van de schoolleiders is positief over aanvullend onderwijs voor de schoolprestaties en het welzijn van deelnemende leerlingen (in po: 47% respectievelijk 45%; in vo: 67% respectievelijk 64%). Ook over de uitwerking op de motivatie van deelnemende leerlingen is een substantiële groep (zeer) positief (in po: 30%; in vo 45%). Net zoals in het schooljaar 2022/2023 zijn schoolleiders in het vo veelal positiever over de effecten van aanvullend onderwijs dan schoolleiders in het po.

Uit de interviews met schoolleiders worden ook de zichtbare verbeteringen in resultaten benoemd (al wordt dit zelden systematisch vastgelegd) alsook het toegenomen sociaal welbevinden. Vooral het bieden van structuur en een veilige leeromgeving wordt belangrijk geacht: *“Sinds die tijd is het sociaal welbevinden binnen de school toegenomen. Op deze school zijn ze uit samenhang aan het leren”, “We ontlasten ook de ouders, die het soms het [ondersteunen] ingewikkeld vinden en kinderen ook weer de straat op schopten”, “Voor leerlingen [met kwetsbare omstandigheden thuis] is het heel nuttig dat ze een plek hebben waar ze zich gewoon kunnen concentreren”*. Het gaat hierbij ook om het bieden van een alternatief leer- en leefklimaat voor leerlingen.

Maatwerk op kleine schaal wordt als positief beschouwd voor het leerproces en de motivatie. *“Een leerling durft eerder vragen te stellen”, “een-op-een contact is heel effectief” en “leerlingen die op een andere manier uitleg krijgen in relatie met een medescholier, raakt net wat waardoor de vooruitgang toch werkt”*. Wel wordt er aangegeven dat het moeilijk te meten is, sterk afhankelijk is van de kwaliteit van de begeleider of trainer, en niet voor iedere leerling effectief. *“Sommige leerlingen blijven weg, die vinden het blijkbaar niet leuk”*.

Over de gevolgen van aanvullend onderwijs voor leraren zijn schoolleiders minder positief (veelal niet positief en niet negatief). In het vo is bijna vier op de tien schoolleiders nog wel positief over de uitwerking van aanvullend onderwijs op de motivatie van hun docenten om leerlingen individuele aandacht te geven (zie bovenstaande figuur). In het po is dit een kwart van de schoolleiders. Minder dan twee op de tien schoolleiders, zowel in po als vo, is positief over de uitwerking op de werkdruk en op de professionele zeggenschap van hun docenten.

Schoolleiders noemen positieve en negatieve kanten voor de impact van aanvullend onderwijs op leraren. Enerzijds zijn er kansen voor professionalisering, samenwerking en motivatie, die ook een positieve weerslag hebben op het schoolklimaat. *“Het moedigt bij docenten een zekere professionalisering aan omdat ze nu gedwongen worden het daar expliciet over te hebben”, “De docenten vinden vooral dat het hun eigen leerlingen zijn, en vinden dat ze zelf beter snappen wat elke leerling nodig heeft” en “Leerkrachten doen er echt aan mee, zijn de schakel om leerlingen attent te maken op het aanbod. Samenhang en rust. Het draagt bij aan een veilig schoolklimaat”*.

Anderzijds leidt het ook tot extra belasting, capaciteitsproblemen en soms ook gevoelens van twijfel aan eigen vakmanschap (bij komst externe partijen) of buiten spel gezet worden. *“Vanuit leraren kon het geluid soms komen: het voelt alsof ik het niet goed genoeg doe”*.

3.4 Marktomvang

Op basis van Kamer van Koophandel (KvK) gegevens zijn 6.098 bedrijven geïdentificeerd die zich (waarschijnlijk) bezighouden met het aanbieden van aanvullend onderwijs. Deze bedrijven zijn als zodanig gelabeld op basis van hun bedrijfsomschrijving. Aan deze bedrijven zijn de omzet en bedrijfsgrootte gekoppeld, met gegevens die beschikbaar zijn gesteld door het CBS. Binnen een bedrijf kunnen er meerdere activiteiten worden uitgevoerd. In hoeverre deze bedrijven zich (volledig) met aanvullend onderwijs (en dus ook welk aandeel omzet) bezighouden valt niet te zeggen op basis van deze gegevens.

3.4.1 Aantal bedrijven

In eerdere rapporten is een andere werkwijze gehanteerd. Toen is uit het aantal bedrijven dat zich bezighoudt met ‘Studiebegeleiding en overig onderwijs’ een steekproef getrokken. Binnen deze categorie vallen namelijk ook andere bedrijfsactiviteiten, zoals inburgeringscursussen, coaching, godsdienstonderwijs en milieueducatie. Op basis van een steekproef is in het laatste rapport het aantal bedrijven in 2022/2023 geschat tussen de 1.521 en 3.257. De KvK heeft het over de onderstaande aantallen bedrijven in bijles, huiswerkbegeleiding en examentraining (dus zonder remedial teaching).¹⁰ Volgens deze gegevens is er sprake van een lichte stijging.

¹⁰ Zie <https://www.kvk.nl/starten/een-eigen-bedrijf-in-huiswerkbegeleiding/>

Tabel 3.11: Aantal bedrijven in huiswerkbegeleiding, examentraining of bijles (op 1 januari)

Jaar	Aantal bedrijven
2021	3.786
2022	4.281
2023	4.554
2024	4.834
2025	4.912

Bron: KvK

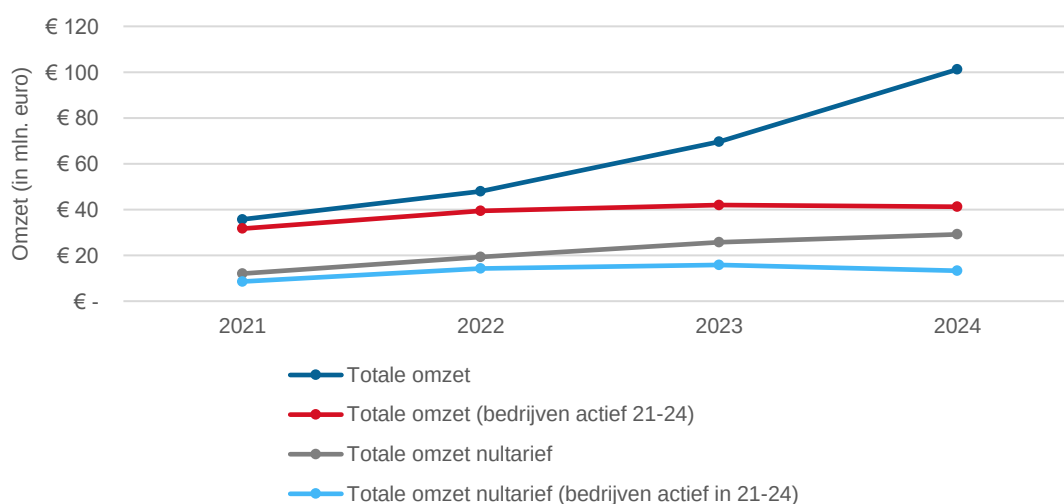
3.4.2 Omzet

Op basis van de steekproef uit het vorige rapport is de (totale) omzet van aanvullend onderwijs-bedrijven toen geschat tussen de 125 miljoen euro en 254 miljoen euro. Dit gegeven werd gebaseerd op een klein gedeelte (ruim 600) van de toen gevonden 'aanvullend onderwijs-bedrijven'; voor een groot gedeelte waren geen omzet-gegevens beschikbaar (waarschijnlijk door de btw-vrijstelling).

Ook voor deze meting geldt dat maar voor een gedeelte van de bedrijven bekend is wat hun omzet is. Zo geldt voor 3.546 (58%) van de 6.099 bedrijven dat het bedrijf uitsluitend ontheffingen heeft: voor deze bedrijven is geen omzet bekend. Voor 2.322 bedrijven zijn wel omzet-gegevens bekend. De omzet is weergegeven voor de totale omzet, en de totale omzet waarover 0 procent btw is gerekend. Ook zijn voor beide totalen de bedragen uitgesplitst voor een selectie van de bedrijven die elk van deze jaren positieve omzet heeft gehad. Nota bene, het gaat om bedrijven die ingeschreven staan in 2024 en hun (historische) omzet; bedrijven die eerder stonden ingeschreven maar nu niet meer zijn niet meegenomen in de eerdere jaren.

In 2024 bedroeg de totale omzet 101 miljoen euro (figuur 3.16). Dit bedrag ligt lager dan het geschatte bedrag in de vorige monitor (tussen 125 en 254 miljoen euro); mogelijk komt dit verschil door de andere gebruikte methode. Doordat het aantal bedrijven per jaar verschillend is (we kijken voor bedrijven in 2024 of ze eerder ook actief waren; bedrijven die in 2023 actief waren maar in 2024 niet meer worden daarom niet waargenomen), is de totale omzet mede daardoor hoger dan in eerdere jaren. Daarom kijken we ook naar de omzetontwikkeling van bedrijven die ook in de eerdere jaren omzet hebben gehaald (539 bedrijven; de rode lijn). Voor deze bedrijven geldt niet dat er een duidelijke stijging zichtbaar is, maar een lichte daling van 42,0 in 2023, naar 41,3 miljoen euro in 2024. Eenzelfde beweging zien we bij de ontwikkeling van de omzet met 0 procent geheven btw; de totale omzet is gestegen van 25,7 miljoen euro in 2023, naar 29,2 miljoen euro in 2024. Voor de bedrijven die in deze hele periode actief zijn (204 bedrijven), geldt echter dat de omzet gedaald is, van 15,8 naar 13,3 miljoen euro.

Figuur 3.16: Ontwikkeling totale omzet

Bron: KvK/CBS-data; bewerkingen ResearchNed

Tabel 3.12: Totale omzet (in miljoenen euro's)

	2021	2022	2023	2024
Totale omzet	35,7	47,9	69,6	101,2
Totale omzet (bedrijven actief 21-24)	31,7	39,5	42,0	41,3
Totale omzet nultarief	12,0	19,3	25,7	29,2
Totale omzet nultarief (bedrijven actief in 21-24)	8,6	14,2	15,8	13,3

Bron: KvK/CBS-data; bewerkingen ResearchNed

Wanneer we kijken naar de gemiddelde omzet per bedrijf zien we de volgende bedragen (tabel 3.13). Te zien is dat de gemiddelde totale omzet voor deze groep bedrijven gestegen is in 2024 ten opzichte van 2023. Wanneer we enkel kijken naar bedrijven die vier jaar actief zijn is de groei minder groot, tussen 2021 en 2022 groeit de omzet, maar hierna vlakt deze groei af. Ook voor de omzet met 0 procent btw geldt dat deze gemiddeld gestegen is; het verschil tussen 2023 en 2024 is echter klein. Voor bedrijven die de hele periode actief zijn geweest geldt dat deze omzet hoger is, en piekte in 2023; in 2024 is de gemiddelde omzet per bedrijf gedaald van 78 duizend euro naar 65 duizend euro.

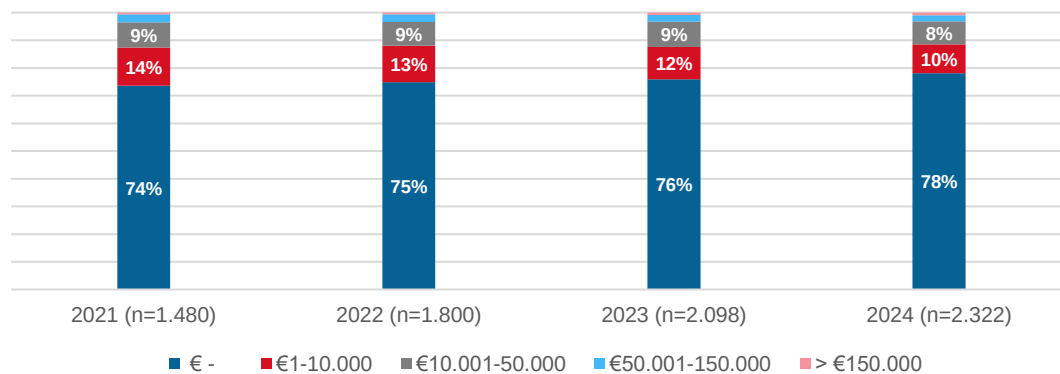
Tabel 3.13: Gemiddelde omzet per bedrijf (in euro's)

	2021	2022	2023	2024
Totale omzet	24.130	26.609	33.154	43.578
Totale omzet (bedrijven actief 21-24)	58.755	73.229	77.883	76.598
Totale omzet nultarief	8.130	10.745	12.257	12.558
Totale omzet nultarief (bedrijven actief in 21-24)	42.001	69.632	77.529	65.181

Bron: KvK/CBS-data; bewerkingen ResearchNed

Tot slot is voor de omzet gekeken naar de verdeling van deze omzet (niet belast met btw). Te zien is dat voor elk jaar het overgrote deel van de bedrijven geen omzet heeft (of opgeeft). Het aandeel bedrijven dat meer dan 50.000 euro omzet heeft is jaarlijks 3 tot 4 procent.

Figuur 3.17: Omzet in categorieën (nultarief btw)

Bron: KvK/CBS-data; bewerkingen ResearchNed

3.4.3 Bedrijfsgrootte

Omdat de omzetgegevens niet dekkend zijn, kijken we ook naar de ondernemingsvorm en bedrijfsomvang. Ook hier geldt het manco dat binnen een bedrijf niet duidelijk is wie (of in welke mate iemand) zich met aanvullend onderwijs bezighoudt.

Voor de ondernemingsvorm van bedrijven in 2024 is de onderstaande verdeling te zien. Duidelijk wordt dat het voor het overgrote deel om eenmanszaken gaat (92%). Dit is ook terug te zien in tabel 3.15; hierin is (voor bedrijven uit 2024), gekeken naar de bedrijfsomvang. Te zien is dat het merendeel van de bedrijven 0 of 1 persoon in loondienst hebben (93%). Dit verandert nauwelijks over de tijd: 1,3% van deze bedrijven had in 2024 5 of meer personen in dienst.

Tabel 3.14: Aantal bedrijven naar rechtsvorm (2024)

Vorm	Aantal	%
Eenmanszaak	5623	92%
Maatschap	16	0%
Vennootschap onder firma	250	4%
Besloten Vennootschap	178	3%
Stichting	31	1%

Bron: KvK/CBS-data; bewerkingen ResearchNed

Tabel 3.15: Ontwikkeling bedrijfsgrootte

	2021	2022	2023	2024
0 werkzame personen	41,5%	42,3%	42,5%	42,6%
1 werkzaam persoon	50,9%	50,4%	50,2%	50,2%
2 werkzame personen	4,9%	4,7%	4,5%	4,5%
3 of 4 werkzame personen	1,2%	1,2%	1,4%	1,4%
5 tot en met 9 werkzame personen	0,6%	0,6%	0,7%	0,7%
10 tot en met 19 werkzame personen	0,5%	0,4%	0,3%	0,2%
20 of meer	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%
N	4.275	4.873	5.495	6.099

Bron: KvK/CBS-data; bewerkingen ResearchNed

3.5 Gesprekken met externen

Naast gesprekken met schoolleiders is ook gesproken met de Landelijke Vereniging van Studiebegeleidingsinstituten (LVSi) en met Lyceo, een landelijk (onder verschillende merknamen) opererende, commerciële aanbieder van onderwijsondersteuning.

In de nieuwe richtlijnen vanuit het ministerie van OCW wordt scholen geadviseerd om bij de inzet van aanvullend onderwijs zoveel mogelijk samen te werken met non-profit partijen. De LVSi wijst erop dat sinds de beleidsbrief van minister Wiersma in 2023 over aanvullend onderwijs, scholen terughoudend zijn bij het samenwerken met externe bureaus en pleit voor een focus op het doel (de leerling), niet op de aanbieder of middelen. Volgens LVSi is er echter een groeiende behoefte aan ondersteuning, vooral onder leerlingen (of diens ouders) die onvoldoende geholpen kunnen worden binnen het reguliere onderwijs. Daarbij benadrukt LVSi het belang van maatwerk en lokale binding als voorwaarden voor succesvolle samenwerking tussen scholen en ondersteuners. Volgens LVSi kunnen de externe bureaus die lokaal geworteld zijn en het lokale onderwijsveld goed kennen, hierdoor in bepaalde omstandigheden de school het benodigde maatwerk en schoolnabijheid bieden.

Ook Lyceo noemt de toon van de beleidsbrief over samenwerking te negatief. Externe partijen kunnen volgens hen bijdragen aan het onderwijs, door werkdruk te verlichten en scholen een flexibele inzet te bieden. Ook wordt als positief punt genoemd dat externe bureaus studenten opleiden voor het geven van bijlessen; die studenten komen zo in aanraking met het geven van onderwijs en kunnen daarna mogelijk doorstromen naar een lerarenopleiding.

4 Gebruik van aanvullend onderwijs

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de vraag naar aanvullend onderwijs vanuit ouders (voor hun kinderen). In totaal hebben 4.530 ouders met één of meer kinderen in po en 4.626 ouders met één of meer kinderen in vo de eerste inhoudelijke vraag over het gebruiken van aanvullend onderwijs ingevuld. Wanneer ouders eerder hebben aangegeven meer dan één kind in de desbetreffende onderwijssoort (po of vo) te hebben, beantwoorden ze een aantal vragen over deelname aan bepaalde vormen van aanvullend onderwijs twee keer, namelijk één keer voor het kind dat in de brief wordt genoemd en één keer voor de oudste van de andere kinderen. In totaal is er informatie verzameld over 7.366 kinderen in po en 6.772 kinderen in vo.

Van de ruim 4.500 ouders met één of meer kinderen in po, geeft 27 procent aan dat hun kind of kinderen gebruik hebben gemaakt van aanvullend onderwijs in het schooljaar 2024/2025. Bij de ruim 4.600 ouders met één of meer kinderen in vo is dit 36 procent. In het schooljaar 2022/2023 was dit lager, namelijk 17 procent (po) respectievelijk 29 procent (vo). Ouders hebben vervolgens ingevuld welke vormen van aanvullend onderwijs gevolgd worden door hun kind dat wordt genoemd in de brief, alsook welke vormen door het oudste andere kind in dezelfde onderwijssoort wordt gevolgd. Daarbij hebben ze aangegeven of het *desbetreffende* kind aanvullend onderwijs heeft gevolgd.

4.1 Deelname

4.1.1 Deelname per vorm van aanvullend onderwijs

Van de ruim 7.300 kinderen in po volgt 21 procent aanvullend onderwijs. In het po is extra oefenmateriaal de meest voorkomende vorm waarvan gebruik wordt gemaakt (door 10% van de po-leerlingen), gevolgd door extra ondersteuning bij speciale leerbehoeften (door 7%). Van de overige vormen wordt door minder dan vier procent van de leerlingen gebruik gemaakt (volgens hun ouders). Als er gekeken wordt naar specifiek onbetaald aanvullend onderwijs, dan komt het gebruikmaken van extra ondersteuning bij speciale onderwijsbehoeften het vaakst voor (door 6% van po-leerlingen).

Van de bijna 6.800 kinderen in vo volgt 29 procent aanvullend onderwijs. Bijles is veruit de meest voorkomende vorm van aanvullend onderwijs in vo (zie figuur 4.1): twaalf procent van de vo-leerlingen maakt hiervan gebruik, tegenover acht procent bij huiswerkbegeleiding en zes procent of minder bij de overige vormen. De meest voorkomende vorm onder onbetaald aanvullend onderwijs is echter ook hier extra leerondersteuning (met 5%).

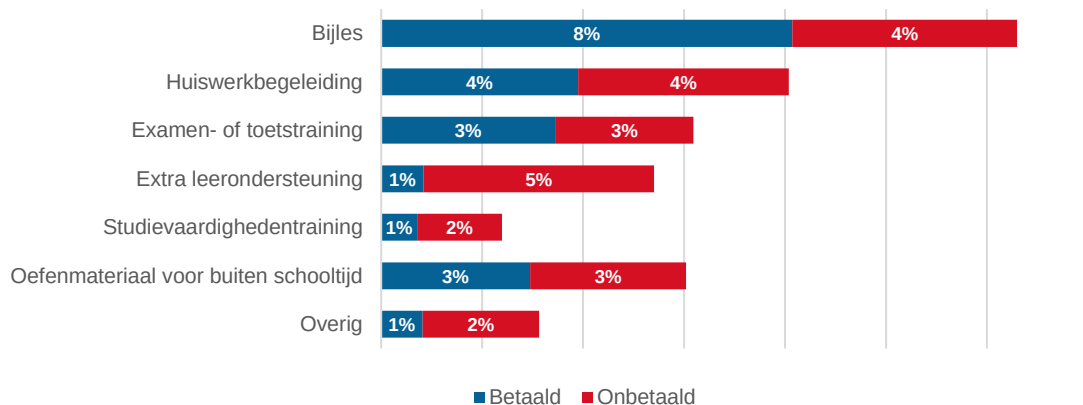
Tabel 4.1: Betaalde en onbetaalde deelname aan aanvullend onderwijs (primair onderwijs – kindniveau)

	Bijles	Huiswerkbegleiding	Examen- of toetstraining	Extra ondersteuning speciale onderwijsbehoeften	Studievaardigheidentraining	Oefenmateriaal	Overig
Betaald	2%	0%	0%	1%	0%	4%	1%
Onbetaald	1%	1%	0%	6%	0%	5%	3%
Totaal ¹¹	3%	1%	1%	7%	1%	10%	4%

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

11 Totaal bestaat uit de som van betaald en onbetaald onderwijs plus een (kleine) groep waarvoor onbekend is of er voor aanvullend onderwijs is betaald

Figuur 4.1: Betaalde en onbetaalde deelname aan aanvullend onderwijs (voortgezet onderwijs - kindniveau)

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025) – n=6.772

In de onderstaande tabellen, tabel 4.2 voor po en tabel 4.3 voor vo, wordt *betaald* aanvullend onderwijs verder uitgesplitst naar groep (po) en leerjaar-onderwijssoort (vo). Deelname aan een vorm van aanvullend onderwijs tegen betaling door ouders, komt vaker voor in het po bij oudere groepen, al wordt oefenmateriaal ook bij jongere groepen ingezet. De betaalde extra oefenmaterialen worden in iedere groep in het po ingezet. In de hogere groepen in het po wordt er ook vaker gebruik gemaakt van betaalde bijles. Binnen het vo zijn er geen grote verschillen tussen de onderwijsniveaus, met uitzondering van bijles wat minder vaak door vmbo-leerlingen dan havo/vwo-leerlingen wordt gevolgd (5% t.o.v. beide 10%). Ook volgen leerlingen van oudere leerjaren vaker bijles en examen/toetstraining dan jongere leerjaren, ongeacht niveau.

Tabel 4.2: Deelname aan betaald aanvullend onderwijs, per groep (primair onderwijs - kindniveau)

	Groep 1	Groep 2	Groep 3	Groep 4	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8	Totaal
Bijles	0%	0%	1%	1%	3%	2%	4%	4%	2%
Huiswerkbegeleiding	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	0%
Examen- of toetstraining	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	0%
Extra ondersteuning bij spec. onderwijsbehoeften	0%	0%	1%	1%	2%	1%	2%	2%	1%
Studievoordigheidstraining	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%
Oefenmateriaal	3%	3%	5%	4%	4%	5%	6%	5%	4%
Overig	0%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	1%

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Tabel 4.3: Deelname aan betaald aanvullend onderwijs per leerjaar (voortgezet onderwijs – kindniveau)¹²

	Leerjaar 1	Leerjaar 2	Leerjaar 3	Leerjaar 4	Leerjaar 5	Leerjaar 6	Totaal
Bijles							
Vmbo (incl. praktijkonderwijs)	3%	3%	6%	6%	0%	0%	5%
Havo (incl. Vmbo/havo, Havo/vwo)	4%	7%	12%	12%	14%	0%	10%
Vwo	6%	4%	9%	12%	14%	15%	10%
Huiswerkbegeleiding							
Vmbo (incl. praktijkonderwijs)	2%	6%	3%	4%	0%	0%	3%
Havo (incl. Vmbo/havo, Havo/vwo)	4%	4%	6%	6%	5%	0%	5%
Vwo	3%	5%	6%	2%	3%	2%	3%
Examen- of toetstraining							
Vmbo (incl. praktijkonderwijs)	1%	1%	1%	5%	0%	0%	2%
Havo (incl. Vmbo/havo, Havo/vwo)	1%	1%	2%	2%	14%	0%	4%
Vwo	1%	0%	0%	2%	2%	18%	4%
Extra leerondersteuning							
Vmbo (incl. praktijkonderwijs)	1%	1%	1%	1%	0%	0%	1%
Havo (incl. Vmbo/havo, Havo/vwo)	1%	1%	2%	2%	1%	0%	1%
Vwo	0%	0%	1%	0%	1%	1%	1%
Studievaardighedentraining							
Vmbo (incl. praktijkonderwijs)	0%	0%	1%	0%	0%	0%	1%
Havo (incl. Vmbo/havo, Havo/vwo)	1%	1%	1%	2%	1%	0%	1%
Vwo	1%	0%	0%	1%	0%	0%	0%
Oefenmateriaal voor buiten schooltijd							
Vmbo (incl. praktijkonderwijs)	2%	2%	2%	5%	0%	0%	3%
Havo (incl. Vmbo/havo, Havo/vwo)	4%	3%	4%	2%	4%	4%	3%
Vwo	2%	4%	3%	3%	2%	2%	3%
Overig							
Vmbo (incl. praktijkonderwijs)	1%	1%	0%	0%	0%	0%	0%
Havo (incl. Vmbo/havo, Havo/vwo)	1%	1%	1%	1%	0%	0%	1%
Vwo	2%	2%	1%	1%	1%	1%	1%

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025).

¹² In de vragenlijst konden ouders bij onderwijssoort kiezen uit dertien onderwijsrichtingen, waaronder bijvoorbeeld “vmbo”, “havo” of “vmbo/havo”: wegens lage aantallen en leesbaarheid zijn diverse categorieën samengevoegd.

4.1.2 Deelname naar achtergrondkenmerken

In onderstaande figuren wordt het deelnemerspercentage aan de diverse vormen van aanvullend onderwijs uitgesplitst naar diverse achtergrondkenmerken; opleidingsniveau en inkomen van de ouders en achterstandsscore, grootte, gemeente en landsdeel van de school.

Voor ouders met leerlingen in het po geldt dat er minder vaak gebruikt wordt gemaakt van betaald oefenmateriaal en extra ondersteuning bij specifieke behoefte, door leerlingen van ouders zonder hoger onderwijs-diploma (hbo, wo), zie figuur 4.2. Dit verschil met leerlingen van ouders met een ho-diploma is niet aanwezig bij de onbetaalde variant. Wanneer er naar inkomensgroepen wordt gekeken (zie figuur 4.3), valt op dat ouders behorende tot de laagste inkomensgroep vaker kinderen extra oefenmaterialen laten gebruiken, zowel in betaalde als onbetaalde vorm, dan ouders behorende tot de hoogste inkomensgroep. Extra ondersteuning voor specifieke behoeften is minder voorkomend bij kinderen van ouders behorende tot de laagste inkomensgroep, zowel in betaalde als onbetaalde vorm.

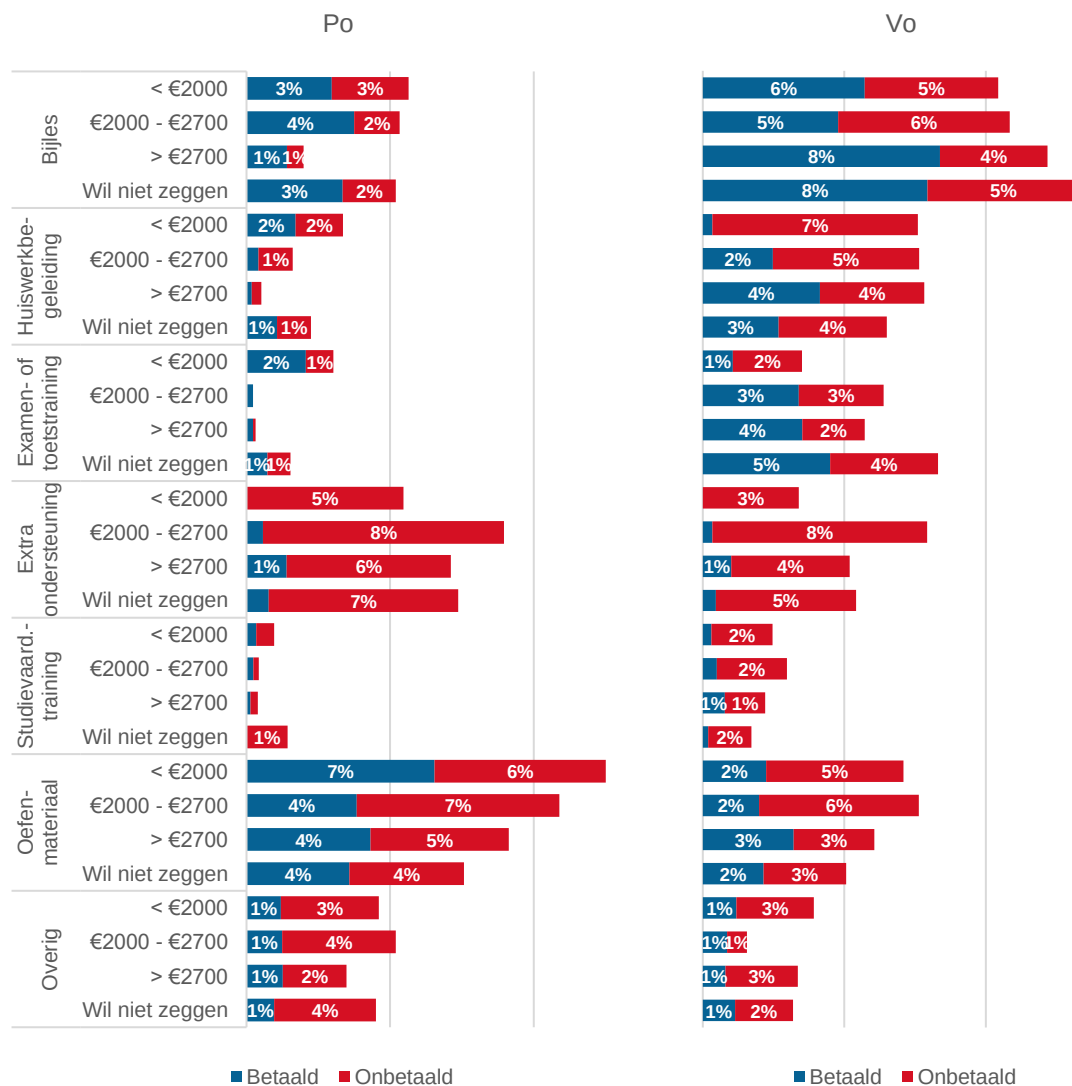
In het vo wordt er vaker gebruik gemaakt van aanvullend onderwijs door leerlingen met een ouder met een hoger onderwijs-diploma (hbo, wo) (zie figuur 4.2), al zijn de verschillen over het algemeen klein. Dit verschil komt echter door betaald aanvullend onderwijs; wanneer er gekeken wordt naar onbetaald aanvullend onderwijs, zijn het vaker kinderen van ouders die geen ho-diploma hebben die hier gebruik van maken (van bijles, huiswerkbegeleiding, examentraining en extra ondersteuning bij specifieke behoeften). Verder zijn er verschillen tussen ouders behorende tot de laagste inkomensgroep (<€2000 per maand) en hogere-inkomensgroepen (>€2000 per maand), zoals figuur 4.3 laat zien; bij de eerste groep maken kinderen minder vaak gebruik van aanvullend onderwijs. Het gebruik van oefenmateriaal is hiertoe een uitzondering. Bij de hoogste inkomensgroep (>€2700 per maand) wordt er het vaakst gebruik gemaakt van betaald onderwijs.

Figuur 4.2: Deelname aanvullend onderwijs naar opleiding ouders (kindniveau)

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Figuur 4.3: Deelname aanvullend onderwijs naar inkomen ouders (kindniveau)

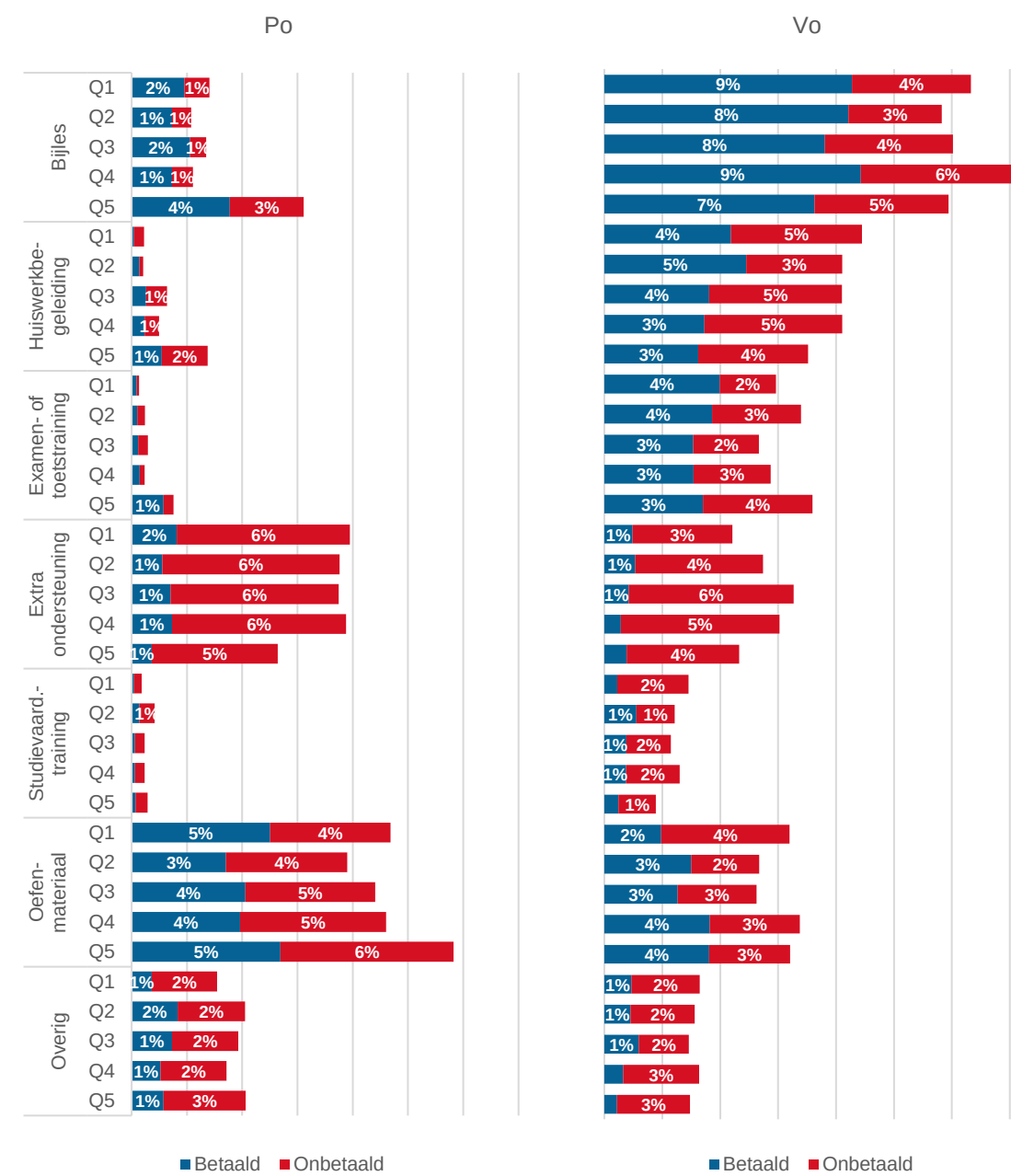

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Er is geen eenduidig beeld voor deelname aan aanvullend onderwijs naar achterstandsscore van de school (zie figuur 4.4), zowel in po als vo niet. In het po is deelname aan betaalde alsook onbetaalde extra ondersteuning nagenoeg onafhankelijk van de sociaaleconomische positie van de school. Dit geldt ook voor het gebruik maken van oefenmaterialen, al komt de onbetaalde variant iets vaker voor bij scholen met een hogere achterstandsscore. Wanneer er naar de schoolgrootte van po-scholen wordt gekeken (figuur 4.5), lijken kleinere scholen vaker iets achter te blijven qua deelnemerspercentage, zowel voor betaald als onbetaald onderwijs.

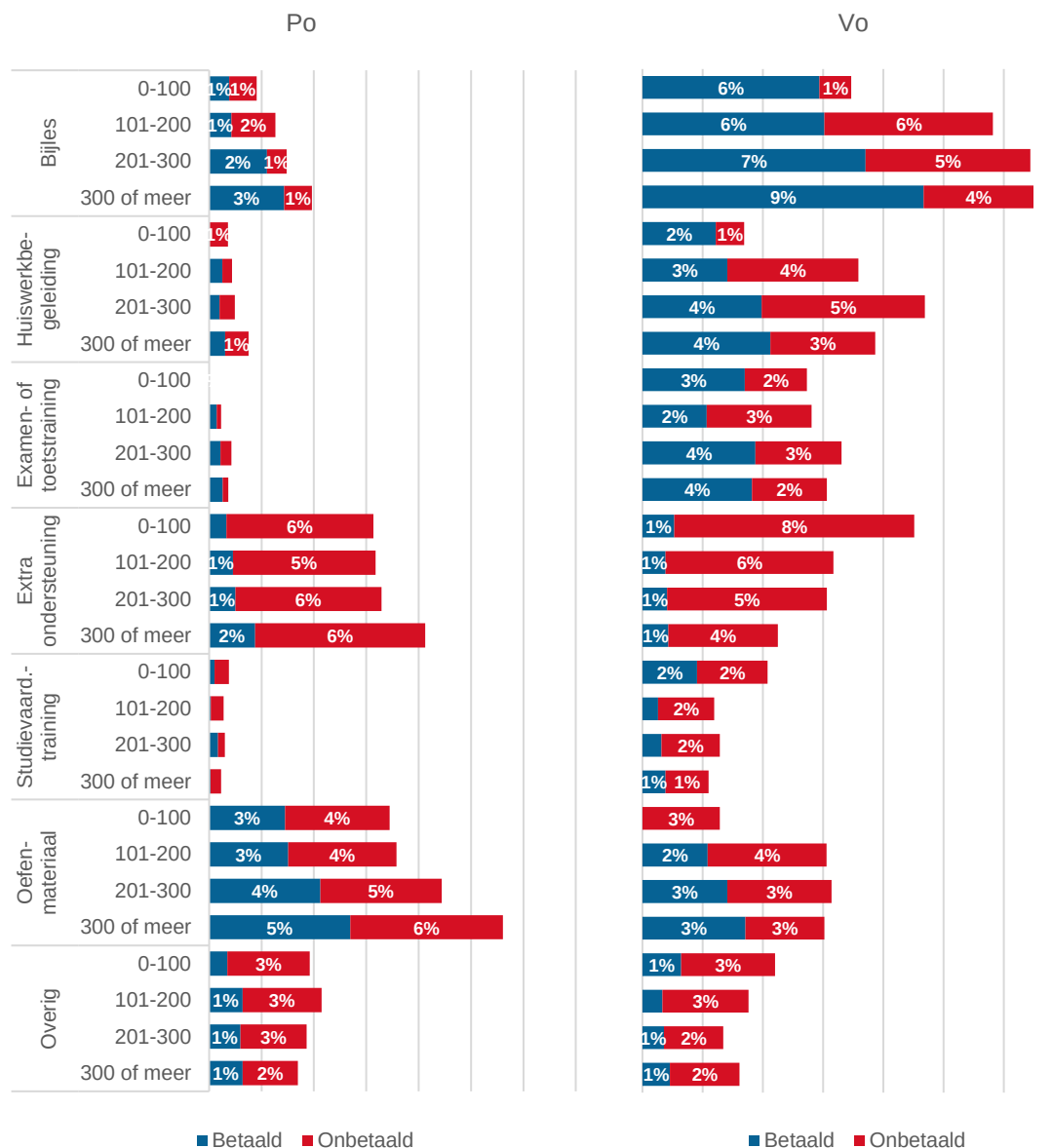
Ook in het vo zijn er weinig verschillen tussen scholen met een lagere of hogere sociaaleconomische positie in deelname (figuur 4.4). Wel zijn er enkele verschillen naar schoolgrootte, zoals figuur 4.5 laat zien. Bijles komt iets minder vaak voor bij kleinere scholen, vooral in onbetaalde vorm maar ook in betaalde vorm, terwijl extra ondersteuning in betaalde vorm minder gebruikelijk is bij grotere scholen.

Figuur 4.4: Deelname aanvullend onderwijs naar kwintiel achterstandsscore (kindniveau)

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

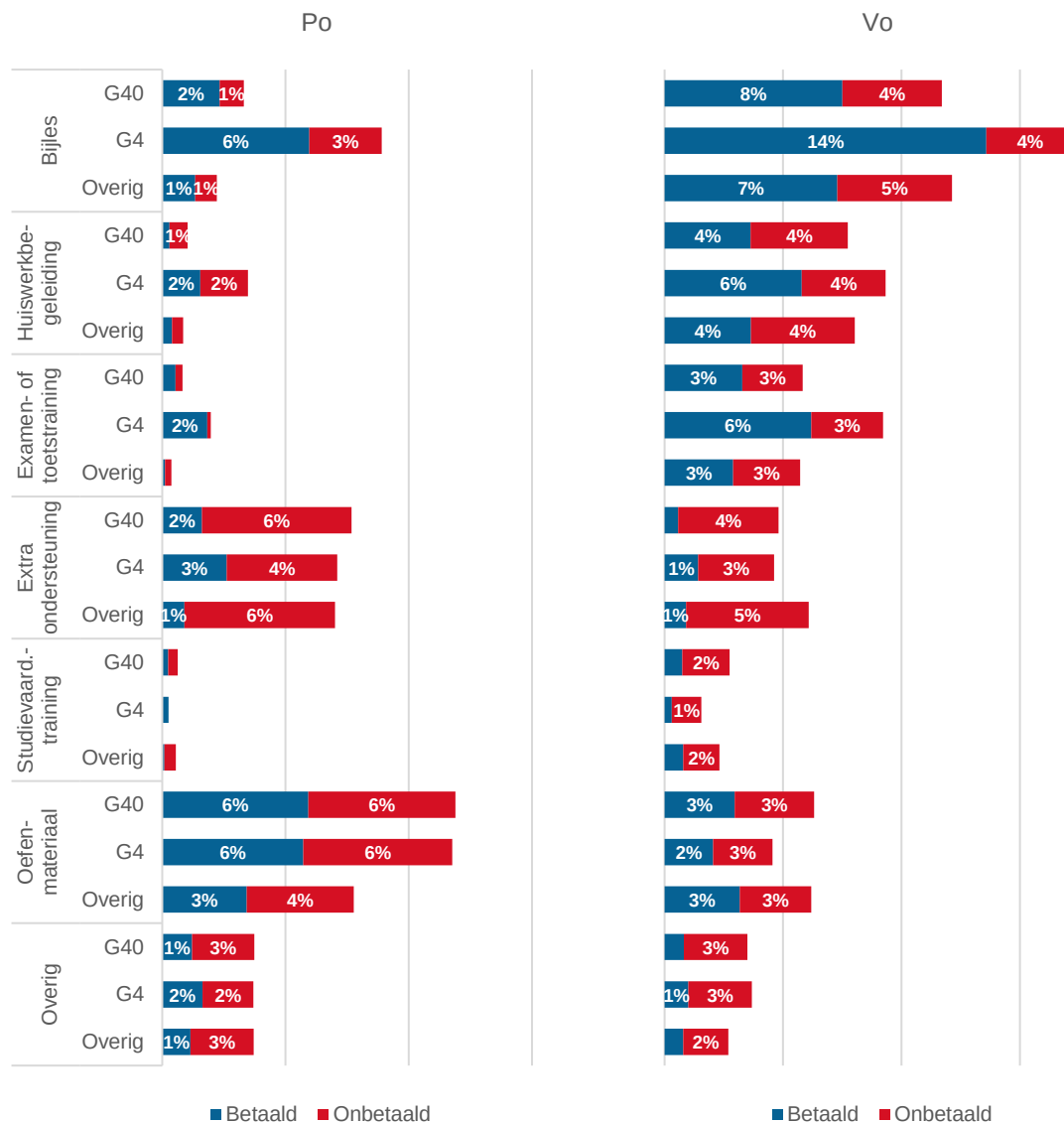
Figuur 4.5: Deelname aanvullend onderwijs naar schoolgrootte o.b.v. aantal leerlingen (kindniveau)

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Figuur 4.6 toont de deelname naar gemeentegrootte. In grote gemeenten (g40) wordt er vaker deelgenomen aan bijles, zowel in po als vo, dan in kleinere gemeenten. Dit geldt ook voor huiswerkbegeleiding en examen- of toetstraining, al is het verschil iets kleiner. In alle gevallen komt dit voornamelijk door de deelname aan betaald onderwijs. Bij extra ondersteuning bij specifieke behoeften en oefenmaterialen zijn de verschillen tussen grote en kleine gemeenten geringer, met de uitzondering dat voor po in kleine gemeenten (niet behorende tot de g4/40), minder gebruik wordt gemaakt van betaalde en onbetaalde oefenmaterialen.

Figuur 4.6: Deelname aanvullend onderwijs naar grootte gemeente (kindniveau)

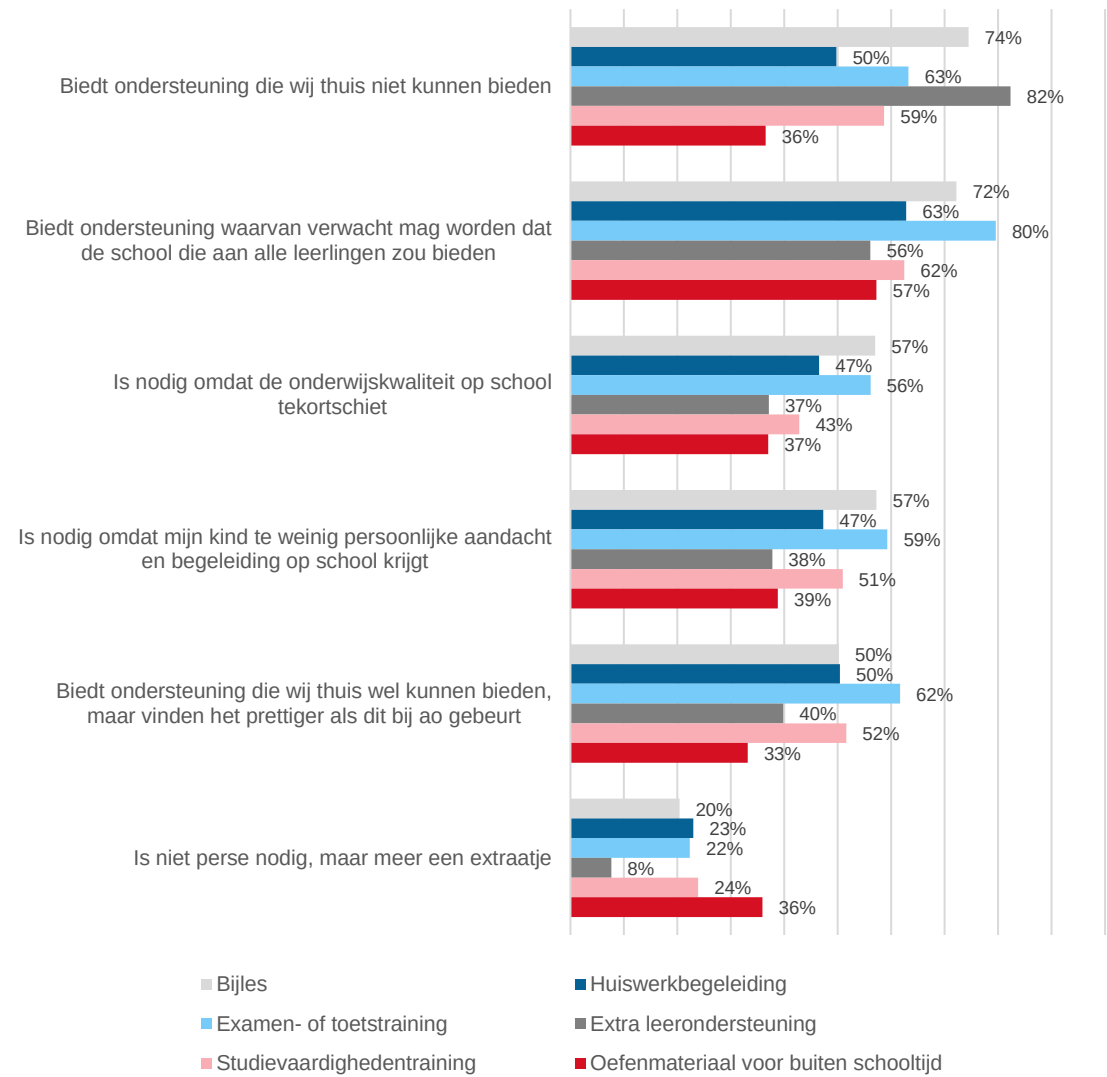

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

4.2 Motieven

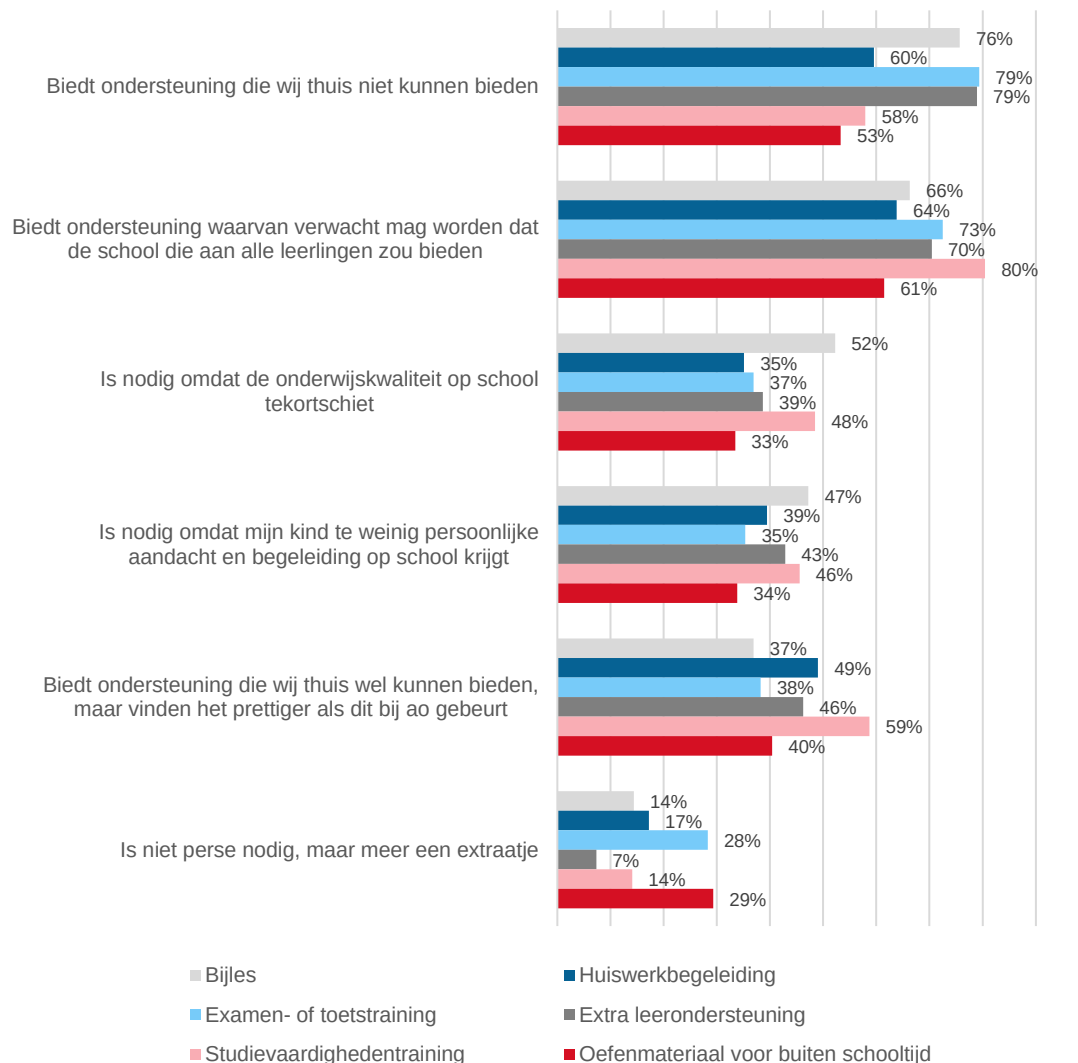
Ouders met één of meer kinderen die gebruik maken van een vorm van aanvullend onderwijs, hebben diverse vragen beantwoord over motieven hiervoor. Zoals getoond in figuur 4.7 (po) en figuur 4.8 (vo), gaat het bij de meeste vormen in zowel po als vo voornamelijk om het bieden van ondersteuning (omdat het thuis niet geboden kan worden, of omdat verwacht mag worden dat de school deze aan alle leerlingen zou bieden). De meerderheid van de ouders waarvan kinderen gebruik maken van deze vorm, benoemt dit (>50%). De andere redenen, zoals genoemd in onderstaande figuren, spelen ook een rol maar in mindere mate.

Figuur 4.7: Motieven die een rol spelen bij de keuze voor aanvullend onderwijs (primair onderwijs - ouderniveau) - % (zeer) mee eens

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Figuur 4.8: Motieven die een rol spelen bij de keuze voor aanvullend onderwijs (voortgezet onderwijs – ouderniveau) - % (zeer) mee eens

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Wanneer ouders aangaven gebruik te maken van een vorm van aanvullend onderwijs, konden zij in een open vraag toelichten wat hiervoor de belangrijkste reden was. De genoemde motieven verschillen deels per vorm van aanvullend onderwijs, maar komen vaak neer op de behoefte aan extra ondersteuning bij achterstanden en meer individuele aandacht voor hun kind. Daarnaast benoemen ouders regelmatig het zelfvertrouwen van hun kind als motief, bijvoorbeeld met opmerkingen als: *'de begeleiding is erop gericht dat hij lekker in zijn vel komt te zitten'*.

Bij huiswerkbegeleiding, examen- en of toetstraining en studievoordigheden staat naast het inhalen van achterstanden het *'leren om te leren'* centraal. Ouders willen hun kind helpen om het schoolwerk beter te plannen en te structureren, om goed voorbereid te zijn op toets momenten.

Bijles en extra leerondersteuning wordt vaak ingezet om achterstanden of tegenvallende schoolresultaten te verhelpen. Ouders geven aan dat hun kind baat heeft bij de extra aandacht, tijd en oefening, mede omdat er volgens hen in de reguliere klas te weinig ruimte is voor individuele aandacht. Ouders verwijzen daarbij regelmatig naar de grote klassenomsang, de drukte in de klas, wisselende docenten en het lerarentekort.

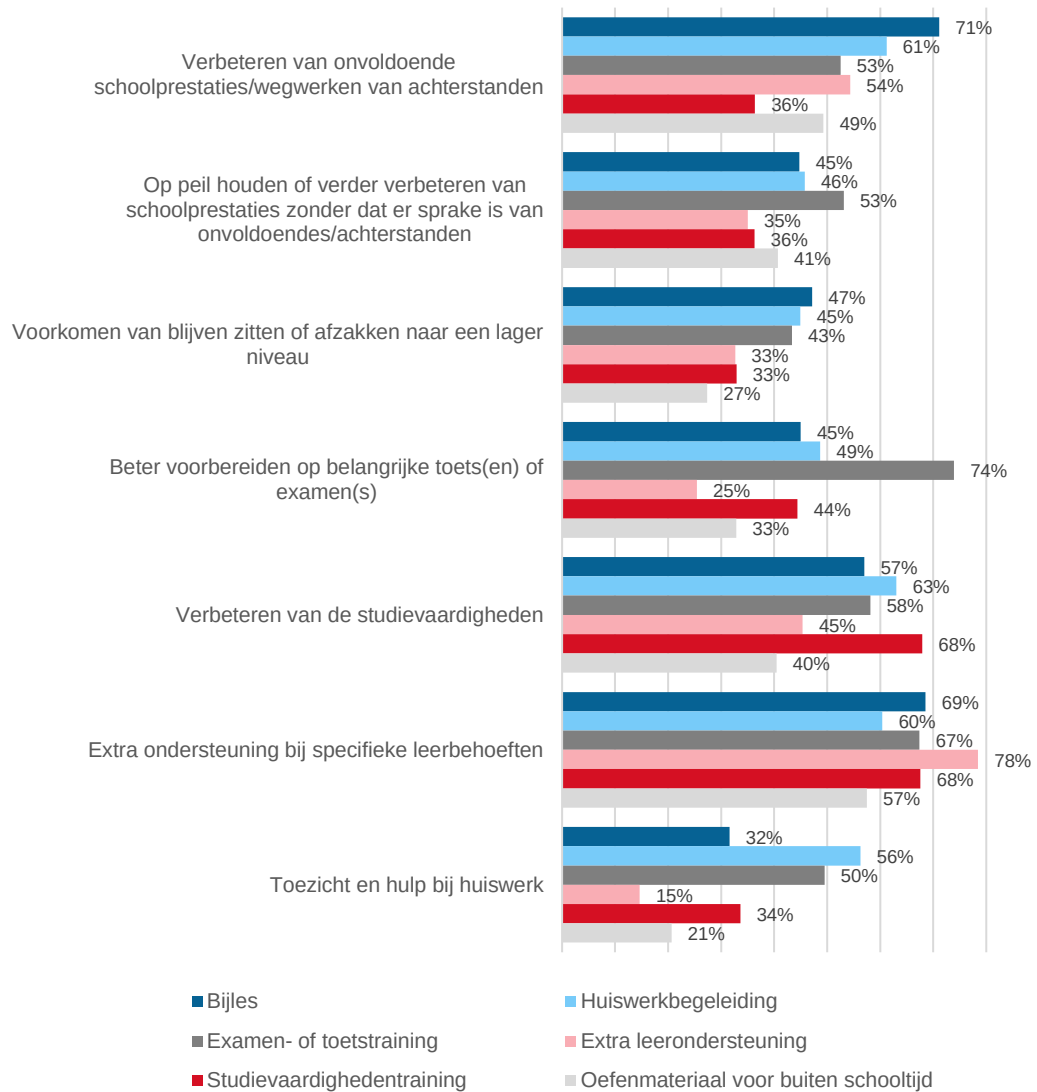
Hierdoor ervaren zij dat er weinig ruimte is voor maatwerk, wat hen ertoe aanzet om aanvullend onderwijs te kiezen. Enkele ouders geven expliciet aan dat de onderwijskwaliteit volgens hen tekortschiet.

Daarnaast benoemen ouders dat bijles en extra leerondersteuning nodig zijn bij aanwezige bijzondere onderwijsbehoeften zoals dyslexie, ADHD of ADD, of omdat hun kind het Nederlands als tweede taal leert. Tot slot geven ouders aan dat zij specifiek kiezen voor extra oefenmateriaal buiten schooltijd, omdat dit bedoeld is als aanvulling op de lesstof of als herhaling om kennis te versterken. Enkele ouders noemen dit ook een zinvol alternatief voor schermtijd thuis.

Vervolgens is aan ouders gevraagd wat de reden is om te kiezen voor bepaald aanvullend onderwijs. Voor iedere vorm worden alle redenen aangehaald, met vijftien procent wordt de reden toezicht en hulp bij huiswerk het minst vaak genoemd als reden om te kiezen voor extra leerondersteuning. In het po (zie figuur 4.9) gaat het bij bijles met name om het verbeteren van onvoldoende schoolprestaties (71%) en extra ondersteuning bij leerbehoeften (69%). Bij huiswerkbegeleiding geldt hetzelfde (61% respectievelijk 60%), alsook het verbeteren van studievoordigheden en toezicht en hulp bij huiswerk (63% respectievelijk 56%). Voor examen en toetstraining is het voorbereiden op belangrijke toetsen en extra ondersteuning de kernredenen (74% respectievelijk 67%). Extra ondersteuning bij specifieke leerbehoeften wordt ook specifiek voor zijn inhoud, namelijk extra ondersteuning, gekozen (78%). Het verbeteren van studievoordigheden en ondersteuning leerbehoeften zijn de kernredenen om te kiezen voor studievoordigheidentraining (beide 68%). Oefenmateriaal wordt voornamelijk gekozen wegens extra ondersteuning (57%).

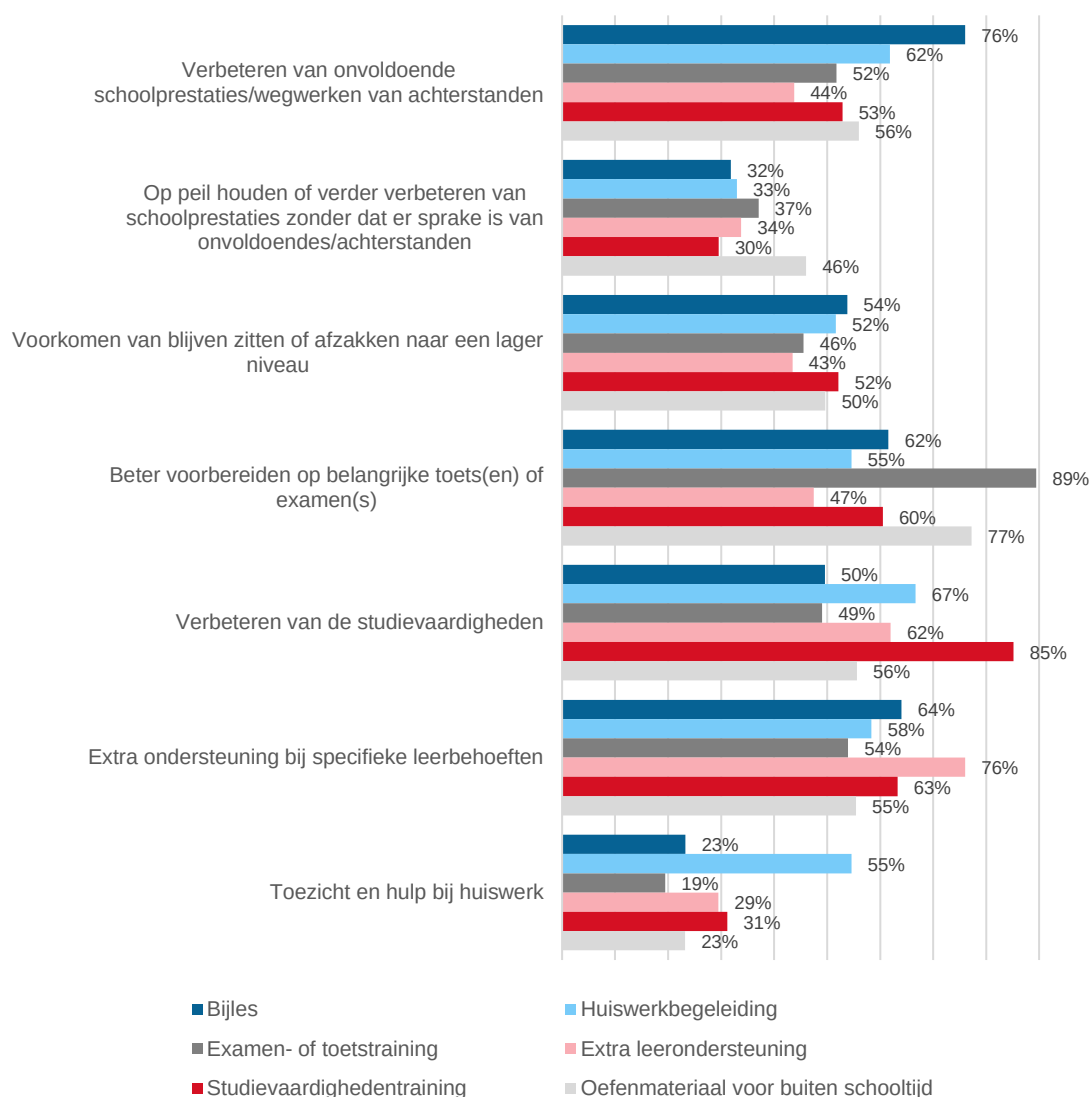
In vo (figuur 4.10) is de meest voorkomende reden voor het gebruik maken van bijles het verbeteren van onvoldoende schoolprestaties (76%), van huiswerkbegeleiding het verbeteren van de studievoordigheden (67%), van examen-of toetstraining het voorbereiden op belangrijke toetsen (89%), voor extra leerondersteuning de extra ondersteuning bij specifieke behoeften (76%), voor studievoordigheidentraining het verbeteren van deze vaardigheden (85%) en oefenmaterialen het beter voorbereiden op toetsen (77%). Dit komt overwegend overeen met de meest voorkomende reden bij het po, al worden oefenmaterialen in het po niet zo vaak ingezet voor het beter voorbereiden op toetsen.

Figuur 4.9: Redenen po (ouderniveau) – % speelt een vrij grote tot zeer grote rol

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Figuur 4.10: Redenen vo (ouderniveau) - % speelt een vrij/zeer grote rol

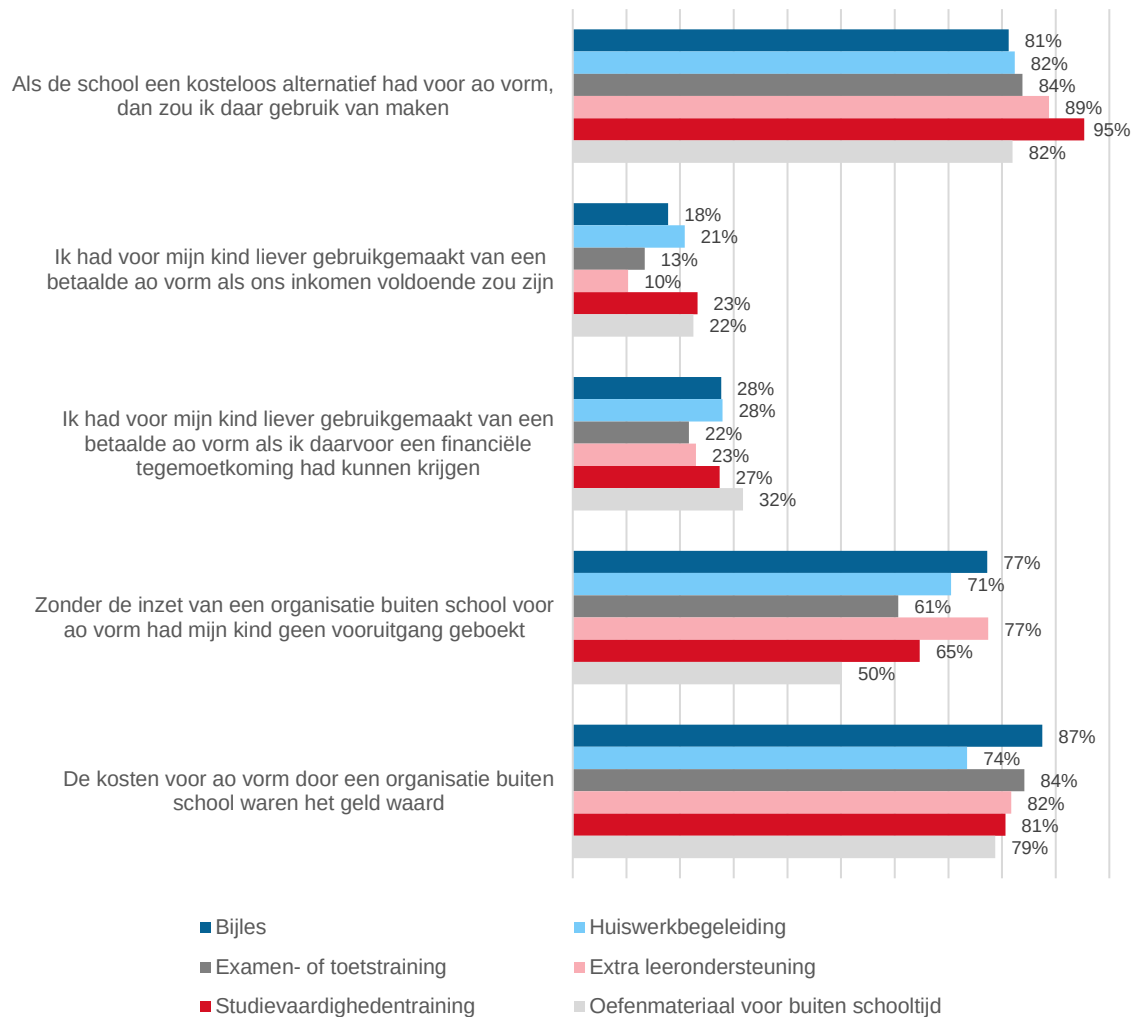

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Met stellingen, gepresenteerd in figuur 4.11 en figuur 4.12, is aan ouders waarvan één of meerdere kinderen gebruik maken van aanvullend onderwijs, gevraagd aanvullend onderwijs te evalueren; al deze stellingen werden per vorm uitgevraagd. Veruit de meerderheid, zowel in het po als vo, zou de vorm gebruikt hebben als er een kosteloos alternatief op school was (po: tussen 77 en 91%; vo: tussen 81 en 95%). Een minderheid had liever voor een betaalde variant van aanvullend onderwijs gekozen als het inkomen voldoende was (po: 12 tot 37%; vo 10 tot 23%) of ze een financiële tegemoetkoming hadden kunnen krijgen (po: 23 tot 35%, met 51% voor huiswerkbegeleiding; vo: 22 tot 32%), behalve voor examen of toetstraining in po (55% respectievelijk 56%). Zowel in het po als vo vinden ouders de kosten voor aanvullend onderwijs door een organisatie het geld dan wel waard: in vo geldt dit voor minimaal driekwart van de ouders (ongeacht vorm), en in po ook, behalve voor studievaardigheidstraining (46%) en oefenmateriaal (62%). Eveneens wordt er veelal positief gereageerd op de uitkomst, namelijk dat hun kind zonder aanvullend onderwijs geen vooruitgang had geboekt (>50%), behalve voor wederom studievaardigheidstraining en oefenmateriaal in po (44% respectievelijk 31%).

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

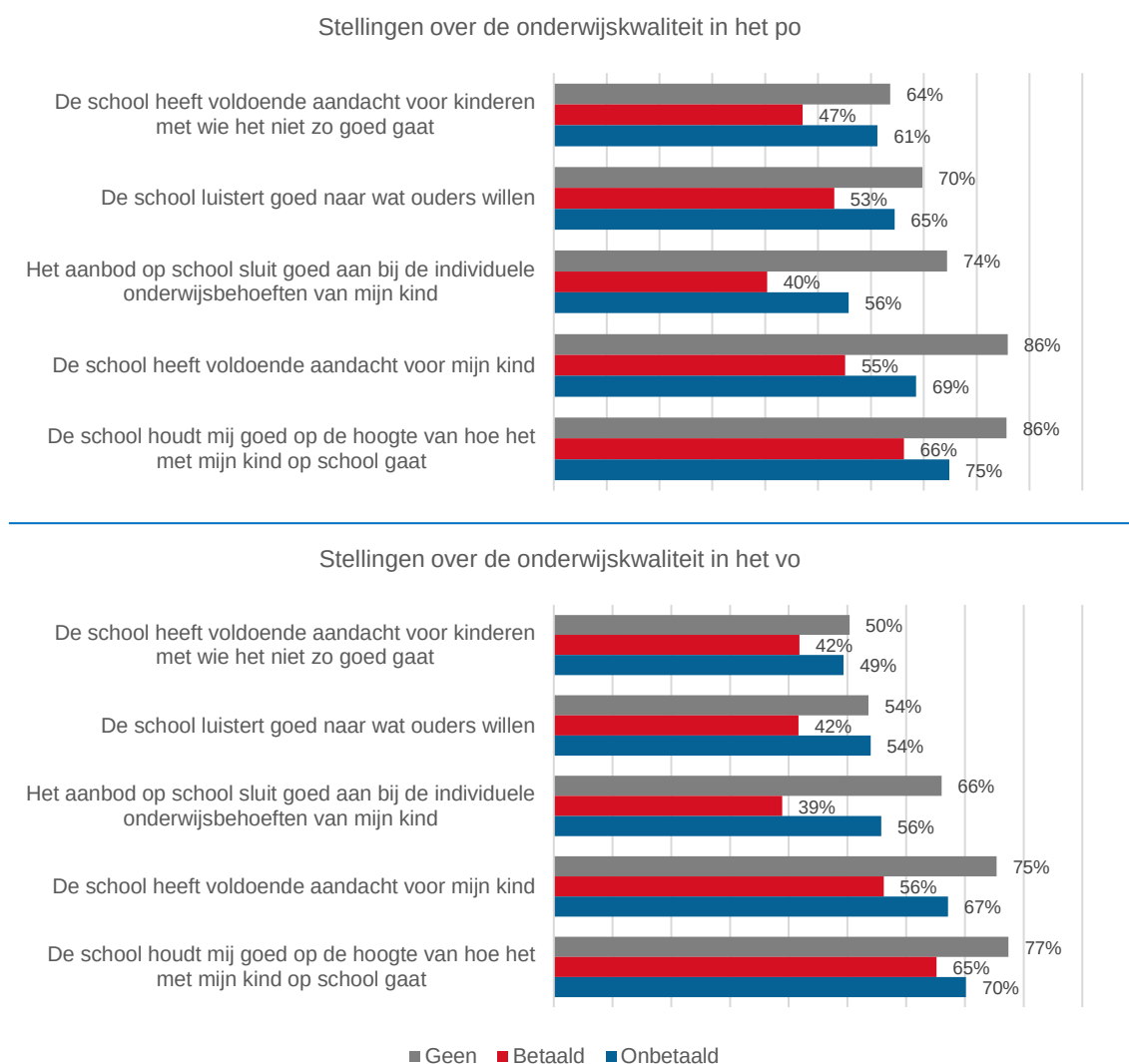
Figuur 4.12: Stellingen evaluatie (betaald) aanvullend onderwijs voortgezet onderwijs (ouderniveau) - % (zeer) mee eens

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Aan alle ouders, ongeacht hun kind of kinderen gebruik maken van aanvullend onderwijs, is gevraagd de onderwijskwaliteit te beoordelen. Figuur 4.13 toont de resultaten. Ouders waarvan kinderen geen gebruik maken van aanvullend onderwijs zijn het meest positief. Het gaat hierbij om de meerderheid, zowel in het po als vo. Daarna volgen de ouders waarvan kinderen onbetaald aanvullend onderwijs volgen. Ook hier gaat vaak om een meerderheid (met 49% in vo bij de stelling dat “de school voldoende aandacht voor kinderen heeft met wie het niet zo goed gaat” als uitzondering). De groep die het minst tevreden is over de onderwijskwaliteit zijn de ouders waarvan kinderen een betaalde vorm van aanvullend onderwijs volgen: in sommige gevallen gaat het om een minderheid die positief is, zoals voldoende aandacht voor kinderen waarmee het minder gaat (po: 47%; 42%), de aansluiting van het aanbod (po: 40%; vo: 39%) en het luisteren naar de wil van ouders (vo: 42%).

Figuur 4.13: Stellingen over de onderwijskwaliteit - % (zeer) mee eens

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

4.3 Typering van het gebruik

Per kind en vorm is gevraagd het aanvullend onderwijs te typeren (waar het plaatsvindt, door wie het wordt georganiseerd, in welke vorm het wordt georganiseerd, hoe lang leerlingen deelnemen, en of er een financiële tegemoetkoming voor werd gebruikt).

De meest voorkomende locatie in het po, zie ook tabel 4.4, voor onbetaald aanvullend onderwijs is de eigen schoollocatie (variërend van 45 tot 65%), gevolgd door bij de leerling thuis (bij oefenmateriaal omgedraaid). Alleen voor extra leerondersteuning bij specifieke behoefte komt een bedrijf vaker voor dan de thuislocatie. Betaald onderwijs wordt het vaakst verzorgd op een bedrijfslocatie, met uitzondering van studievaardigheids training en oefenmateriaal waar bij de leerling thuis vaker voorkomt (27% respectievelijk 55%). Zowel een betaalde als onbetaalde variant van aanvullend onderwijs wordt regelmatig bij de leerling thuis verzorgd, veelal volgend op de eigen schoollocatie (bij onbetaald) en een bedrijfslocatie (bij betaald) als meest voorkomende plek.

In het vo (tabel 4.5) is het beeld vergelijkbaar. In het vo wordt nog vaker voor de eigen schoollocatie gekozen bij onbetaald aanvullend onderwijs dan in het po.

Tabel 4.4: Typering po: waar vindt het plaats (kindniveau)

Primair onderwijs	Eigen school	Andere school	Bedrijf	Leerling thuis	Huis van een ander	Online	Totaal
Bijles							
Onbetaald	63%	3%	12%	15%	7%	0%	100%
Betaald	6%	1%	41%	24%	21%	7%	100%
Huiswerkbegeleiding							
Onbetaald	53%	4%	10%	30%	0%	4%	100%
Betaald	17%	0%	40%	20%	13%	11%	100%
Examen- of toetstraining							
Onbetaald	52%	5%	0%	26%	11%	6%	100%
Betaald	17%	0%	37%	25%	6%	14%	100%
Extra leerondersteuning							
Onbetaald	65%	9%	19%	6%	1%	1%	100%
Betaald	16%	4%	49%	17%	9%	3%	100%
Studievaardighedentraining							
Onbetaald	45%	5%	10%	34%	3%	3%	100%
Betaald	31%	0%	25%	27%	0%	17%	100%
Oefenmateriaal voor buiten schooltijd							
Onbetaald	17%	1%	2%	67%	1%	13%	100%
Betaald	3%	0%	3%	55%	1%	38%	100%

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Tabel 4.5: Typering vo: waar vindt het plaats? (kindniveau)

Voortgezet onderwijs	Eigen school	Andere school	Bedrijf	Leerling thuis	Huis van een ander	Online	Totaal
Bijles							
Onbetaald	62%	1%	2%	21%	10%	4%	100%
Betaald	9%	1%	25%	30%	21%	13%	100%
Huiswerkbegeleiding							
Onbetaald	73%	0%	6%	19%	2%	0%	100%
Betaald	25%	1%	55%	7%	10%	3%	100%
Examen- of toetstraining							
Onbetaald	69%	6%	2%	16%	2%	5%	100%
Betaald	18%	18%	36%	8%	5%	17%	100%
Extra leerondersteuning							
Onbetaald	84%	0%	7%	7%	0%	1%	100%
Betaald	14%	2%	38%	22%	16%	7%	100%
Studievaardigheidstraining							
Onbetaald	69%	1%	6%	23%	1%	1%	100%
Betaald	11%	2%	27%	16%	7%	38%	100%
Oefenmateriaal voor buiten schooltijd							
Onbetaald	27%	1%	1%	46%	1%	25%	100%
Betaald	1%	2%	6%	40%	3%	49%	100%

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

In zowel het po als het vo wordt onbetaald aanvullend onderwijs ook grotendeels georganiseerd door de eigen school (tussen de 44% en 83%) (zie tabel 4.6 voor po en tabel 4.7 voor vo). Betaald aanvullend onderwijs wordt daarentegen veel vaker buiten de school georganiseerd, met name door bedrijven. De rol van bekenden bij het organiseren van zowel betaald als onbetaald aanvullend onderwijs, is in het po groter dan in het vo, al komen ze in beide gevallen regelmatig voor.

Tabel 4.6: Typering po: door wie wordt het georganiseerd? (kindniveau)

Primair onderwijs	Eigen school	Andere school	Bedrijf > 1 werknemer	Klein bedrijf (1 werknemer)	Bekende	Totaal
Bijles						
Onbetaald	64%	3%	16%	3%	14%	100%
Betaald	3%	1%	32%	34%	29%	100%
Huiswerkbegeleiding						
Onbetaald	57%	0%	19%	4%	21%	100%
Betaald	20%	0%	33%	21%	26%	100%
Examen- of toetstraining						
Onbetaald	57%	5%	6%	11%	22%	100%
Betaald	17%	0%	45%	10%	28%	100%
Extra leerondersteuning						
Onbetaald	48%	4%	42%	4%	2%	100%
Betaald	4%	4%	38%	46%	8%	100%
Studievaardighedentraining						
Onbetaald	59%	5%	10%	10%	17%	100%
Betaald	19%	0%	45%	10%	27%	100%
Oefenmateriaal voor buiten schooltijd						
Onbetaald	56%	1%	9%	1%	34%	100%
Betaald	5%	1%	48%	5%	40%	100%

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Tabel 4.7: Typering vo: door wie wordt het georganiseerd? (kindniveau)

Voortgezet onderwijs	Eigen school	Andere school	Bedrijf > 1 werknemer	Klein bedrijf (1 werknemer)	Bekende	Totaal
Bijles						
Onbetaald	63%	1%	5%	1%	30%	100%
Betaald	7%	0%	35%	22%	36%	100%
Huiswerkbegeleiding						
Onbetaald	71%	0%	10%	1%	19%	100%
Betaald	8%	0%	74%	10%	7%	100%
Examen- of toetstraining						
Onbetaald	72%	3%	9%	0%	16%	100%
Betaald	14%	3%	67%	11%	6%	100%
Extra leerondersteuning						
Onbetaald	83%	0%	11%	2%	5%	100%
Betaald	10%	0%	50%	24%	17%	100%
Studievaardigheidstraining						
Onbetaald	68%	0%	8%	3%	21%	100%
Betaald	9%	2%	54%	22%	13%	100%
Oefenmateriaal voor buiten schooltijd						
Onbetaald	44%	1%	12%	5%	39%	100%
Betaald	4%	0%	64%	9%	23%	100%

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Aanvullend onderwijs, zowel de betaalde als de onbetaalde variant en ongeacht vorm, vindt in po (tabel 4.8) het vaakst 1-op-1 plaats. Daarna volgt aanvullend onderwijs in kleine groepen. Voor oefenmateriaal geldt een uitzondering; de betaalde variant vindt het vaakst online plaats, en het is de tweede voorkomende vorm bij de onbetaalde variant (na 1-op-1). Dit beeld geldt ook in het vo (tabel 4.9), al worden huiswerkbegeleiding en examentraining hier vaker in kleine groepen dan 1-op-1 verzorgd.

Tabel 4.8: Typering po: in welke vorm wordt het georganiseerd? (kindniveau)

Primair onderwijs	1-op-1	Groep < 15	Groep ≥ 15	Online	Totaal
Bijles					
Onbetaald	50%	43%	5%	3%	100%
Betaald	75%	20%	1%	5%	100%
Huiswerkbegeleiding					
Onbetaald	50%	36%	10%	4%	100%
Betaald	56%	29%	6%	9%	100%
Examen- of toetstraining					
Onbetaald	48%	43%	9%	0%	100%
Betaald	39%	30%	10%	20%	100%
Extra leerondersteuning					
Onbetaald	69%	26%	3%	2%	100%
Betaald	79%	15%	1%	5%	100%
Studievaardighedentraining					
Onbetaald	43%	40%	3%	14%	100%
Betaald	48%	33%	9%	10%	100%
Oefenmateriaal voor buiten schooltijd					
Onbetaald	59%	6%	2%	32%	100%
Betaald	32%	4%	1%	63%	100%

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Tabel 4.9: Typering vo: in welke vorm wordt het georganiseerd? (kindniveau)

Voortgezet onderwijs	1-op-1	Groep < 15	Groep ≥ 15	Online	Totaal
Bijles					
Onbetaald	54%	39%	5%	2%	100%
Betaald	85%	9%	2%	5%	100%
Huiswerkbegeleiding					
Onbetaald	37%	52%	10%	2%	100%
Betaald	30%	60%	8%	1%	100%
Examen- of toetstraining					
Onbetaald	27%	48%	21%	4%	100%
Betaald	18%	47%	18%	17%	100%
Extra leerondersteuning					
Onbetaald	54%	39%	4%	3%	100%
Betaald	71%	21%	2%	7%	100%
Studievaardigheidstraining					
Onbetaald	56%	36%	7%	1%	100%
Betaald	54%	5%	0%	41%	100%
Oefenmateriaal voor buiten schooltijd					
Onbetaald	43%	16%	1%	39%	100%
Betaald	24%	2%	1%	73%	100%

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

De verschillende vormen van aanvullend onderwijs komen in diverse frequentie voor. Van betaald onderwijs wordt vaak frequenter (van enkele maanden tot het gehele schooljaar) gebruik gemaakt, met uitzondering van examen- of toetstraining wat ook vaker een paar keer per jaar voorkomt. Dit geldt zowel voor po als vo. Onbetaalde bijles kent in po en in vo diverse frequenties; zowel enkele keren per jaar tot aan het gehele schooljaar komen regelmatig voor (verdeling po: 18 tot 36%; verdeling vo 20 tot 27%).

Tabel 4.10: Typering po: hoe lang is eraan deelgenomen? (kindniveau)

Primair onderwijs	Eén of paar keer	Enkele weken	Enkele maanden	Hele schooljaar	Totaal
Bijles					
Onbetaald	22%	18%	24%	36%	100%
Betaald	3%	9%	27%	60%	100%
Huiswerkbegeleiding					
Onbetaald	25%	17%	21%	37%	100%
Betaald	6%	14%	21%	60%	100%
Examen- of toetstraining					
Onbetaald	47%	27%	5%	21%	100%
Betaald	17%	27%	27%	30%	100%
Extra leerondersteuning					
Onbetaald	5%	9%	29%	57%	100%
Betaald	6%	18%	40%	36%	100%
Studievaardighedentraining					
Onbetaald	29%	17%	17%	37%	100%
Betaald	0%	19%	47%	34%	100%
Oefenmateriaal voor buiten schooltijd					
Onbetaald	15%	18%	26%	41%	100%
Betaald	13%	12%	27%	48%	100%

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Tabel 4.11: Typering vo: hoe lang is eraan deelgenomen? (kindniveau)

Voortgezet onderwijs	Eén of paar keer	enkele weken	Enkele maanden	Hele schooljaar	Totaal
Bijles					
Onbetaald	20%	27%	27%	26%	100%
Betaald	13%	18%	34%	35%	100%
Huiswerkbegeleiding					
Onbetaald	15%	24%	34%	26%	100%
Betaald	3%	9%	39%	49%	100%
Examen- of toetstraining					
Onbetaald	55%	17%	14%	14%	100%
Betaald	58%	18%	12%	12%	100%
Extra leerondersteuning					
Onbetaald	13%	18%	21%	48%	100%
Betaald	8%	17%	22%	53%	100%
Studievaardigheidstraining					
Onbetaald	19%	21%	31%	29%	100%
Betaald	11%	32%	31%	27%	100%
Oefenmateriaal voor buiten schooltijd					
Onbetaald	23%	19%	17%	41%	100%
Betaald	14%	18%	20%	48%	100%

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

Uit tabel 4.12 blijkt dat een beperkt deel van de ouders gebruikmaakt van een financiële tegemoetkoming, en vaker in po (3%-20%) dan in vo (1%-8%). Dit geldt voor zowel de betaalde als onbetaalde vormen van aanvullend onderwijs. In het po wordt het vaakst een tegemoetkoming ontvangen voor onbetaalde examen- of toetstraining, bijles of extra leerondersteuning bij specifieke behoeften. Mogelijk hoeven ouders vaker niks te betalen voor het aanvullend onderwijs door een financiële tegemoetkoming.

Tabel 4.12: Typering: gebruikgemaakt van een financiële tegemoetkoming? (kindniveau)

	Po	Vo
Bijles		
Onbetaald	17%	2%
Betaald	4%	1%
Huiswerkbegeleiding		
Onbetaald	5%	3%
Betaald	11%	1%
Examen- of toetstraining		
Onbetaald	20%	1%
Betaald	13%	8%
Extra leerondersteuning		
Onbetaald	15%	3%
Betaald	10%	1%
Studievaardighedentraining		
Onbetaald	3%	3%
Betaald	9%	0%
Oefenmateriaal voor buiten schooltijd		
Onbetaald	4%	3%
Betaald	5%	1%

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

4.4 Uitgaven

Net als in voorgaande monitoren aanvullend onderwijs, is er gekozen om de mediane uitgaven per vorm aanvullend onderwijs in het po en het vo weer te geven, zoals volgt uit de opgegeven kosten in de enquête volgens ouders. De mediane uitgaven geven een evenwichtiger beeld van de uitgaven, omdat bijvoorbeeld de gemiddelde uitgaven sterk gekleurd worden door uitschieters naar boven of naar beneden. De mediane uitgaven per vorm aanvullend onderwijs tonen het midden van de verdeling wanneer alle opgegeven kosten van laag naar hoog zijn gesorteerd. De mediane uitgaven fungeren daarmee als 'doorsnee'-uitgaven.

Tabel 4.13 toont de mediane uitgaven per jaar van de vormen aanvullend onderwijs in het po en het vo, uitgesplitst naar inkomenscategorie. In het po alsook in het vo, nemen de uitgaven aan aanvullend onderwijs toe naarmate het inkomen hoger is (zie *alle vormen*). Er wordt ook een verdieping naar specifieke vorm getoond, echter zijn enkele (hoge) bedragen gebaseerd op gegevens van minder dan tien kinderen, waardoor er geen vergelijkende uitspraken mogelijk zijn tussen inkomensgroepen binnen een specifieke vorm van aanvullend onderwijs. Voor het gebruik van oefenmaterialen in het po lijken kosten nauwelijks te verschillen tussen de inkomensgroepen. Bij bijles wordt er wel meer uitgegeven door de hoogste inkomensgroep.

Tabel 4.13 Mediane uitgaven aan aanvullend onderwijs per schooljaar, naar inkomen (kindniveau)

Netto maandelijks inkomen (n=alle vormen)	Alle vormen	Bijles	Huiswerkb egeleiding	Examen- of toetstraining	Extra leeronderste uning	Studievaardigheden training	Oefenmateriaal voor buiten schooltijd
Po							
< €2000	€120	€75 ¹	€75 ¹	€100 ¹		€100 ¹	€95
€2000 - €2700	€150	€240	€200 ¹	€100 ¹	€420 ¹	€300 ¹	€100
> €2700	€180	€800	€700 ¹	€500	€925	€150 ¹	€100
Dat wil ik niet zeggen	€230	€750	€500 ¹	€500 ¹	€1.109 ¹		€120
Vo							
< €2000	€240	€300	€1.110 ¹	€1.150 ¹		€50 ¹	€240 ¹
€2000 - €2700	€315	€500	€210	€250	€2.472 ¹	€1.200 ¹	€50 ¹
> €2700	€500	€400	€1.500	€350	€650	€500	€100
Dat wil ik niet zeggen	€420	€300	€1.300	€150	€648 ¹	€150 ¹	€120

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025).

1: n <10 kinderen

In tabel 4.14 worden de uitgaven gesplitst naar wie het aanbod verleent; ook hier zijn enkele (hoge) bedragen gebaseerd op gegevens van een zeer klein aantal kinderen (<10). Via de eigen school zijn de kosten voor aanvullend onderwijs het laagst, in zowel po als vo. Daarna volgt aanvullend onderwijs georganiseerd door een bekende. Aanvullend onderwijs georganiseerd door bedrijven kost het meest. Wederom is er gekeken naar diverse vormen van aanvullend onderwijs, maar ook hier gelden lage aantallen voor bepaalde cellen waardoor er geen verdere uitspraken over worden gedaan.

Tabel 4.14 Mediane uitgaven aan aanvullend onderwijs per schooljaar (kindniveau)

Iedereen die heeft betaald voor...	Alle vormen	Bijles	Huiswerkegeleiding	Examen- of toetstraining	Extra leerondersteuning	Studievaardigheidentraining	Oefenmateriaal voor buiten schooltijd
Po							
...vorm van ondersteuning via eigen school	€200	€50 ¹	€350 ¹	€100 ¹	€400 ¹	€75 ¹	€100
...vorm van ondersteuning via andere school	€9.000 ¹	€2.800 ¹			€250 ¹		€1.040 ¹
...vorm van ondersteuning via bedrijf (>1 werknemer)	€1.200	€900	€650	€380	€1.000	€600 ¹	€105
...vorm van ondersteuning via klein bedrijf (1 werknemer)	€1.100	€900	€600 ¹	€1.000 ¹	€1.050 ¹	€300 ¹	€250
...vorm van ondersteuning via bekende	€350	€240	€250 ¹	€100 ¹	€1.000 ¹	€150 ¹	€90
Vo							
...vorm van ondersteuning via eigen school	€154	€120	€200	€150	€150	€100 ¹	€30 ¹
...vorm van ondersteuning via andere school	€1.000 ¹	€1.000 ¹		€360 ¹		€375 ¹	
...vorm van ondersteuning via bedrijf (>1 werknemer)	€1.000	€750	€1.800	€350	€675	€460	€100
...vorm van ondersteuning via klein bedrijf (1 werknemer)	€775	€500	€750	€250	€650	€500	€200
...vorm van ondersteuning via bekende	€300	€250	€1.000	€100	€1.000	€500 ¹	€120

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025) 1: n <10 kinderen

4.5 Communicatie over aanbod met ouders

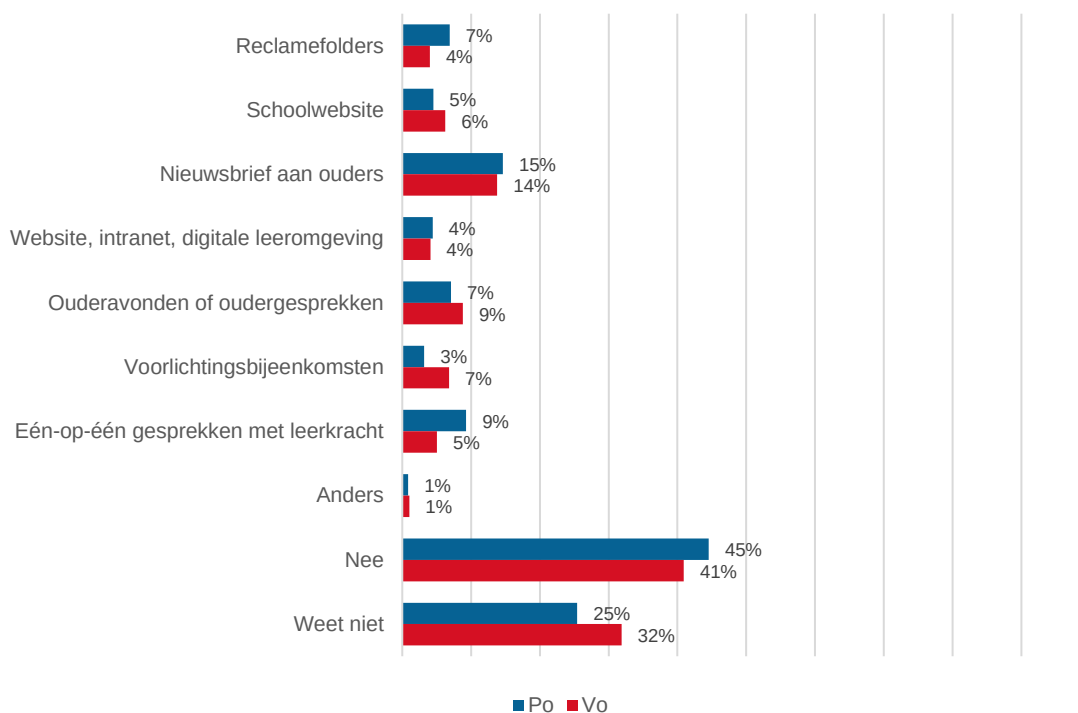
Alle ouders, ongeacht of hun kind of kinderen deelnemen aan aanvullend onderwijs, hebben aangegeven hoe school communiceert over het aanbod van aanvullend onderwijs. Het overgrote deel van ouders in het po (84%) en het vo (86%) geeft aan dat de school of leerkracht geen advies heeft gegeven om aanvullend onderwijs buiten school te volgen. Als ouders wél geadviseerd zijn (13 respectievelijk 10%), ging het in het po meestal niet om betaald aanvullend onderwijs (66%), terwijl het in het vo in iets meer dan de helft van de gevallen wél om betaald aanvullend onderwijs ging (57%).

Figuur 4.14 laat zien dat een klein deel van de ouders aangeeft dat de school reclame maakt voor organisaties buiten de school die aanvullend onderwijs aanbieden. De meerderheid van de ouders geeft aan dat de school geen reclame maakt voor dergelijke organisaties (po: 45%; vo: 41%), of is niet op de hoogte van

eventuele promotieactiviteiten door de school (po: 25%; vo: 32%). Als er reclame wordt gemaakt, gaat dit veelal via de nieuwsbrief aan ouders (po: 15%; vo 14%).

Van de ouders die aangeven dat de school reclame maakt voor organisaties buiten school, geeft in het po 29 procent van de ouders aan dat dit betaalde aanbieders van aanvullend onderwijs betreft. In het vo ligt dit aandeel met 57 procent aanzienlijk hoger. In zowel het po als het vo weet een groot deel van de ouders niet of het om betaald of onbetaald aanvullend onderwijs gaat (po: 56%; vo: 31%). Vanuit de open antwoorden bij anders volgen nog de opties via e-mail, via gesprekken of via begeleiding, tijdens lessen of op school zelf (bijv. flyers).

Figuur 4.14: Maakt de school reclame voor organisaties buiten de school die aanvullend onderwijs aanbieden (bijv. bijles, weerbaarheidstraining of leerondersteuning bij dyslexie, adhd etc.)? (ouderniveau)

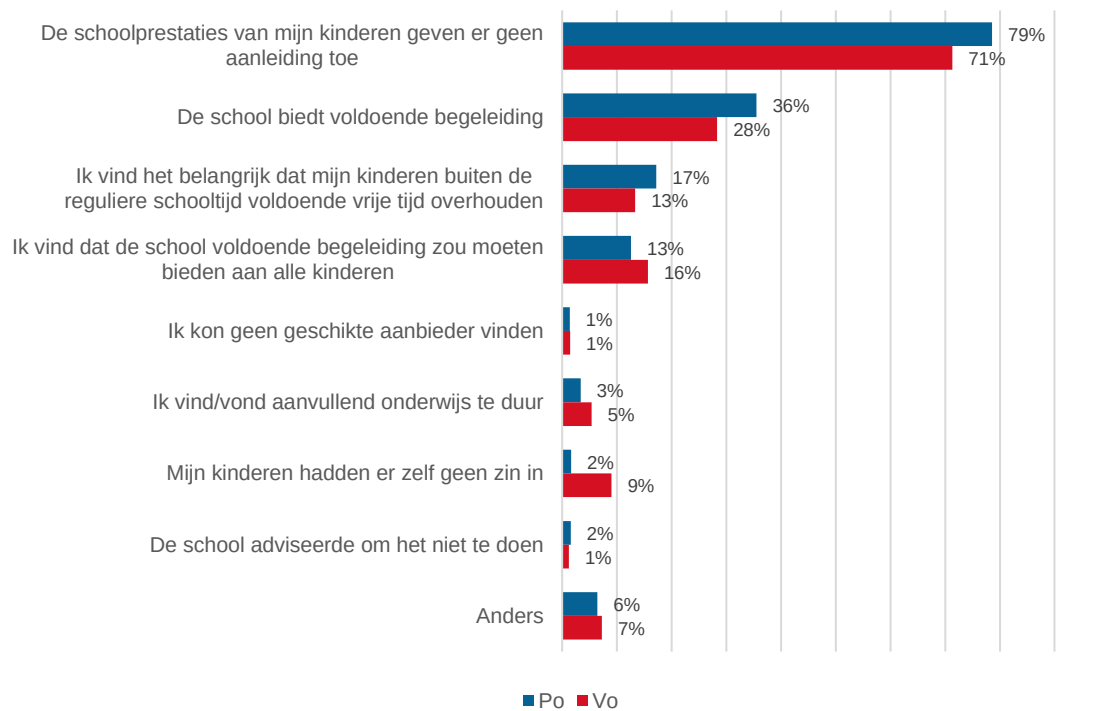

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

4.6 Redenen om niet deel te nemen

Ouders van kinderen die niet deelnemen aan aanvullend onderwijs, geven hiervoor hoofdzakelijk als reden dat de schoolprestaties van hun kinderen daar geen aanleiding toe geven. Dit geldt voor zowel ouders van kinderen in het po (79%) als in het vo (71%). Daaropvolgend geven ouders in het po (36%) en in het vo (28%) aan dat de school voldoende begeleiding geeft, waardoor er geen behoefte is aan aanvullend onderwijs. De prijs en een beschikbaar aanbod lijken amper mee te spelen in de keuze om niet deel te nemen aan aanvullend onderwijs (<10%).

Figuur 4.15: Waarom volg(d)en uw kinderen dit schooljaar geen aanvullend onderwijs?

Bron: Ouderenquête monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025)

De ouders die 'anders' hebben ingevuld, noemen verschillende motieven. Een veelvoorkomende reden is dat ouders niet op de hoogte zijn van de mogelijkheden van aanvullend onderwijs. Zij geven aan hier 'geen weet van te hebben' en niet door school te zijn geïnformeerd over de vraag of hun kind in aanmerking komt. Daarnaast benoemen veel ouders dat aanvullend onderwijs niet van toepassing is op hun kind; dit komt overeen met de belangrijkste reden dat de schoolprestaties van het kind geen aanleiding geeft. Ook geven sommige ouders aan dat zij eventuele extra ondersteuning zelf thuis kunnen bieden. Tot slot vertellen ouders dat zij, hoewel hun kind nu geen gebruikmaakt van aanvullend onderwijs, niet uitsluiten dit in de toekomst wel te overwegen.

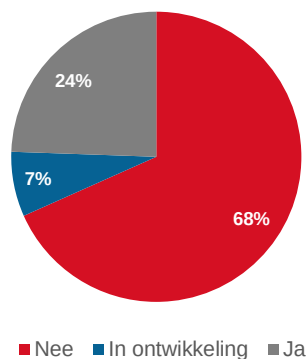
5 Rol van gemeenten bij aanvullend onderwijs

Aan de hand van een online enquête is onderzocht in hoeverre Nederlandse gemeenten beleid voeren op het gebied van aanvullend onderwijs. Omdat de respons binnen de monitor van dit schooljaar aanzienlijk hoger was dan in 2022/2023, is het belangrijk om een eventuele vergelijking tussen beide jaren met de nodige voorzichtigheid te interpreteren. De samenstelling van de groep gemeenten kan namelijk op relevante kenmerken verschillen.

Ongeveer een kwart van de gemeenten (24%) voert beleid op het gebied van aanvullend onderwijs (figuur 5.1). De groep gemeenten die dergelijk beleid overweegt, voorbereidt of ontwikkelt, is kleiner en ook gekrompen ten opzichte van de vorige meting: dit betreft 7 procent van de gemeenten, tegenover 15 procent in 2022/2023. De overgrote meerderheid, 68 procent, heeft dit schooljaar geen beleid gevoerd gericht op aanvullend onderwijs.

Wanneer er gekeken wordt naar gemeentegrootte, blijkt het voeren van beleid gericht op aanvullend onderwijs tussen G40-gemeenten en kleinere gemeenten niet van elkaar te verschillen. Bij de G4-gemeenten is dit voor 2 van de 3 (1 G4-gemeente heeft niet gerespondeerd) het geval.

Figuur 5.1: Bijna een kwart van de gemeenten heeft beleid gericht op aanvullend onderwijs.

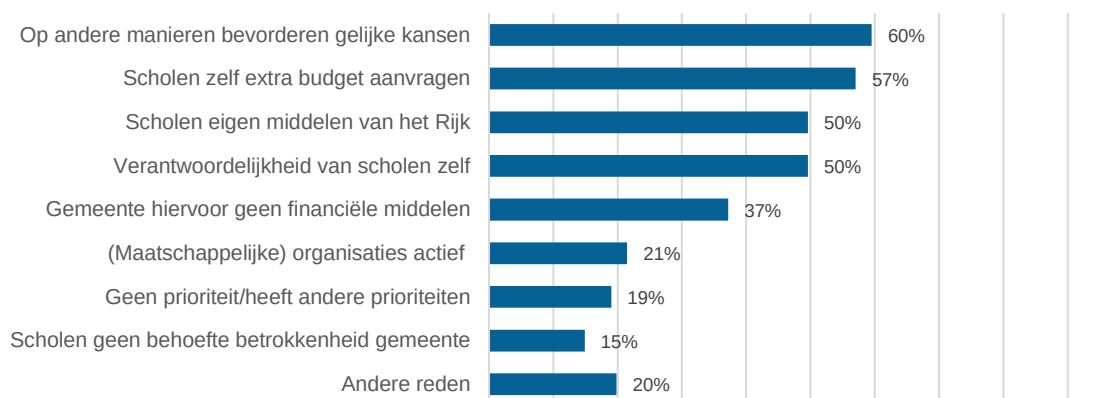
Bron: Enquête gemeenten monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025) - n=180

5.1 Gemeenten zonder beleid op aanvullend onderwijs

Gemeenten zonder beleid op het gebied van aanvullend onderwijs is gevraagd welke van onderstaande redenen (zie figuur 5.2) een rol spelen bij het niet voeren van een dergelijk beleid. Zes op de tien gemeenten geven aan dat ze op andere manieren gelijke kansen bevorderen. Ook geeft een meerderheid van de gemeenten aan dat scholen hiervoor zelf extra budget kunnen aanvragen (57%) en dat scholen hiervoor eigen middelen krijgen van het Rijk (50%). De helft van de ondervraagde gemeenten vindt dit dan ook de verantwoordelijkheid van scholen zelf (50%). Door twee op de tien gemeenten worden (ook) andere redenen aangedragen. Zo verwijzen meerdere (G-overig) gemeenten naar de LEA, het OAB, de tijdelijke gemeentelijke NPO-middelen of andere beleidskaders. Ook wordt er gewezen op de verantwoordelijkheid van scholen en ouders, en het uitblijven van een vraag vanuit het onderwijs of het gebrekkige overzicht.

Gemeenten niet behorende tot de G4/40 geven substantieel vaker aan dat de gemeente geen financiële middelen hiervoor heeft (zo'n 40% tegenover 14% onder G4/40-gemeenten) of dit niet als prioriteit te zien (zo'n 22% tegenover 0% onder G4/40-gemeenten).

Figuur 5.2: De meeste gemeenten zonder beleid op aanvullend onderwijs bevorderen op andere manieren gelijke kansen

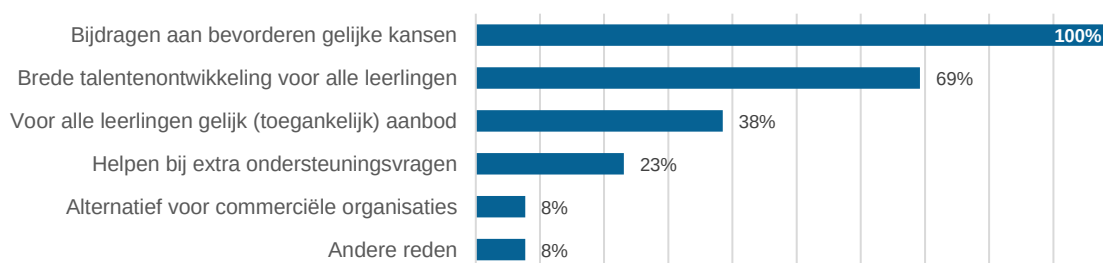

Bron: Enquête gemeenten monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025) - n=121

5.2 Gemeenten met beleid op aanvullend onderwijs

Gemeenten die beleid op aanvullend onderwijs overwegen of ontwikkelen hebben aangegeven wat hun motieven zijn.¹³ Zoals te zien is in figuur 5.3, geven alle ondervraagde gemeenten aan op deze manier bij te willen dragen aan het bevorderen van gelijke kansen. Ook vindt een meerderheid een brede talentontwikkeling voor alle leerlingen belangrijk (69%), en ruim een derde van de gemeenten (38%) geeft aan op deze manier een gelijk aanbod voor alle leerlingen te willen creëren.

Figuur 5.3: Gemeenten beogen met hun toekomstig beleid op aanvullend onderwijs vooral gelijke kansen te bevorderen

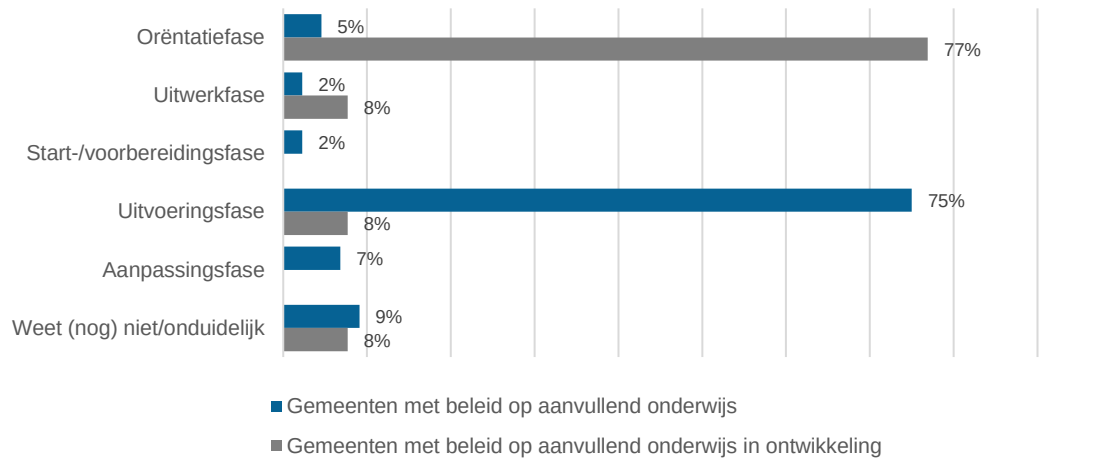
Bron: Enquête monitor aanvullend onderwijs – gemeenten: n=13 (KBA, 2025)

Implementatiefase beleidsvoering

Figuur 5.4 laat zien dat de overgrote meerderheid van de gemeenten met beleid op aanvullend onderwijs zich in de uitvoerende fase bevindt (75%), waarbij ze betrokken partijen ondersteunen, of in de fase van aanpassing op basis van hun ervaring (9%). Een klein deel, zo'n één op de tien gemeenten, zit nog in een eerdere fase, zoals oriëntatie, uitwerking of voorbereiding. Onder de gemeenten met dergelijk beleid in ontwikkeling geeft 77 procent aan zich nog te oriënteren. Daarnaast is 8 procent bezig met de uitwerking en heeft eveneens 8 procent de uitvoering gestart.

¹³ In voorgaande meting (2022/2023) was dit ook bevraagd bij gemeenten die al beleid voeren op aanvullend onderwijs.

Figuur 5.4: Driekwart van de gemeenten met beleid op aanvullend onderwijs bevindt zich in de uitvoeringsfase

Bron: Enquête gemeenten monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025) - n=57

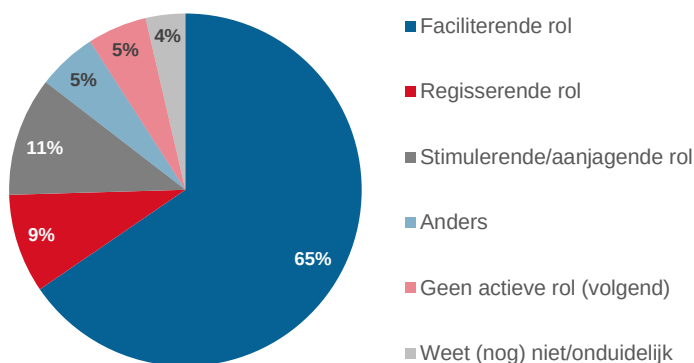
Daarbij geeft twee derde van de gemeenten met beleid aan dat het gaat om meer structureel beleid (67%) waarbij bijvoorbeeld een meerjarige aanpak of financiering wordt gehanteerd. Een zeer kleine groep, zo'n twee procent, weet de opzet niet of vindt deze onduidelijk. Voor gemeenten met beleid in ontwikkeling geeft juist ruim twee derde van de gemeenten aan dat het gaat om meer incidenteel beleid (69%). Onder deze groep weet 15 procent de opzet nog niet of vindt deze onduidelijk.

Rol gemeenten bij de inhoudelijke vormgeving van aanvullend onderwijs

Gemeenten kunnen uiteenlopende rollen in het beleid rond aanvullend onderwijs vervullen. Uit onderstaande figuur blijkt dat het merendeel van de gemeenten, namelijk 65 procent, een faciliterende rol op zich nemen zoals het verstrekken van subsidies. Daarop volgen een stimulerende/aanjagende rol (11%) en een regisserende rol (9%). De volgende rol, waarbij ingespeeld wordt op de behoefte en wensen van het onderwijs, wordt maar door een klein gedeelte bekleed, namelijk vijf procent.

De faciliterende rol komt minder vaak voor bij gemeenten die het beleid nog ontwikkelen of verkennen. Onder deze groep ziet 46 procent een dergelijke rol voor zich (t.o.v. 71% onder gemeenten met beleid op aanvullend onderwijs). Daarentegen benoemen deze gemeente vaker de stimulerende/aanjagende rol (23% t.o.v. 7% onder gemeenten met beleid op aanvullend onderwijs).

Figuur 5.5: Het grootste deel van de gemeenten met beleid (of in ontwikkeling) op aanvullend onderwijs heeft een faciliterende rol

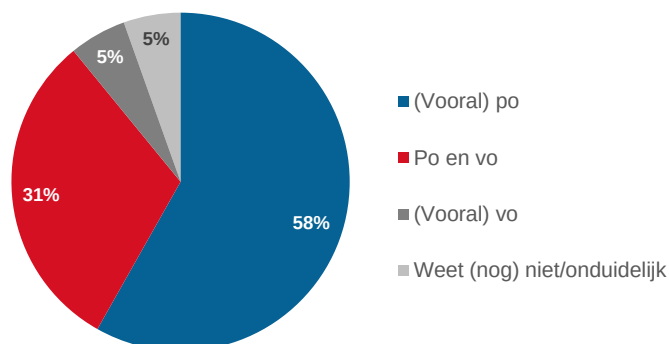

Bron: Enquête gemeenten monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025) - n=55

De doelgroep en inhoud van het beleid

In deze paragraaf wordt ingegaan op de inhoud en kenmerken van het beleid op aanvullend onderwijs. Meer dan de helft van de gemeenten richt zich (vooral) op het primair onderwijs (58%) (zie figuur 5.6). Er is ook een substantiële groep die haar aandacht richt het gehele funderende onderwijs (31%). Enkele gemeenten voeren beleid op aanvullend onderwijs voor het voortgezet onderwijs alleen (5%). Dit geldt voor gemeenten met actief beleid alsook voor gemeenten met beleid in ontwikkeling.

Figuur 5.6: Zes op de tien gemeenten met beleid (of in ontwikkeling) op aanvullend onderwijs richten zich (vooral) op het primair onderwijs

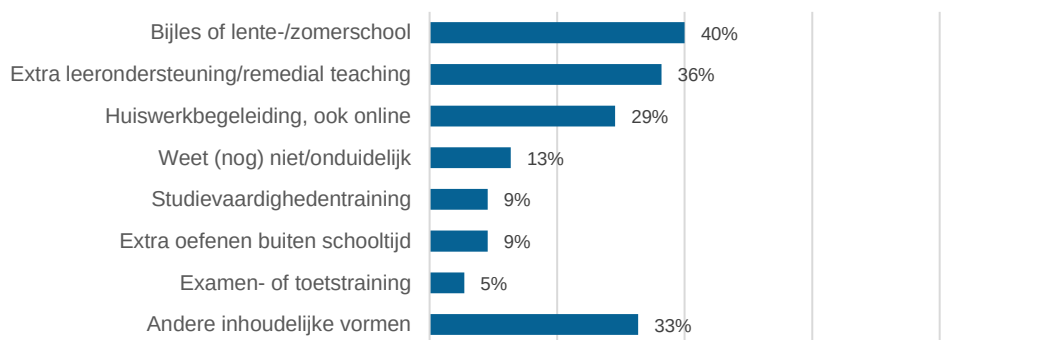
Bron: Enquête gemeenten monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025) - n 55

De aanpak van het beleid is redelijk verdeeld. Zo'n drie op de tien gemeenten (29%) hebben een doelgroepgerichte aanpak waarbij ze bijvoorbeeld leerlingen en ouders met een lage sociaaleconomische status ondersteunen. Zo'n 22 procent van de gemeenten hanteert een meer algemene aanpak waar leerlingen en scholen in gelijke mate kunnen profiteren van aanvullend onderwijs. De grootste groep (36%) betreft gemeenten die zowel een algemene als doelgroepgerichte aanpak inzetten.

Ook de inhoud van het beleid verschilt (zie figuur 5.7). Bijles of lente-/zomerschooling wordt door 40 procent van de gemeenten opgenomen in het beleid aanvullend onderwijs. Verder richt een substantiële groep zich (ook) op extra leerondersteuning of remedial teaching (35%) en op (online) huiswerkbegeleiding (29%). Extra oefenen buiten schooltijd of examen-/toetstraining wordt minder vaak meegenomen in het beleid van

gemeenten, namelijk door zo'n 9 procent respectievelijk 5 procent. Verder geeft een op de drie gemeenten aan een andere inhoudelijke vorm te hebben. Daarbij worden zaken genoemd als verlengde leertijd, brede ontwikkeling (cultuur, sport, talent, weerbaarheid), ondersteuning voor kwetsbare groepen (schakelklassen, taalachterstand, logopedie) en samenwerking met andere partijen (welzijnswerk, jongerenwerk, kinderopvang).

Figuur 5.7: Gemeenten met beleid (of in ontwikkeling) op aanvullend onderwijs richten zich het vaakst op bijles of lente-/zomerschool

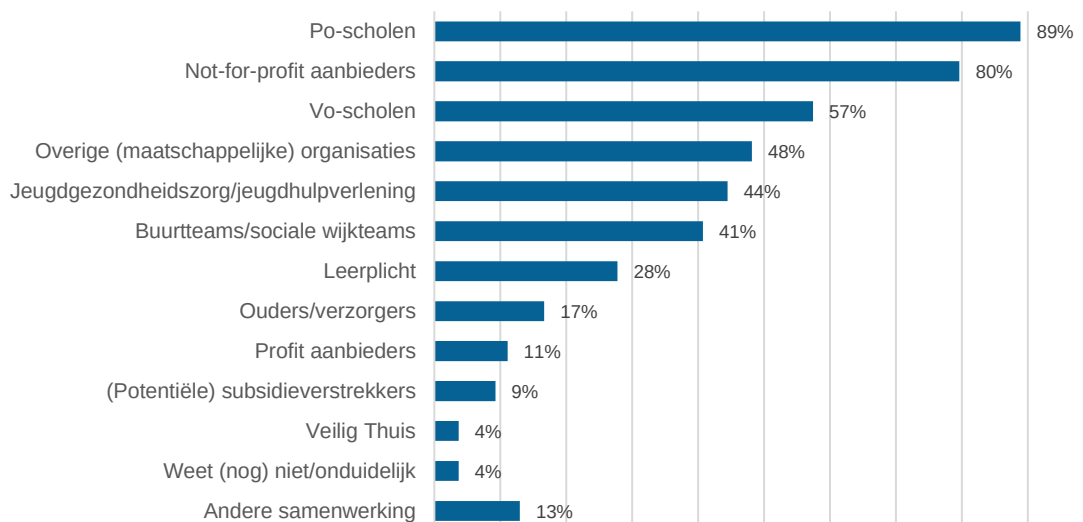

Bron: Enquête gemeenten monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025) – n=55 (KBA 2025)

Samenwerking en ondersteuning

Voor beleid op aanvullend onderwijs wordt, zoals te zien is in figuur 5.8, het vaakst samengewerkt met scholen uit het primair onderwijs (89%) en not-for-profit aanbieders zoals bibliotheken of welzijnsorganisaties (80%). Ook werkt de meerderheid van de gemeenten samen met scholen uit het voortgezet onderwijs (57%). Een andere samenwerking die vaker genoemd wordt door gemeenten is met de kinderopvang.

Figuur 5.8: Po-scholen zijn de meest gebruikelijke partners waarmee gemeenten samenwerken in het kader van aanvullend onderwijs

Bron: Enquête gemeenten monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025) – n=54

In de meeste gevallen wordt er door de gemeente samengewerkt in de vorm van financiën (bijv. budget voor aanvullend onderwijs). Dit is het geval voor 85 procent van de gemeenten met beleid (en in ontwikkeling). Een kwart levert ook personele beleidsondersteuning of inzet van uren/fte vanuit de gemeente (natura) (26%). Het inzetten van vrijwilligers of ruimtes wordt minder vaak gehanteerd (in beide gevallen door 7% van de gemeenten).

Financiële middelen

Het beleid is dit schooljaar voornamelijk gefinancierd met middelen uit het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (zie tabel 5.1). Dit geldt voor twee derde van de gemeenten (67%). In 2022/2023 waren middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs de voornaamste financieringsbron met 84 procent. In dit schooljaar maakte 56 procent van de gemeenten hier nog gebruik van. Ook middelen uit het gemeentefonds (52%), uit de subsidieregeling School & Omgeving/Rijke Schooldag (44%), uit het armoedebeleid (38%) en uit de Gelijke Kansen Alliantie (35%) worden door meer dan één op de drie gemeenten gebruikt.

Daarbij geeft 55 procent van de gemeente aan geen zicht te hebben op de omvang van het gemeentelijk budget dat dit schooljaar gemoeid is met het beleid op aanvullend onderwijs. De 21 gemeenten, allen niet behorend tot de G4/40-gemeenten, die wel een indicatie hebben gegeven hebben minimaal 10.300 euro uitgegeven en maximaal één miljoen (gemiddeld: €260.271).

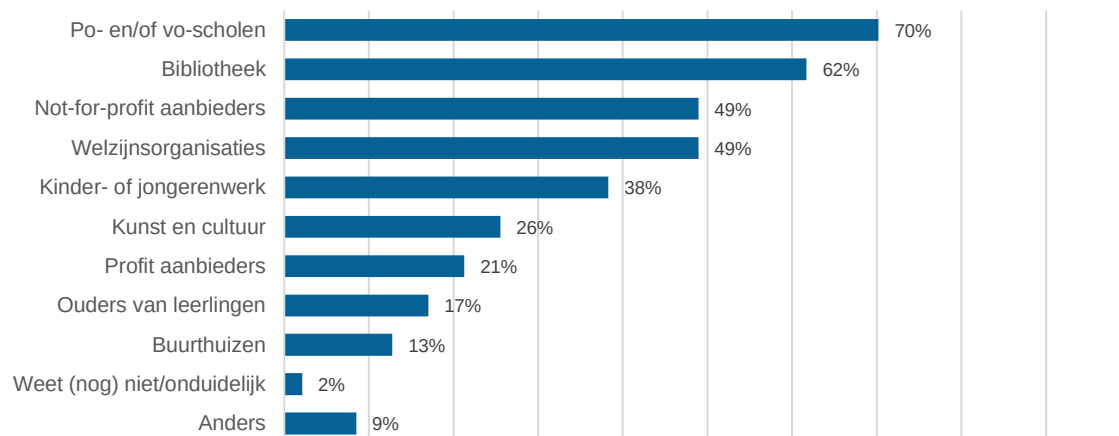
Tabel 5.1: Vooral middelen uit het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid worden door gemeenten benut voor beleid op aanvullend onderwijs

	Aandeel
Middelen uit het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid/specifieke uitkering (goab)	67%
Middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs (NP Onderwijs)	56%
Middelen uit het Gemeentefonds	52%
Middelen vanuit de subsidieregeling School & Omgeving/Rijke Schooldag	44%
Middelen uit armoedebeleid (bijv. een specifieke regeling om individuele ouders met lage inkomens/sociale minima financieel tegemoet te komen)	38%
Middelen van de Gelijke Kansen Alliantie	35%
Andere financiële middelen	19%
Weet (nog) niet/onduidelijk	2%

Bron: Enquête gemeenten monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025) - n=48

In figuur 5.9 worden de personen of organisaties benoemd die van de gemeente financiële middelen ontvangen voor het verzorgen van aanvullend onderwijs. Voornamelijk scholen (70%) en bibliotheken (62%) worden financieel gesteund door gemeenten. Ook andere samenwerkingspartners ontvangen financiële ondersteuning, zoals not-for-profit aanbieders (49%), welzijnsorganisaties (49%) en kinder- of jongerenwerk (38%). In sommige gevallen ontvangen organisaties voor kunst en cultuur (26%), profit aanbieders (21%), ouders van leerlingen (17%) en buurthuizen (13%) budget van de gemeente.

Figuur 5.9: Vooral scholen ontvangen middelen van gemeenten voor het verzorgen van aanvullend onderwijs

Bron: Enquête gemeenten monitor aanvullend onderwijs, KBA Nijmegen (2025) – n=47

Bijlage A

Tabel A 1: Respons en landelijke verdeling scholen naar enkele schoolkenmerken

	Po			Vo		
	Aandeel in respons (ongewogen)	Aandeel in respons (gewogen)	Landelijk	Aandeel in respons (ongewogen)	Aandeel in respons (gewogen)	Landelijk
Schoolgrootte						
<=100 leerlingen (po)/<=200 leerlingen (vo)	12%	13%	17%	12%	12%	15%
101-200 leerlingen (po)/200-500 leerlingen (vo)	33%	34%	33%	21%	23%	29%
201-300 leerlingen (po)/500-1000 leerlingen (vo)	26%	26%	27%	35%	34%	39%
>300 leerlingen(po)/>1000 leerlingen (vo)	29%	28%	23%	32%	31%	26%
Achterstandsscore						
Kwintiel 1	15%	16%	20%	18%	21%	20%
Kwintiel 2	20%	21%	20%	18%	18%	20%
Kwintiel 3	22%	23%	20%	18%	18%	20%
Kwintiel 4	19%	19%	20%	23%	23%	20%
Kwintiel 5	24%	21%	20%	23%	20%	20%
Stedelijkheid						
Niet stedelijk	7%	10%	10%	3%	10%	4%
Weinig stedelijk	26%	28%	28%	17%	28%	17%
Matig stedelijk	13%	17%	17%	17%	17%	15%
Sterk stedelijk	29%	27%	26%	33%	27%	34%
Zeer sterk stedelijk	25%	18%	18%	30%	18%	29%
Landsdeel						
Noord-Nederland	10%	12%	14%	12%	18%	13%
Oost-Nederland	22%	24%	25%	21%	23%	23%
West-Nederland	44%	40%	43%	47%	38%	48%
Zuid-Nederland	23%	24%	19%	20%	21%	16%
Totaal aantal scholen	321 (5%)	6.156 (100%)		328 (20%)	1.618 (100%)	

Bron: Open DUO-data, bewerkingen door KBA Nijmegen (2025)

Tabel A 2: Respons ouders naar aantal kinderen per ouder (ongewogen)

	Ouderniveau			Kindniveau	
Aantal kinderen	Respons	Percentage	Cumulatief aantal kinderen	Respons	Percentage
PO					
1	1694	37%	1694	1694	23%
2	2181	48%	4362	4362	59%
3	593	12%	1779	1186	16%
4	54	1%	216	108	2%
Meer dan 4	8	0%	40	16	0%
Totaal	4530	100%	8091	7366	100%
VO					
1	2480	54%	2480	2480	37%
2	1859	40%	3718	3718	55%
3	256	6%	768	512	8%
4	21	1%	84	42	1%
Meer dan 4	10	0%	50	20	0%
Totaal	4626	100%	7100	6772	100%

Tabel A 3: Respons ouders naar ouderkenmerken, primair onderwijs (ongewogen)

Po	Ouderniveau		Kindniveau	
	Respons	Percentage	Respons	Percentage
Opleidingsniveau ouders				
Ik heb geen diploma	61	2%	96	2%
Basisschool	33	1%	56	1%
Middelbare school	114	3%	179	3%
Mbo	833	21%	1329	21%
Hbo	1691	43%	2744	43%
Wo	1085	28%	1838	29%
Anders	125	3%	186	3%
<i>Totaal</i>	3942	100%	6428	100%
Inkomen ouders				
Minder dan €2000	199	5%	304	5%
Tussen de €2000 en de €2700	285	7%	446	7%
Meer dan €2700	3038	77%	5011	78%
Dat wil ik niet zeggen	429	11%	678	11%
Totaal	3951	100%	6439	100%
Onderwijs kind (ouderniveau = kind genoemd in brief)				
Groep 1	328	7	606	8%
Groep 2	544	12%%	801	11%
Groep 3	546	12%	914	12%
Groep 4	549	12%	985	13%
Groep 5	603	13%	1021	14%
Groep 6	607	13%	993	13%
Groep 7	609	13%	955	13%
Groep 8	744	16%	1091	15%
Totaal	4530	100%	7366	100%

Tabel A 4: Respons ouders naar ouderkenmerken, voortgezet onderwijs (ongewogen)

Po	Ouderniveau		Kindniveau	
	Respons	Percentage	Respons	Percentage
Opleidingsniveau ouders				
Ik heb geen diploma	64	2%	86	2%
Basisschool	24	1%	34	1%
Middelbare school	162	4%	213	4%
Mbo	811	21%	1131	20%
Hbo	1613	42%	2410	43%
Wo	1064	28%	1612	28%
Anders	126	3%	167	3%
Totaal	3864	100%	5653	100%
Inkomen ouders				
Minder dan €2000	178	5%	231	4%
Tussen de €2000 en de €2700	264	7%	367	7%
Meer dan €2700	2883	74%	4286	76%
Dat wil ik niet zeggen	551	14%	786	14%
Totaal	3876	100%	5670	100%
Onderwijs kind (ouderniveau = kind genoemd in brief)				
Leerjaar 1	726	16%	1090	16%
Leerjaar 2	941	20%	1338	12%
Leerjaar 3	1025	22%	1448	21%
Leerjaar 4	1047	23%	1517	22%
Leerjaar 5	592	13%	901	13%
Leerjaar 6	294	6%	477	7%
Totaal	4625	100%	6771	100%

Tabel A 5: Respons en landelijke verdeling naar achterstandsscore/leeftijd kind, primair onderwijs-ouders

	Landelijk	Respons ongewogen (ouderniveau)	Respons gewogen (ouder niveau)
Achterstandsscore			
Kwintiel 1	20%	15%	20%
Kwintiel 2	20%	19%	20%
Kwintiel 3	20%	23%	20%
Kwintiel 4	20%	24%	20%
Kwintiel 5	20%	20%	20%
Leeftijd t.o.v. mediaan			
Jonger	50%	49%	49%
Ouder	50%	51%	51%

Tabel A 6: Respons en landelijke verdeling naar achterstandsscore/leeftijd kind, voortgezet onderwijs-ouders

	Landelijk	Respons ongewogen	Respons gewogen
Achterstandsscore			
Kwintiel 1	20%	11%	20%
Kwintiel 2	20%	17%	20%
Kwintiel 3	20%	24%	20%
Kwintiel 4	20%	24%	20%
Kwintiel 5	20%	25%	20%
Onderwijssoort			
Brugjaar	51%	54%	51%
VMBO G/T bovenbouw	12%	11%	12%
VMBO B bovenbouw	3%	2%	3%
VWO bovenbouw	13%	2%	13%
HAVO bovenbouw	12%	9%	12%
VMBO K bovenbouw	6%	4%	6%
Praktijkonderwijs	3%	17%	4%

Tabel A 7: Respons vo-scholen naar aanbod onderwijstypen

Pro	Vmbo-b	Vmbo-k	Vmbo-gl	Vmbo-tl	Havo	Vwo	Gymnasium	Aantal
x								38
	x							3
	x	x						12
x	x	x						2
		x	x					1
	x	x	x					12
x	x	x	x					1
				x				9
	x	x		x				12
x		x	x	x				2
			x	x				3
		x	x	x				1
	x	x	x	x				32
x	x	x	x	x				1
					x			1
				x	x			9
	x	x		x	x			3
			x	x	x			2
		x	x	x	x			1
	x	x	x	x	x			3
						x		5
					x	x		14
				x	x	x		35
	x	x		x	x	x		16
x	x	x		x	x	x		1
			x	x	x	x		1
	x	x	x	x	x	x		9
x	x	x	x	x	x	x		1
							x	10
						x	x	2
					x	x	x	32
	x	x	x		x	x	x	1
				x	x	x	x	22
	x	x		x	x	x	x	5
x	x	x		x	x	x	x	3
			x	x	x	x	x	3
	x	x	x	x	x	x	x	13
x	x	x	x	x	x	x	x	7
56	139	139	92	194	182	170	98	
17%	42%	42%	28%	59%	55%	52%	30%	

Tabel A 8: Steekwoorden identificatie Aanvullend Onderwijs Bedrijven

Wel	Niet
Bijles	Life Coaching
Huiswerkbegeleiding	Meditatiecursussen
Remedial Teaching	Aanvullend onderwijs enkel in mbo of ho
Studievaardigheden	
Examentraining/ Toetstraining	
Zomerschool/ Lenteschool	

Tabel A 9: Aantal bedrijven waar omzet op gebaseerd is

	2021	2022	2023	2024
Totale omzet	1480	1800	2098	2322
Totale omzet (bedrijven actief 21-24)	539	539	539	539
Totale omzet nultarief	1480	1800	2098	2322
Totale omzet nultarief (bedrijven actief in 21-24)	204	204	204	204

Bron: KvK/CBS-data; bewerkingen ResearchNed

